

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Karina Rybaková

Společnosti v mezinárodním právu soukromém

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 3. 3. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 217 284 znaků včetně mezer.

Karina Rybaková

V Praze dne 3. 3. 2024

Poděkování:

Upřímně děkuji paní profesorce JUDr. Monice Pauknerové, CSc., DSc. za vedení této diplomové práce a za veškeré zodpovězené dotazy, připomínky a cenné rady při konzultacích. Dále děkuji své rodině, partnerovi a kamarádům za podporu, trpělivost a ochotu.

OBSAH

ÚVOD	1
1. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	4
1.1. MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ	4
1.2. SPOLEČNOST.....	7
2. OSOBNÍ STATUT SPOLEČNOSTI	10
2.1. OBECNĚ K OSOBNÍMU STATUTU SPOLEČNOSTI	10
2.2. PRINCIPY URČOVÁNÍ OSOBNÍHO STATUTU SPOLEČNOSTI	11
2.2.1. <i>Inkorporační princip</i>	12
2.2.2. <i>Princip sídla</i>	15
2.2.3. <i>Princip kontroly</i>	18
2.3. URČENÍ OSOBNÍHO STATUTU SPOLEČNOSTI V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU	19
2.4. ODLIŠENÍ OSOBNÍHO STATUTU SPOLEČNOSTI OD STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI SPOLEČNOSTI	22
2.5. DOPAD OSOBNÍHO STATUTU NA UZNÁNÍ SPOLEČNOSTÍ JAKOŽTO PRÁVNICKÝCH OSOB	23
2.6. KOMPARACE ČESKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S PRÁVNÍ ÚPRAVOU RUSKÉ FEDERACE	24
2.6.1. <i>Společnosti z pohledu ruské právní úpravy</i>	24
2.6.2. <i>Určení osobního statutu společnosti dle ruské právní úpravy</i>	27
3. SÍDLO SPOLEČNOSTI A JEHO PŘESHRAŇIČNÍ PŘEMÍSTĚNÍ	31
3.1. OBECNĚ K SÍDLU SPOLEČNOSTI.....	31
3.2. OBECNĚ K PŘESHRAŇIČNÍMU PŘEMÍSTĚNÍ SÍDLA	32
3.3. PŘESHRAŇIČNÍ PŘEMÍSTĚNÍ SÍDLA DLE ZÁKONA O MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM	34
3.4. PŘESHRAŇIČNÍ PŘEMÍSTĚNÍ SÍDLA DLE OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU	35
3.5. PŘESHRAŇIČNÍ PŘEMÍSTĚNÍ SÍDLA DLE ZÁKONA O PŘEMĚNÁCH.....	39
3.5.1. <i>Obecně k právní úpravě přeshraňičního přemístění sídla dle zákona o přeměnách</i>	39
3.5.2. <i>Přeshraňiční přemístění sídla české společnosti do zahraničí</i>	40
3.5.3. <i>Přeshraňiční přemístění sídla do České republiky demonstrováné na příkladu</i>	44
3.5.3.1. <i>Zasazení příkladu do právního stavu</i>	44
3.5.3.2. <i>Postup přeshraňičního přemístění sídla společnosti do České republiky</i>	45
3.5.4. <i>Navrhované změny v právní úpravě přeshraňičního přemístění sídla dle Novely</i>	48
4. SPOLEČNOSTI V MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM A PRÁVO EU	50
4.1. SVOBODA USAZOVÁNÍ	50
4.1.1. <i>Obecně k svobodě usazování</i>	50
4.1.2. <i>Svoboda usazování a judikatura Soudního dvora EU</i>	52
4.1.2.1. <i>Daily Mail</i>	52
4.1.2.2. <i>Centros</i>	53
4.1.2.3. <i>Überseering</i>	56
4.1.2.4. <i>Inspire Art</i>	58
4.1.2.5. <i>Cartesio</i>	61
4.1.2.6. <i>Grid Indus</i>	65
4.1.2.7. <i>VALE</i>	67
4.1.2.8. <i>Polbud</i>	68
4.1.3. <i>Sekundární právo EU a svoboda usazování</i>	71
4.1.3.1. <i>Obecně</i>	71
4.1.3.2. <i>Evropská společnost</i>	72
4.1.3.3. <i>Směrnice o přeshraňičních fúzích a Směrnice o některých aspektech</i>	75
4.1.3.4. <i>Směrnice o přeshraňičním přemístění sídla</i>	76
4.2. VÝHLEDY UNIFIKACE PRÁVNÍ ÚPRAVY URČOVÁNÍ OSOBNÍHO STATUTU SPOLEČNOSTÍ	79
ZÁVĚR	82
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	85
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	87
ABSTRAKT	98
ABSTRACT	100

Úvod

Předmětem zpracované diplomové práce jsou společnosti v mezinárodním právu soukromém, přesněji obchodní společnosti v soukromoprávních poměrech s mezinárodním prvkem. Jedná se o téma, s nímž se v životě setkáváme v celku běžně, jelikož v dnešní globalizované době si lze pouze těžko představit člověka, který do takového soukromoprávního poměru s obchodní společností nikdy nevstoupil.

Ačkoliv toto téma bylo již předmětem zpracování několika diplomových prací, za posledních několik let nastal určitý posun v právní úpravě přeshraniční mobility společností v rámci EU, čímž vznikl prostor toto téma opětovně zpracovat a poukázat na novou právní úpravu sekundárního práva EU a s tím související návrh na změnu vnitrostátního práva. Práce danou problematiku navíc obohacuje o komparaci české právní úpravy určování osobního statutu a obchodních společností s právní úpravou Ruské federace a o popis konkrétního příkladu přeshraničního přemístění sídla nizozemské společnosti do České republiky, který bude demonstrovat požadavky kladené na takovou operaci, která je v současné době byrokraticky a právně náročná, jelikož během ní musí být dodrženy právní požadavky dvou právních řádů.

Cílem této práce je shrnutí stěžejní problematiky v oblasti společností v mezinárodním právu soukromém za využití metod deskripce, analýzy, syntézy a komparace.

V první kapitole této práce budou vymezeny základní pojmy použité v názvu této práce, tedy společnost a mezinárodní právo soukromé.

Druhá kapitola bude věnována klíčovému tématu společností v mezinárodním právu soukromém, tedy určování osobního statutu. V této kapitole nejprve vymezím pojem osobní statut společnosti, jaké principy ve vztahu k určování osobního statutu společnosti existují, přičemž se zaměřím pouze na dva základní principy, tedy princip inkorporační a princip sídla. Následně je doplním o výklad k principu kontroly a ke každému principu nastíním jejich výhody a nevýhody. Poté se budu soustředit na právní úpravu určování osobního statutu společnosti dle českého právního řádu, odliším osobní statut společnosti od státní příslušnosti společnosti a pojednám o dopadu osobního statutu společnosti na její uznání jakožto právnické osoby. V poslední podkapitole provedu komparaci právní úpravy obchodních společností a určování osobního statutu společností dle českého právního řádu s právním řádem Ruské federace. Pro

úspěšnou komparaci budu v první řadě hledat ekvivalent obchodní společnosti dle české právní úpravy v právní úpravě Ruské federace a následně nastíním, jakým způsobem je osobní statut společnosti upraven a určován ruskými právními předpisy s vytyčením rozdílů oproti české právní úpravě.

V třetí kapitole se zaměřím na úpravu sídla společnosti a jeho přeshraničního přemístění v právním řádu České republiky. Tato problematika je dle mého názoru pro společnosti zásadní, protože skrze přeshraniční přemístění sídla společnosti mohou změnit svůj osobní statut. Jednotlivé podkapitoly budou nad rámec obecného vymezení sídla a jeho přeshraničního přemístění věnovány také právní úpravě problematiky přeshraničního přemístění sídla ve třech vnitrostátních právních předpisech. V rámci této kapitoly budu taktéž demonstrovat proces přeshraničního přemístění sídla společnosti do České republiky na konkrétním příkladu. Závěr této kapitoly bude věnován nastínění navrhovaných změn v právní úpravě přeshraničního přemístění sídla společnosti, které jsou momentálně obsažené v návrhu novely zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

Poslední kapitola této práce se bude soustředit na úpravu problematiky společností v mezinárodním právu soukromém na úrovni práva Evropské unie. Stěžejním tématem této kapitoly bude svoboda usazování, která je pro společnosti zakotvena v čl. 49 až 54 Smlouvy o fungování Evropské unie a na základě které je umožněna v rámci vnitřního trhu EU mobilita společností. Tato kapitola se bude soustředit na právní úpravu svobody usazování na úrovni primárního práva, sekundárního práva a na interpretaci svobody usazování ze strany Soudního dvora Evropské unie. U rozsudků Soudního dvora Evropské unie bude mým cílem vyhodnotit jejich konkrétní dopad na společnosti v mezinárodním právu soukromém a přiblížit související názory odborníků. Co se týče sekundárního práva Evropské unie, nastíním relevantní unijní předpisy, jejich dopady na český právní řád a k právní úpravě taktéž vyslovím své názory. Pozornost bude věnována taktéž poměrně nové směrnici upravující přeshraniční přemístění sídla, u které nastíním i její možné nedostatky. Poslední podkapitola se následně bude věnovat výhledům unifikace právní úpravy určování osobního statutu společností v rámci EU.

Při zpracování diplomové práce budu vyjma vnitrostátních a zahraničních právních předpisů vycházet i z české a zahraniční literatury. Literaturou, která bude představovat stěžejní zdroj mé diplomové práce, je monografie Moniky Pauknerové jménem Společnosti v mezinárodním právu soukromém, monografie Stephana Rammelloo Corporations in Private International Law,

monografie Paschalis Paschalidis Freedom of Establishment and Private International Law for Corporations a monografie Geerta van Calster European Private International Law, konkrétně kapitola Free Movement of Establishment, Lex Societatis and Private International Law.

1. Vymezení základních pojmů

1.1. Mezinárodní právo soukromé

Každý stát na světě má své vlastní samostatné právní odvětví právního řádu nazývaní se mezinárodní právo soukromé. Jedná se o soubor právních norem upravující soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem. Dále se do tohoto odvětví pro svou úzkou souvislost řadí i mezinárodní právo soukromé procesní, tedy soubor právních norem upravující postup soudů a dalších účastníků, orgánů, osob a vztahů vznikajících při řízení o soukromoprávních věcech, kde figuruje mezinárodní prvek.¹ Projevem tohoto přístupu je například i to, že základní vnitrostátní pramen mezinárodního práva soukromého v České republice, zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZMPS“), obsahuje ustanovení mezinárodního práva soukromého i mezinárodního práva soukromého procesního.

Toto právní odvětví je nutné odlišovat od mezinárodního práva veřejného, které upravuje poměry mezi státy navzájem. Zatímco subjektem mezinárodního práva veřejného jsou převážně státy, mezinárodní právo soukromé jako své subjekty zakotvuje zpravidla fyzické a právnické osoby.² To však neznamená, že stát nemůže vystupovat jako subjekt mezinárodního práva soukromého. Naopak. Rozdíl však spočívá v tom, že v takovém případě se stát bude účastnit soukromoprávního poměru jako subjekt soukromoprávní, nikoliv jako suverén.³ Dalším hlavním rozdílem mezinárodního práva soukromého oproti mezinárodnímu právu veřejnému je to, že se jedná o odvětví, které je součástí práva vnitrostátního,⁴ zatímco mezinárodní právo veřejné tvoří samostatný systém práva.⁵

Předmětem úpravy mezinárodního práva soukromého jsou soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem.⁶ Mezi soukromoprávní poměry řadíme takové právní vztahy, na které

---

¹ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; PFEIFFER, Magdalena; VYBÍRAL, Petr; RŮŽIČKA, Květoslav. *Mezinárodní právo soukromé*. 9. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. s. 27. ISBN 978-80-7380-889-1.

² BYSTRICKÝ, Rudolf. *Základy mezinárodního práva soukromého*. Praha: Orbis, 1958. s. 12.

³ ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 5. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. s. 269. ISBN 978-80-7380-506-7.

⁴ Ibid., s. 29.

⁵ Ibid., s. 23.

⁶ KUČERA, Z. PAUKNEROVÁ, M., PFEIFFER, M., VYBÍRAL, P., RŮŽIČKA, K. op. cit. 1, s. 27.

se aplikuje právo občanské, pracovní, rodinné či obchodní.⁷ Mezinárodní prvek v soukromoprávním poměru je určitý vztah k zahraničí, který může existovat u subjektu právního poměru, skutečnosti právně relevantní pro vznik či existenci právního poměru, předmětu právního poměru nebo u právního poměru, který právně souvisí či je akcesorický k jinému právnímu poměru, pokud se tento hlavní právní poměr řídí právem cizího státu. Důležité je však poznamenat, že tento vztah k zahraničí musí nabýt určité intenzity, tedy nesmí být nevýznamný, neboť v takovém případě bychom o daném poměru nemohli hovořit jako o poměru s mezinárodním prvkem.⁸

V současné době lze v právních řádech států identifikovat dva základní způsoby úpravy soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem, a to kolizní metodu a přímou metodu.⁹

Kolizní metoda upravuje předmětné poměry za pomoci kolizních norem. Jedná se o normy, jež samostatně neupravují práva a povinnosti účastníků právního poměru, nýbrž pouze odkazují na právní řád povoláný k úpravě daného poměru.¹⁰ K povolání konkrétního právní řádu využívají kolizní normy hraniční určovatele, tedy skutečnosti právně významné pro právní poměry. Hraničními určovateli mohou být například státní příslušnost, domicil nebo obvyklý pobyt u subjektu právního poměru, kterým je fyzická osoba či v případě právnické osoby sídlo nebo právo, podle kterého byla založena.¹¹

Naopak metoda přímá užívá k úpravě soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem norem přímých, tedy takových, které bez odkazu na jakýkoliv právní řád vymezují práva a povinnosti účastníků právního poměru s mezinárodním prvkem. Tyto normy jsou hmotněprávního charakteru a typicky jsou obsaženy v mezinárodních smlouvách, které mezi sebou sjednávají státy. Skrze přímé normy státy eliminují odchylky ve svých právních řádech a nahrazují je úpravou jednotnou, čímž v dílčím rozsahu dochází k unifikaci práva.¹²

---

⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda; DRLIČKOVÁ, Klára; KYSELOVSKÁ, Tereza a VALDHANS, Jiří. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 21. ISBN 978-80-7552-699-1.

⁸ KUČERA, Z. PAUKNEROVÁ, M., PFEIFFER, M., VYBÍRAL, P., RŮŽIČKA, K. op. cit. 1, s. 24.

⁹ Ibid., s. 28 až 30.

¹⁰ Ibid., s. 28.

¹¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda; DRLIČKOVÁ, Klára; KYSELOVSKÁ, Tereza a VALDHANS, Jiří. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 46 až 47. ISBN 978-80-7552-699-1.

¹² KUČERA, Z. PAUKNEROVÁ, M., PFEIFFER, M., VYBÍRAL, P., RŮŽIČKA, K. op. cit. 1, s. 28-29.

Prameny mezinárodního práva ve formálním smyslu lze nalézt ve vnitrostátních právních předpisech, předpisech práva Evropské unie (dále jen „EU“) a mezinárodních smlouvách.

Každý stát v souvislosti se svým vlastním mezinárodním právem soukromým volí různé způsoby kodifikace. Některé státy volí způsob kodifikace norem mezinárodního práva soukromého jako součást občanských zákoníků,¹³ jiné zase preferují samostatný zákon obsahující jak normy mezinárodního práva soukromého, tak normy práva procesního. Čeští zákonodárci zvolili druhou z popsaných cest, když v rámci rekodifikace soukromého práva přijali v roce 2012 ZMPS.¹⁴ Dalšími vnitrostátními právními předpisy obsahujícími normy mezinárodního práva soukromého jsou například zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“) či zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Vzhledem k tomu, že je Česká republika členem Evropské unie, jsou pro ni závazné právní akty orgánů EU. Takové právní akty a mezinárodní smlouvy uzavřené mezi členskými státy EU, které upravují soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem, jsou významným pramenem mezinárodního práva soukromého.¹⁵ Tyto právní předpisy společně tvoří evropské mezinárodní právo soukromé, jehož právní normy lze dělit na ty, které upravují mezinárodní příslušnost civilních soudů a vzájemnou justiční spolupráci mezi členskými státy EU, které určují rozhodné právo pro soukromoprávní poměr s mezinárodním prvkem, které upravují uznávání a výkon cizích soudních a jiných rozhodnutí, a na ty, které upravují soukromoprávní řízení s mezinárodním prvkem ve specifických případech.¹⁶

Vyjma výše zmíněných smluv jsou mezi prameny mezinárodního práva soukromého řazeny i další dvojstranné a vícestranné mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázaná a které upravují předmět mezinárodního práva soukromého. Těchto smluv je opravdu mnoho, jako příklad je možné uvést mnohostrannou Vídeňskou úmluvu OSN o smlouvách

---

¹³ Například občanský kodex Ruské federace obsahuje v části třetí oddíl s názvem „Mezinárodní právo soukromé“.

¹⁴ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, č. 91/2012 Dz, obecná část, s. 42. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/home/zakony-a-stanoviska/texty-zakonu> [cit. 2024-02-14].

¹⁵ ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 5. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 238 s. ISBN 978-80-7380-506-7

¹⁶ PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. s. 7 až 8. ISBN 978-80-7400-504-6.

o mezinárodní koupi zboží, dvoustrannou Smlouvu mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech či dvoustrannou Smlouvu mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci v právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, která je dosud v účinnosti a uplatňuje se na právní nástupce smluvních stran. Poslední dvě smlouvy dávám za příklad zvláště z důvodu, že obsahují ustanovení vztahující se k tématu této práce, konkrétně kolizní normy upravující postavení právnických osob.¹⁷

1.2. Společnost

V nauce mezinárodního práva soukromého jsou pod pojmem společnost subsumována veškerá sdružení osob a majetku, ať už mají jakoukoliv právní formu či jakýkoliv účel.¹⁸ Český právní řád, jakožto východisko k základnímu pojmovému vymezení tohoto termínu, však žádnou jednotnou definici pojmu „společnost“ neposkytuje, respektive jich poskytuje hned několik, jelikož se jedná o pojem, který má v českém soukromém právu hned několik významů.

Například OZ s tímto pojmem pracuje jako s pojmenovaným závazkem z právních jednání vymezeným v ustanovení § 2716 a násl. Tento závazek je tradičně označován jako společnost občanského práva. Dle ustanovení § 2716 OZ společnost vzniká na základě smlouvy, kterou se více osob zaváže sdružit jako společníci za společným účelem činnosti nebo věci. Uzavřením smlouvy o společnosti však nevzniká nový právní subjekt, toliko obligační vztah. Společnost tudíž nemá způsobilost mít v mezích právního řádu práva či povinnosti, tj. právní osobnost.¹⁹

Dalším, pro tuto práci tím stěžejním a výchozím pojmovým vymezením, je pojetí společnosti jakožto obchodní společnosti. Český právní řád nenabízí konkrétní definici obchodní společnosti, tudíž jsem se rozhodla vymežit tento pojem skrze znaky, které jsou z mého pohledu pro obchodní společnost příznačné.

---

¹⁷ Čl. 22 odst. 2 sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 123/2002 Sb. m. s., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech, ve znění pozdějších předpisů a čl. 19 odst. 2 vyhlášky Ministerstva zahraničních věcí č. 95/1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ PAUKNEROVÁ, Monika. *Společnosti v mezinárodním právu soukromém*. Praha: Karolinum, 1998. s. 20 až 21. ISBN 80-7184-598-1.

¹⁹ ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena a DĚDIČ, Jan. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 607. ISBN 978-80-7552-333-4.

Prvním znakem obchodní společnosti je to, že se jedná o právnickou osobu. Tato skutečnost vyplývá z ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 90/ 2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOK“), které stanoví, že obchodní společnost je obchodní korporací. Všechny obchodní společnosti jakožto obchodní korporace jsou právnickými osobami, i když to na rozdíl od zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů ZOK výslovně nestanovuje.²⁰ Právnická osoba je jedním ze dvou druhů osob ve smyslu ustanovení § 18 OZ. Dle ustanovení § 20 odst. 1 se jedná o „organizovaný právní útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná“.²¹ Právnickou osobu lze však vymezit i negativně, jako osobu odlišnou od fyzické osoby, kterou je každý člověk.²² Právnické osobě, tedy potažmo i obchodní společnosti, náleží dle ustanovení § 118 OZ právní osobnost, což je hlavní rozdíl oproti společnosti občanského práva vymezené výše.

Druhým znakem obchodní společnosti je, že se jedná o obchodní korporaci. Tato skutečnost rovněž vyplývá z ustanovení § 1 odst. 1 ZOK. Stejně tak, jako u obchodní společnosti, bychom legální definici obchodní korporace hledali bezvysledně, jelikož ZOK pouze vymezuje, které konkrétní právnické osoby jsou obchodními korporacemi. Charakterizovat obchodní korporaci však lze jako právnickou osobu soukromého práva spočívající ve sdružení osob, na kterou nahlížíme po celou dobu její existence jako na podnikatele v souladu s ustanovením § 421 odst. 1 OZ.²³

ZOK v ustanovení § 1 odst. 1 uvádí, že obchodními korporacemi jsou družstva a obchodní společnosti. Jako poslední znak obchodní společnosti tedy lze uvést, že se jedná o entitu odlišnou od družstva. Hlavní rozdíly mezi těmito formami obchodních korporací spočívají v právní úpravě otevřenosti a výše základního kapitálu. Kdežto obchodní společnosti se vyznačují spíše uzavřeností co do počtu členů, pro družstva je charakteristická otevřenost, jelikož do nich členové mohou vstupovat či z nich vystupovat bez zákonného požadavku měnit výši zapsaného

---

²⁰ Ustanovení § 56 odst. 1 zákona č. 91/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů: „*Obchodní společnost (dále jen "společnost") je právnickou osobou založenou za účelem podnikání, nestanoví-li právo Evropských společenství či zákon jinak.*“

²¹ Ustanovení § 20 odst. 1 OZ.

²² DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela; BERAN, Karel; ELISCHER, David et al. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část. 2.*, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 267. ISBN 978-80-7552-187-3.

²³ § 1. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO90_2012CZ. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/>. [cit. 2024-1-19].

základního kapitálu. S tím se pojí i skutečnost, že družstva mají na rozdíl od obchodních společností flexibilní základní kapitál, který se proměňuje v souvislosti s aktuální výší členského vkladu a aktuálním počtem členů a který se z tohoto důvodu nezapisuje do obchodního rejstříku, zatímco obchodní společnosti buď základní kapitál nevytváří, či v opačném případě se výše základního kapitálu povinně zapisuje do obchodního rejstříku.²⁴

Obchodní společnosti se člení na společnosti kapitálové a osobní. Mezi ty osobní patří veřejná obchodní společnost a komanditní společnost, kdežto mezi společnosti kapitálové řadíme společnost s ručením omezeným a akciovou společnost. Mimo toto členění obchodních společností dle ZOK stojí ještě dva typy unijních forem obchodních korporací, konkrétně evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení, jejichž úpravu nalezneme primárně v právu EU.²⁵

Dle údajů Českého statistického úřadu bylo ke konci roku 2023 evidováno na území České republiky 570 519 obchodních společností sídlících v České republice.²⁶ Tomuto počtu se nelze podívat, jelikož význam obchodních společností je v dnešní době vysoký. Jedná se o jeden z klíčových nástrojů, který slouží lidem k provádění podnikatelských aktivit a rozložení podnikatelských rizik. O obchodních společnostech lze taktéž uvažovat jako o zaměstnavatelích, inovátorech a subjektech přispívajících k hospodářskému růstu a globalizaci, jelikož díky investicím a obchodu pomáhají propojovat různé části světa. Při provozování svých činností, ať se jedná o podnikání, správu vlastního majetku či jinou aktivitu, vstupují do mnoha právních poměrů.

V případě, že obchodní společnosti vstupují do soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem, hovoříme o nich jako o subjektech mezinárodního práva soukromého. Takovými společnostmi budou entity, které mají vztah k více státům, například jejich sídlo bude ve Spolkové republice Německo, ale podnikatelskou činnost budou vykonávat taktéž na území České republiky. Právě touto optikou, tedy optikou společností v mezinárodním právu

---

²⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. s. 4. ISBN: 978-80-7400-799-6.

²⁵ Ustanovení § 1 odst. 2 ZOK; více k unijním formám obchodních korporací, zejména evropské společnosti, v podkapitole 4.1.3.2. této práce.

²⁶ Český statistický úřad. *Tab. 1 Ekonomické subjekty se sídlem v České republice podle právních forem, institucionálních sektorů a počtu zaměstnanců (stav k 31. 12.)*. Excel. Online. In: Český statistický úřad. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/res_cr. [cit. 2024-01-19].

soukromém, nebo spíše přesněji společností ve vztazích s mezinárodním prvkem²⁷, bude na společnosti v této diplomové práci nahlíženo a související otázky, které jsou pro takové společnosti klíčové, bude tato diplomová práce osvětlovat.

2. Osobní statut společnosti

2.1. Obecně k osobnímu statutu společnosti

V mezinárodním právu soukromém je osobní statut klíčovým institutem regulujícím právní postavení subjektů mezinárodního práva soukromého v rámci soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem. Pojmem osobní statut (latinsky *lex personalis*) je myšlen právní řád, který upravuje aspekty týkající se právní osobnosti a svéprávnosti fyzických a právnických osob.²⁸

V kontextu společností osobní statut představuje právní řád, který upravuje vznik, změnu i zánik společnosti, její právní povahu, právní způsobilost a vnitřní a částečně i vnější poměry společnosti.²⁹ Osobní statut společnosti lze přirovnat k jakési korporátní identitě společnosti, která určuje například, zda společnost byla platně založena, kdo jsou její orgány a jaká působnost těmto orgánům náleží.³⁰

V odborných publikacích je v souvislosti s osobním statutem společností taktéž možné narazit na pojem *lex societatis*, představující právní řád, který upravuje vztahy společnosti.³¹ Jak uvádí Monika Pauknerová, tento pojem někdy bývá autory považován za vhodnější, výstižnější či obšírnější než *lex personalis*, a z toho důvodu i přiléhavější, avšak sama ve své monografii uvádí důvody, proč se s tímto názorem neztotožňuje. Příkladem lze uvést argument, že už samotná definice *lex personalis* je vymezena natolik široce, aby obsáhla kromě právní způsobilosti i otázky odlišné, dotýkající se osoby.³²

---

²⁷ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 25.

²⁸ KUČERA, Z. PAUKNEROVÁ, M., PFEIFFER, M., VYBÍRAL, P., RŮŽIČKA, K. op. cit. 1, s. 253.

²⁹ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 28.

³⁰ VAN CALSTER, Geert. *European private international law*. 3. vydání. Portland, Oregon: Hart Publishing, 2021. s. 382. ISBN 978-1-84946-672-1.

³¹ RAMMELOO, Stephan. *Corporations in private international law: a European perspective*. Oxford: Oxford University Press, 2001. s. 11. ISBN 0-19-829925-7.

³² PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 28-29.

V případě, že v soukromoprávním poměru s mezinárodním prvkem vystupuje společnost a takový poměr se stane předmětem poznání v soudním řízení, je určení osobního statutu společnosti pro soud naprosto zásadní. Bez jeho určení soud není schopen posoudit, zda na danou společnost může hledět jako na právnickou osobu nebo či jednání tuto společnost zavazuje. Jak se tedy určuje osobní statut společnosti? Na základě jakých kritérií?

2.2. Principy určování osobního statutu společnosti

Jak již bylo řečeno, každý stát má svou vlastní úpravu mezinárodního práva soukromého, což se promítá i do rozdílných úprav určování osobního statutu společností. V průběhu historie se však vykrystalizovala určitá kritéria, na základě kterých právní řády států určují osobní statut právnických osob, a tedy i osobní statut společností. Skrze tato kritéria byly pojmenovány takzvané principy či teorie určování osobního statutu, přičemž základními dvěma principy, které pocházejí z dob, kdy společnosti započaly provozovat své činnosti mimo stát, ve kterém byly zřízeny, je princip sídla a inkorporační princip. Kromě těchto existuje i princip kontroly a v minulosti se objevovala i další možná kritéria určování osobního statutu než ta, na kterých staví zmíněné principy, jako například středisko provozu společnosti (francouzsky *centre ou lieu d'exploitation*).³³ S ohledem na rozsah této práce však podrobněji přiblížím pouze princip sídla, inkorporační princip a princip kontroly.

Vnímám jako nutné, před pojednáním o konkrétních principech určování osobního statutu společnosti, zdůraznit, že ačkoliv jednotlivé právní řády států zpravidla zakotvují jeden ze základních principů určování osobního statutu společností, v důsledku globalizace a integrace států ani jeden ze základních principů se ve své čisté či nemodifikované formě, alespoň co se týče členských států EU, v právních úpravách nevyskytuje.³⁴ Rozdělení principů tedy zůstává spíše akademické, jelikož v praxi je zpravidla vybraný základní princip modifikován ve prospěch druhého, čímž dochází k jistému sbližování.³⁵

---

³³ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 71, 94 a 103.

³⁴ DIRECTORATE-GENERAL FOR JUSTICE AND CONSUMERS (EUROPEAN COMMISSION). *Study on the law applicable to companies – Final report*. PDF. Online. Publications Office, 2016. s. 27. ISBN 978-92-79-58018-5. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/259a1dae-1a8c-11e7-808e-01aa75ed71a1/language-en> [citováno 2024-01-22]

³⁵ PAUKNEROVÁ, Monika. *Kolizněprávní úprava obchodních společností*. Online. Právní rozhledy, č. 7 (2005), str. 245. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-05]

2.2.1. Inkorporační princip

Kolizním kritériem pro určení osobního statutu společnosti dle inkorporačního principu je stát zřízení společnosti. Osobním statutem společnosti je tak právní řád, na základě kterého společnost vznikla, bez ohledu na to, kde společnost vykonává své podnikatelské aktivity. V případě inkorporačního principu lze obvykle velmi jednoduše určit osobní statut společnosti, jelikož se bude zpravidla jednat o stát, v jehož obchodním rejstříku (či jiném veřejném seznamu) je daná společnost zapsána.³⁶

Původ inkorporačního principu můžeme najít v anglo-americké oblasti, konkrétně Anglii. Tento princip byl Anglií v 18. století zakotven zcela logicky, jelikož Anglie jakožto jeden z nevlivnějších evropských států a koloniálních velmocí, potřebovala poskytnout svým společnostem náležitou ochranu během provozování podnikatelských činností v zámořských oblastech jí ovládaných. Skrze inkorporační princip Anglie vytvořila podmínky pro zakládání společností dle anglického práva a zároveň podmínky k tomu, aby společnosti byly chráněny tímto domovským právem i na území kolonií, kde provozují svou faktickou činnost.³⁷ Následně se tento princip rozšířil i do dalších států, konkrétně například do Spojených států amerických, Nizozemska, Dánska, Bulharska, Slovenska či právě i do naší národní právní úpravy.³⁸

Na inkorporační princip je nazíráno jako na princip liberální, preferovaný státy s otevřenějším přístupem k hospodářské politice.³⁹ Jedná se o princip, který uznává autonomii vůle zakladatelů společností,⁴⁰ když ponechává čistě na úmyslu zakladatelů určit si právní řád, kterým se budou řídit poměry ve společnosti.⁴¹

Další předností tohoto principu je, jak bylo již v úvodu této podkapitoly zmíněné, prosté a nenáročné určení osobního statutu společnosti, které je na věky trvajícím, jelikož společnost může vzniknout pouze v jeden konkrétní okamžik⁴² dle právního řádu jediného konkrétního

---

³⁶ KUČERA, Z. PAUKNEROVÁ, M., PFEIFFER, M., VYBÍRAL, P., RŮŽIČKA, K. op. cit. 1, s. 258.

³⁷ EIDENMÜLLER, Horst. *Shell Shock: In Defence of the 'Real Seat Theory' in International Company Law*. Online. In: University of Oxford, 25. března 2022. Dostupné z: <https://blogs.law.ox.ac.uk/business-law-blog/blog/2022/03/shell-shock-defence-real-seat-theory-international-company-law>. [cit. 2024-02-13]

³⁸ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 72.

³⁹ VAN CALSTER, G. op. cit. 30, s. 382.

⁴⁰ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 72.

⁴¹ RAMMELOO, S. op. cit. 31, s. 16.

⁴² V českém právním řádu sice mluvíme o dvoufázovém vzniku společnosti (založení společnosti a samotný vznik společnosti), avšak relevantním okamžikem pro posouzení osobního statutu je vznik společnosti skrze zápis do obchodního rejstříku v souladu s ustanovením § 126 odst. 1 OZ ve spojení s § 30 odst. 1 ZMPS.

státu.⁴³ Jakékoliv další zkoumání místa výkonu podnikatelské činnosti či státní příslušnosti zakladatelů zde proto není potřeba. Mimo praktické hledisko navíc tato přednost inkorporačního principu přispívá k právní jistotě a předvídatelnosti. Současně je však důležité poznamenat, že neměnnost a stabilita osobního statutu společnosti je relativní, jelikož společnost se může rozhodnout změnit svůj osobní statut, typicky fúzí se svou dceřinou společností inkorporovanou v odlišném státě se současným zánikem mateřské společnosti⁴⁴ či přeshraničním přemístěním sídla.

Následující a bez pochyby velmi významnou výhodou zakotvení inkorporačního principu je umožnění mobility společností, když i přes přemístění sídla společnosti si společnost nadále zachovává svou právní osobnost. Mobilitě společností z a do států, které upravily osobní statut společností dle inkorporačního principu, nejsou kladeny překážky. Tato skutečnost přispívá k volnému pohybu osob, rozvoji obchodních vztahů v mezinárodním měřítku a k praxi liberálního uznávání zahraničních společností.⁴⁵ Taktéž podporuje hospodářský rozvoj států, jejichž právní řády tento princip zakotvily.⁴⁶ Z tohoto důvodu je princip vhodný pro jednotný trh EU.⁴⁷

Není divu, že snad jako u každého principu či teorie v právní vědě, můžeme u inkorporačního principu i přes zmíněné výhody nalézt i určité nevýhody. Právě respekt ke smluvní autonomii zakladatelů společností, jakožto možná ta nejdůležitější přednost inkorporační teorie, může simultánně působit i jako ta nejvýraznější nevýhoda.⁴⁸ Touto nevýhodou mám na mysli takzvaný Delaware efekt. Nejedná se o jedinou nevýhodu inkorporačního principu, považuji ji však za tu nejzajímavější, proto z hlediska rozsahu této práce ponechám ostatní nevýhody stranou.

Delaware efekt lze popsat jako praxi, kdy si zakladatelé společnosti vybírají pro založení společnosti právní řád státu, který je pro ně nejvýhodnější, tedy zpravidla takový, který klade nejmírnější požadavky na zakladatele, budoucí statutáry společnosti, budoucí společnost jako

---

⁴³ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 73.

⁴⁴ KAHAN, Marcel. The State of State Competition for Incorporations. In: GORDON, Jeffrey N., RINGE, Wolf-Georg. *The Oxford handbook of corporate law and governance*. Oxford: Oxford University Press, 2018. s. 108. ISBN 978-0-19-874369-9.

⁴⁵ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 73.

⁴⁶ PASCHALIDIS, Paschalis. Freedom of establishment and private international law for corporations. Oxford: Oxford University Press, 2012. s. 12. ISBN 978-0-19-969804-2.

⁴⁷ RAMMELOO, S. op. cit. 31, s. 17.

⁴⁸ Ibid, s. 17.

takovou a kde je proces založení společnosti co nejsnazší a nejrychlejší.⁴⁹ Kritérii pro volbu co nejvstřícnějšího právního řádu tak bývá například neexistence minimálního základního kapitálu, snížené požadavky na transparentnost, či vybočíme-li z obchodního práva, daňová zátěž.⁵⁰ Zakladatelé následně počítají s tím, že ve státě, kde bude společnost provozovat svou faktickou činnost a kde je v právním řádu zakotven inkorporační princip při určování osobního statutu společnosti, bude tato společnost uznána, jelikož se jedná o společnost platně založenou v zahraničním státě.⁵¹

Delaware efekt je pojmenovaný po americkém státě Delaware, který si získal reputaci pro svoji vstřícnost ve vztahu k inkorporaci společností. Překvapivě se však nejedná o první americký stát, který se díky tomuto důvodu proslavil. Prvním takovým státem, který v roce 1896 přijal (na svou dobu) liberální úpravu obchodního práva, byl stát New Jersey.⁵² Předmětné státy spolu následně začaly skrze rozvolňování právní úpravy soupeřit o to, kdo přitáhne do státu více společností, a tedy který stát na poplatcích za inkorporaci společností, případně i na zdanění těchto společností, zinkasuje větší obnos peněz. Tato soutěž mezi státy o titul toho pro inkorporaci nejvstřícnějšího státu se nazývá *race to the bottom*, je označována jako negativum inkorporačního principu a bývá přirovnávaná ke krysímu závodu,⁵³ neboť následkem této soutěže je rozvolňování právních úprav bez ohledu na ochranu zájmů třetích osob či ochranu zájmů státu, ve kterých je faktická činnosti společností provozována.

S Delaware efektem nejsou však spojovány pouze americké státy, v evropském měřítku je například zmiňované Švýcarsko či Lichtenštejnsko, jelikož právní řády těchto zemí jsou vůči společnostem velmi liberální.⁵⁴

Reakcí angloamerických právních úprav ve vztahu k Delaware efektu byl vznik doktríny pseudo-zahraničních společností (anglicky *pseudo-foreign corporation*). Takovou společnost lze popsat jako organizovaný útvar, který není skutečně zahraniční, jeho zakladatelé jsou spjati pevně s jednou jurisdikcí, kde jejich společnost bude taktéž fakticky působit, a pouze na základě

---

⁴⁹ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 74-76.

⁵⁰ Ibid, s. 76.; BAUM, Ido, SOLOMON, Dov. *The Least Uncomfortable Choice: Why Delaware and England Win the Global Corporate Law Race*. Online. South Carolina Law Review, vol. 73, issue 2 (2021), s. 408. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=4057575> [citováno 2024-01-23].

⁵¹ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 75.

⁵² Ibid, s. 75.

⁵³ Ibid, s. 75.; RAMMELOO, S. op. cit. 31, s. 18.

⁵⁴ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 76.

projevu jejich svobodné vůle inkorporovali společnost v jurisdikci jiného státu ve snaze využít benefity onoho státu.⁵⁵ Na základě této doktríny je možné dovodit použití právního řádu státu, ke kterému má pseudo-zharaňní společnost podstatný vztah na místo právního řádu dle inkorporace.⁵⁶ Například Nizozemsko v této souvislosti přijalo v roce 1997 zákon o formálních zahraničních společnostech,⁵⁷ jehož ustanovení v roce 2003 posuzoval ve vztahu k svobodě usazování Evropský soudní dvůr (dále jen „ESD“).⁵⁸

2.2.2. Princip sídla

Dalším ze základních principů určování osobního statutu společnosti je princip sídla. V souladu s principem sídla je osobním statutem společnosti právní řád státu, kde má společnost své skutečné sídlo (francouzsky *siège réel*). Kolizním kritériem (či hraničním určovatelem), který se používá pro určení rozhodného práva na základě kolizní normy, je, jak již napovídá samotný název principu, sídlo společnosti, konkrétně to skutečné.⁵⁹ V souladu s tímto kolizním kritériem někteří nazývají princip sídla jako teorii či doktrínu skutečného sídla.⁶⁰

Co však znamená pojem „skutečné sídlo“? Výklad tohoto pojmu se různí. Zpravidla se bude jednat o sídlo, kde má společnost svou hlavní správu, své vedení či středisko provozu, popřípadě též hlavní místo podnikání nebo místo, ve kterém jsou činěna fundamentální rozhodnutí týkající se vedení společnosti.⁶¹ Obecněji lze tedy říci, že se bude jednat o takové místo, se kterým je společnost co nejlíže propojená⁶² a kde má své těžiště činnosti.⁶³ Pojem skutečného sídla nalezneme i v českém právním řádu, konkrétně v ustanovení § 137 OZ, avšak definice tohoto pojmu v něm absentuje.⁶⁴ Už na první pohled je z vymezení skutečného sídla jasné, že určení skutečného sídla společnosti nebude tak jednoduché jako v případě inkorporačního principu určit stát, ve kterém byla společnost zřízena.

---

⁵⁵ DRURY, Robert R. *The Regulation and Recognition of Foreign Corporations: Responses to the “Delaware Syndrome”*. Online. The Cambridge Law Journal, vol. 57, issue 1 (1998), s. 165. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0008197300134439> [citováno 2024-01-25].

⁵⁶ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 78.

⁵⁷ Wet Formeel Buitenlandse Vennootschappen, BWBR0009191.

⁵⁸ Více k rozsudku Evropského soudního dvora v podkapitole 4.1.2.4. této práce.

⁵⁹ KUČERA, Z. PAUKNEROVÁ, M., PFEIFFER, M., VYBÍRAL, P., RŮŽIČKA, K. op. cit. 1, s. 258.

⁶⁰ VAN CALSTER, G. op. cit. 30, s. 382; RAMMELOO, S. op. cit. 31, s. 11.

⁶¹ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 80-81.

⁶² DIRECTORATE-GENERAL FOR JUSTICE AND CONSUMERS (EUROPEAN COMMISSION). op. cit. 34, s. 27.

⁶³ LASÁK, Jan. § 137 [Skutečné a zapsané sídlo]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. s. 528. ISBN 978-80-7400-852-8.

⁶⁴ Více ke skutečnému sídlu dle ustanovení § 137 OZ v podkapitole 3.1. této práce.

Princip sídla se historicky začal uplatňovat v polovině 19. století. Sídlo jakožto hraniční určovatel bylo zřejmě poprvé použito v belgické zákonné úpravě, konkrétně v zákoně o obchodních společnostech z roku 1873.⁶⁵ Názor, že rozhodné právo by se mělo pojit se sídlem skutečným, nikoliv tím statutárním, je vlastní francouzské judikatuře. Tento názor úzce souvisel s cílem zabránit společnostem s faktickou podnikatelskou aktivitou na území Francie, aby se skrze zapsané formální sídlo v jiném státě vyhnuly aplikaci kogentních ustanovení francouzského právního řádu. Obecně lze tedy říci, že princip sídla nestaví na respektu k autonomii smluvní vůle zakladatelů, avšak plní spíše ochrannou funkci ve vztahu ke státům, jenž mají tento princip zakotvený.⁶⁶

Princip sídla se mimo výše zmíněných států uplatňuje též u většiny našich sousedů. Příkladem je Polsko, Spolková republika Německo či Rakousko. Dále lze uvést například Řecko či Rumunsko.⁶⁷

Stěžejní pro tento princip jsou sankce spojené s nedodržením požadavků kladených obchodním právem státu, který vychází z principu sídla. V případě, že zahraniční společnost dosáhne určitého množství podnikatelské činnosti na území takového státu, aby se onen stát dal považovat za její skutečné sídlo, a požadavky kladené právním řádem tohoto státu nejsou splněny, společnost může být takovýmto státem vnímána jako entita bez právní subjektivity, v důsledku čehož mohou být společníci společnosti zbaveni benefitů, které jim společnost poskytuje, konkrétně omezené odpovědnosti.⁶⁸ Příkladem takového postupu je známý rozsudek vydaný roku 1912 Tribunal correctionnel de la Seine v případě Moulin Rouge⁶⁹, který se týkal britské společnosti The Moulin Rouge, Attraction Limited podnikající ve Francii, která byla žalována z titulu náhrady škody. Francouzský soud tuto britskou společnost neuznal jako subjekt práva, dovodil svou nepřislusnost a jejím společníkům uložil povinnost nahradit žalobkyni náklady řízení.⁷⁰

Stejně tak jako inkorporační princip i princip sídla má své přednosti. Tyto přednosti ve své podstatě odpovídají nevýhodám principu inkorporačního. Již zmíněná ochranná funkce principu

---

⁶⁵ Art. 129 Loi du 18 mai 1873 sur les sociétés commerciales.

⁶⁶ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 31 a 82.

⁶⁷ Ibid, s. 83.

⁶⁸ RAMMELOO, S. op. cit. 31, s. 2001.

⁶⁹ Rozhodnutí Trib. corr. de la Seine, 10e ch., ze dne 2. 7. 1912, The Moulin-Rouge Attraction Limited.

⁷⁰ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 91.

sídla je nepochybně výhodou, dle profesorky Pauknerové dokonce tou nejzásadnější. Princip sídla chrání věřitele, zaměstnance a investory ze státu, kde společnost vykonává svou faktickou činnost, jelikož se na společnost použije právní řád, se kterým jsou dané osoby obeznámeny.⁷¹

Další předností principu sídla je například skutečnost, že zabraňuje vzniku Delaware efektu. Zakladatelé si tak nemohou vybrat příznivější úpravu pouze skrze inkorporaci společnosti či volbou jejího formálního sídla (takového, které je zapsáno v obchodním či obdobném rejstříku), jelikož v případě klasifikace faktické činnosti na území státu, jehož právní řád zakotvuje princip sídla, se osobní statut společnosti bude řídit právním řádem tohoto státu.⁷²

V úvodu této podkapitoly jsem v rámci vymezení skutečného sídla zmínila, že je na první pohled evidentní, že určení skutečného sídla nebude jednoduché. V tom je taktéž spatřována nevýhoda tohoto principu.⁷³ Kdežto v případě inkorporačního principu bude zpravidla stačit pro zjištění rozhodného práva nahlédnout do veřejných seznamů, skutečné sídlo jakožto kolizní kritérium principu sídla je svým významem faktický pojem, k jehož zjištění bude zapotřebí obstarat informace o společnosti a jejích aktivitách a provést analýzu těchto informací. Tato nevýhoda se taktéž projevuje u takzvaných mnohonárodních společností (takových, které jsou ve větším měřítku spojeny s právními řády vícero států), u kterých může vzniknout problém s určováním skutečného sídla, po případě s určením jediného skutečného sídla.⁷⁴

Nevýhodou principu sídla je taktéž snížená právní jistota pro společnosti vyvíjející podnikatelskou činnost mimo stát svého formálního sídla. Jak jsem již zmínila, možnost případné sankce v podobě neplatnosti či neexistence společnosti může mít tíživé dopady pro společníky dané společnosti. Sekundárně se však sankce mohou dotknout i věřitelů dané společnosti, jelikož nebudou mít koho žalovat.⁷⁵

Hlavní námitkou proti principu sídla však nadále zůstává vyloučená mobilita společnosti se zachováním korporátní identity. Zahraniční společnost nemůže přemístit své sídlo do státu, jehož právo staví na principu sídla, bez toho, aniž by zanikla ve svém původním státu a byla znovu

---

⁷¹ Ibid, s. 85.

⁷² Ibid, 84.

⁷³ Ibid, s. 86 a 87.

⁷⁴ RAMMELOO, S. op. cit. 31, s. 12.

⁷⁵ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 90.

zřízena ve státě cílovém.⁷⁶ S ohledem na tuto nevýhodu ostatně zaznělo, že princip sídla není v souladu s Úmluvou o ochraně lidských práv⁷⁷ či svobodou volného pohybu osob.⁷⁸ Z hlediska práva EU je mobilita společností předmětem úpravy jak práva primárního, tak práva sekundárního. Rozsudky Soudního dvora EU (dále jen „SDEU“) se taktéž nejednou zabývaly problematikou přemístění sídla společnosti a principu sídla. K tomu však více ve 4. kapitole této práce.

2.2.3. Princip kontroly

Alternativou k základním dvěma principům určování osobního statutu společnosti je princip kontroly. Ten je vystaven na odlišném hraničním určovateli na rozdíl od předchozích principů, konkrétně na státní příslušnosti osob vykonávajících kontrolu nad společností. Dle tohoto principu se na společnost bude aplikovat právní řád státu, podle něhož byla založena či ve kterém má společnost sídlo, to však za předpokladu, že osoby vykonávající kontrolu nad společností (společníci, členové statutárního orgánu apod.) mají státní příslušnost onoho státu. Předmětem konkrétních právních úprav je následně určitá kvantifikace procentního podílu osob, na základě jejichž státní příslušnosti se určuje i osobní statut společnosti, zpravidla se jedná o minimálně 50% podíl.⁷⁹

Princip kontroly byl využíván především v dobách mezinárodních konfliktů, kde přicházelo pro státy v úvahu zkoumat, zda společnost není kontrolována osobami, které přísluší k nepřátelským státům. Vyjma dílčích právních oblastí se však princip kontroly nyní obecně neuplatňuje.⁸⁰ I v českém právním řádu však na princip kontroly lze narazit, konkrétně v Dohodě mezi Spojenými státy americkými a Českou a Slovenskou Federativní Republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic.⁸¹

---

⁷⁶ Ibid, s. 87.

⁷⁷ Rozhodnutí Cour de Cassation, Chambre criminelle ze dne 12. listopadu 1990 ve věci Extraco Anstalt.

⁷⁸ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 87.

⁷⁹ Ibid, . s. 94 a 95.

⁸⁰ Ibid, s. 95 až 100.

⁸¹ Článek I odst. 2 sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 187/1993 Sb., o sjednání Dohody mezi Spojenými státy americkými a Českou a Slovenskou Federativní Republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic: „Každá smluvní strana si vyhrazuje právo odepřít kterékoli společnosti výhody plynoucí z této dohody, pokud takovou společnost kontrolují občané třetí země anebo v případě, že společnost druhé smluvní strany nevykonává žádnou rozsáhlejší podnikatelskou činnost na území druhé smluvní strany nebo je kontrolována občany třetí země, s níž odpírající smluvní strana neudrzuje normální hospodářské styky.“.

2.3. Určení osobního statutu společnosti v českém právním řádu

Před popisem platné právní úpravy si neodpustím stručný historický exkurz. Po vzniku samostatného československého státu v roce 1918 se na našem území v souvislosti s recepcí dosavadního rakousko-uherského práva používal pro určení osobního statutu společnosti princip sídla.⁸² Následně v 60. letech 20. století byl skrze zákon č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu) zakotven do našeho právního řádu inkorporační princip.⁸³ Inkorporační princip byl posléze zakotven i zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.⁸⁴ Na tuto tradici navazuje i nynější platná právní úprava, která stojí taktéž na inkorporačním principu, který je však v důsledku právní úpravy přemístění sídla modifikován směrem k principu sídla.⁸⁵

Úprava osobního statutu společnosti, s výjimkou unijních forem obchodních korporací⁸⁶, není v současnosti harmonizována právem EU. Platnou úpravu je tedy stále nutné hledat pouze ve vnitrostátních předpisech konkrétních členských států.⁸⁷

Osobní statut právnických osob, a tedy potažmo i společností, upravuje v českém právním řádu ustanovení § 30 odst. 1 ZMPS následujícím způsobem: *„Právní osobnost právnické osoby a způsobilost jiné než fyzické osoby se řídí právním řádem státu, podle něhož vznikla. Tímto právním řádem se řídí i obchodní firma nebo název a vnitřní poměry takové osoby, poměry mezi takovou osobou a jejími společníky nebo členy a vzájemné poměry společníků nebo členů, ručení společníků nebo členů za závazky takové osoby a kdo za osobu jako její orgán jedná, jakož i její zánik.“*

---

⁸² PAUKNEROVÁ, Monika. Companies in private international law - czechia, china and european union. *The Lawyer Quarterly*. Roč. 10 (2020), č. 3, str. 233. ISSN 1805-8396.

⁸³ § 8 odst. 1 zákona č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu): *„Právními osobami jsou podniky a jiné organizace, přiznává-li jim způsobilost k právům a povinnostem právo, podle něhož byly zřízeny.“*

⁸⁴ § 22 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník: *„Právní způsobilost, kterou má jiná než fyzická zahraniční osoba podle právního řádu, podle něhož byla založena, má rovněž v oblasti českého právního řádu. Právním řádem, podle něhož byla tato osoba založena, se řídí i její vnitřní právní poměry a ručení členů nebo společníků za její závazky.“*

⁸⁵ PAUKNEROVÁ, Monika. Companies in private international law - czechia, china and european union. *The Lawyer Quarterly*. Roč. 10 (2020), č. 3, str. 233. ISSN 1805-8396.

⁸⁶ Unijními formami obchodních korporací jsou evropská společnost, evropská družstevní společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení, přičemž společností dle ustanovení § 1 odst. 2 ZOK je pouze evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Více k tomuto tématu v podkapitole 4.1.3.2. této práce.

⁸⁷ DIRECTORATE-GENERAL FOR JUSTICE AND CONSUMERS (EUROPEAN COMMISSION). op. cit. 34, s. 26.

Citované ustanovení dopadá kromě právnických osob i na zvláštní kategorii „jiných než fyzických osob“, čímž zavádí jistou třetí kategorii osob ve smyslu mezinárodního práva soukromého, které neodpovídá dikci § 18 OZ.⁸⁸ Dle důvodové zprávy tak činí s jistým úmyslem. Právní řády cizích států totiž konstruují určité entity, které nejsou právnickými ani fyzickými osobami, avšak kterým jsou přiznány určitá přesně vymezená práva a povinnosti, včetně způsobilosti vstupovat do obchodních vztahů. Za účelem zabezpečení obchodního styku byla úprava určování osobního statutu stejným způsobem vztažena i na tyto.⁸⁹ Příkladem lze uvést britskou entitu *general partnership* či německou *Offene Handelsgesellschaft*.⁹⁰

Ustanovení vyjmenovává oblasti, které jsou pod osobní statut zahrnuty. Jedná se o právní osobnost a způsobilost, obchodní firmu nebo název, vnitřní poměry takové osoby, poměry mezi takovou osobou a jejími společníky nebo členy, vzájemné poměry jejich společníků nebo členů, ručení společníků nebo členů za závazky takové osoby, kdo za osobu jako její orgán jedná, jakož i její zánik. Dle docenta Brodce je formulace ustanovení vhodná, jelikož usnadňuje určování rozhodného právního řádu v hraničních situacích.⁹¹

Ke zmíněnému ustanovení se vyjádřil i Nejvyšší soud, konkrétně v rozsudku pod spisovou značkou 27 Cdo 1803/2021 ze dne 23. listopadu 2022. Shrnul, že ustanovení vychází z inkorporačního principu, jenž předpokládá přiznání právní subjektivity a svéprávnosti ze strany právního řádu, podle něhož právnická osoba vznikla či byla založena. Dále senát v rozhodnutí uvedl, že právním řádem, podle něhož byla právnická osoba inkorporována, se budou řídit kromě právní subjektivity a svéprávnosti taktéž otázky demonstrativně vyjmenované v předmětném ustanovení, tedy včetně toho, kdo je statutárním orgánem právnické osoby a může za ni právně jednat. Pod osobní statut vymezený v ustanovení § 30 odst. 1 ZMPS spadá i způsob jednání

---

⁸⁸ PAUKNEROVÁ, Monika. *Subjekty MPS, právní jednání, zastoupení, promlčení (přednáška)*. Online. In: Youtube.com [online]. Praha: Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 15. listopadu 2021. Záznam dostupný z: <https://www.youtube.com/watch?v=4nPMG-XuBVw&t=1661s> [cit. 2024-02-07]

⁸⁹ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, č. 91/2012 Dz, k § 30, s. 55. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/home/zakony-a-stanoviska/texty-zakonu> [cit. 2024-02-14].

⁹⁰ BŘICHÁČEK, Tomáš. § 30 Právnické osoby. In: BŘÍZA, Petr; BŘICHÁČEK, Tomáš; FIŠEROVÁ, Zuzana; HORÁK, Pavel; PTÁČEK, Lubomír; SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 188. ISBN 978-80-7400-528-2.

⁹¹ BRODEC, Jan. *Osobní statut obchodní společnosti v kontextu přeshraničního přemístění sídla*. Online. Obchodněprávní revue, roč. 8 (2016), č. 10, str. 274. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2024-01-25].

statutárním orgánem, jakož i důsledky spojené s nedodržením uvedeného způsobu.⁹² Považuji za zajímavé, že Nejvyšší soud pokládá výčet v ustanovení za demonstrativní, od čehož se odchyluje například Jan Brodec, který hovoří o výčtu jako o taxativním.⁹³

Úprava způsobilosti společnosti být účastníkem řízení a její procesní způsobilosti se řídí kolizní normou zakotvenou v ustanovení § 9 odst. 2 ZMPS. Vyjmenované způsobilosti se dle tohoto ustanovení řídí právním řádem, podle něhož byla společnost inkorporována, postačí však, bude-li společnost způsobilá podle českého právního řádu.

Pro vázanost osoby z běžných právních jednání zakotvuje ustanovení § 30 odst. 2 ZMPS subsidiární kolizní normu, která zní: „Pro vázanost takové osoby z běžných jednání stačí, je-li k nim způsobilá podle právního řádu platného v místě, v němž bylo takové jednání učiněno.“ Hraničním určovatelem této kolizní normy je tak *lex loci actus*, právo místa právního jednání. Pro vázanost společnosti z běžného právního jednání vůči osobě nacházející se na území jiného státu tak postačí naplnění právních požadavků stanovených právním řádem jednoho z dotčených států. Cílem této subsidiární kolizní normy je eliminovat ohrožení bezpečnosti právních poměrů.⁹⁴

Pro úplnost lze poznamenat, že Česká republika je taktéž vázaná dvoustrannými mezinárodními smlouvami, které obsahují úpravu určování osobního statutu právnických osob a které v souladu s čl. 10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších právních předpisů, mají přednost před úpravou v ZMPS. Příkladem lze uvést Smlouvu mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech,⁹⁵ která pro určení právní osobnosti a právní způsobilosti právnické osoby volí princip sídla.⁹⁶

---

⁹² Rozsudek NS ze dne 23. listopadu 2022, sp. zn. 27 Cdo 1803/2021. Body 26-29. Dostupný na: <http://www.nsoud.cz>. [cit. 2024-02-08]

⁹³ BRODEC, J. op. cit. 89, s. 274.

⁹⁴ § 30. In: ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M., PAUKNEROVÁ, M. a kol. Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer ASPI_ID KO91_2012CZ. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-1-29].

⁹⁵ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 123/2002 Sb. m. s., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ PAUKNEROVÁ, Monika, BRODEC, Jan. Czech republic. In: CARSTEN, Gerner-Beuerle; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund-Philipp a SIEMS, Mathias M. The private international law of companies in Europe. München: Velag C. H. Beck, 2019. s. 314. ISBN 978-3-406-71457-3.

2.4. Odlišení osobního statutu společnosti od státní příslušnosti společnosti

Od osobního statutu společnosti je třeba odlišit státní příslušnost společnosti, i když v určitých aspektech, zejména dle smyslu, kterým nazíráme na pojem „státní příslušnost“, spolu tyto pojmy mohou úzce souviset.

Státní příslušnost je obvykle spjata s osobami fyzickými. I přesto se v českém právním řádu s pojmy „zahraniční právnická osoba“ či „česká právnická osoba“ setkat můžeme, z čehož lze usuzovat, že státní příslušnost právnických osob, potažmo společností, v právním řádu určitou roli zaujímá.⁹⁷

Státní příslušnost společností lze vnímat ve dvojitým smyslu, ve smyslu kolizního práva a ve smyslu cizineckého práva. Ve smyslu kolizního práva nám státní příslušnost společnosti určuje právě její osobní statut. Z tohoto hlediska lze pozorovat určitý překryv těchto pojmů, kde na základě ustanovení § 30 odst. 1 ZMPS by stát, podle jehož právního řádu byla společnost založena, byl zároveň státem, ke kterému společnost přísluší. Taková společnost by si i po přemístění svého sídla teoreticky zachovávala onu státní příslušnost ke státu, v němž byla inkorporována.⁹⁸

Státní příslušnost ve smyslu cizineckého práva však staví na jiné konstrukci, konkrétně na kritériu sídla. Ustanovení § 26 odst. 1 ZMPS stanoví, že „*zahraniční právnickou osobou se rozumí právnická osoba se sídlem mimo území České republiky*“. Stejně vymezení nalezneme i v ustanovení § 3024 OZ, které definuje zahraniční osobu. Kdybychom se dívali na tato ustanovení izolovaně, bylo by možné dovést jako přijatelné založit českou společnost, která se bude řídit právním řádem zahraničním, například právním řádem státu Delaware. Tuto možnost však vylučuje ustanovení § 30 odst. 3 ZMPS, ze kterého vyplývá zákaz založit právnickou osobu se sídlem v České republice, která by byla založena podle jiného právního řádu než toho českého. Předmětné ustanovení dále poznamenává, že tento zákaz nemá vliv na možnost zahraniční právnické osoby přemístit své sídlo za určitých podmínek do České republiky.⁹⁹ Speciální pozici vůči tomuto ustanovení mají české obchodní korporace ve formě unijních

⁹⁷ PAUKNEROVÁ, Monika. *Státní příslušnost právnických osob*. Online. Právník, ročník 136, č. 6 (1997), s. 457. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>. [cit. 2024-01-29].

⁹⁸ Ibid, s. 457-458..

⁹⁹ § 30. In: ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M., PAUKNEROVÁ, M. a kol. Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer ASPI_ID KO91_2012CZ. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-1-29].; více k tomuto tématu v podkapitole 3.5. této práce.

obchodních korporací, na které se primárně bude aplikovat právo EU a až subsidiárně české právo.¹⁰⁰

2.5. Dopad osobního statutu na uznání společností jakožto právnických osob

Určení osobního statutu společnosti je mimo jiné důležité i pro její uznání za právnickou osobu. V případě, že je společnost na základě svého osobního statutu právnickou osobou, je automaticky v souladu s ustanovením § 3024 OZ uznána za právnickou osobu i na území České republiky.¹⁰¹

K samotnému ustanovení § 3024 OZ lze poznamenat, že někteří autoři jsou toho názoru, že se jedná o problematiku, která nepatří do OZ, nýbrž do ZMPS, a že ustanovení samo o sobě je nadbytečné, jelikož je duplicitní (alespoň, co se zahraničních právnických osob týče) s příslušnými ustanoveními ZMPS. Definice zahraniční právnické osoby dle ustanovení § 3024 odst. 1 OZ a § 26 odst. 1 ZMPS je totožná a ustanovení § 3024 odst. 2 obsahuje z věcného hlediska téměř identickou úpravu toho, co je již zakotveno v mnohem detailněji zpracovaném ustanovení § 30 odst. 1 ZMPS, vyjma rozpornosti v hraničních určovateli, kde OZ používá právní řád, podle něhož byla právnická osoba založena, a ZMPS používá právní řád státu, podle něhož právnická osoba vznikla. Z výše uvedených důvodů se objevují názory, že by bylo vhodnější celé ustanovení § 3024 OZ derogovat.¹⁰²

Uznávání zahraničních právnických osob je taktéž předmětem úpravy mezinárodní smlouvy, konkrétně se jedná o Haagskou úmluvu o uznání právní subjektivity zahraničních společností, sdružení osob a nadací ze dne 1. června 1956. Tato úmluva však dodnes nevstoupila v platnost a Česká republika není jedním z jejích kontrahentů.¹⁰³

---

¹⁰⁰ BŘICHÁČEK, Tomáš. § 30 Právnické osoby. In: BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 189. ISBN 978-80-7400-528-2; více k tomuto tématu v podkapitole 4.1.3.2. této práce.

¹⁰¹ KUČERA, Z. PAUKNEROVÁ, M., PFEIFFER, M., VYBÍRAL, P., RŮŽIČKA, K. op. cit. 1, s. 259.

¹⁰² Srovnání například DOBROVOLNÁ, Eva, RUBAN, Radek. § 3024 [Zahraniční fyzická a právnická osoba]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 2184, marg. č. 10. ISBN 978-80-7400-852-8; BŘÍZA, Petr. § 3024 [Zahraniční fyzická a právnická osoba]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 5. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-01-02]; DVOŘÁK, Tomáš. § 3024. In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO89_f2012CZ. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-1-29].

¹⁰³ KUČERA, Z. PAUKNEROVÁ, M., PFEIFFER, M., VYBÍRAL, P., RŮŽIČKA, K. op. cit. 1, s. 259.

Téma uznání společností jakožto právnických osob bylo rovněž rozebírané v rámci rozsudku ESD ve věci Überseering, jenž je předmětem výkladu podkapitoly 4.1.2.3. této práce.

2.6. Komparace české právní úpravy s právní úpravou Ruské federace

2.6.1. Společnosti z pohledu ruské právní úpravy

Vnímám za vhodné nejdříve věnovat pozornost úpravě obchodní společnosti z pohledu ruského právního řádu, včetně snahy najít ekvivalent obchodní společnosti dle českého práva v ruské právní úpravě, a až následně zkoumat vymezení osobního statutu společnosti, to vše s vytyčením případných rozdílů mezi právní úpravou českou.

Obecně, ruský právní řád dává fyzickým osobám na výběr z mnoha možností, skrze které mohou uskutečňovat podnikatelskou činnost. Fyzické osoby mohou podnikat jako živnostníci, či se mohou rozhodnout pro podnikání využít zřízení právnické osoby, popřípadě pobočky zahraniční právnické osoby.¹⁰⁴

Právnické osoby jsou upravené v části první, kapitole druhé, oddílu čtvrtém federálního zákona č. N 51-ФЗ, občanský kodex Ruské federace (dále jen „ROZ“).¹⁰⁵ Právnická osoba (rusky *юридическое лицо*) je dle ustanovení § 1 čl. 48 odst. 1 ROZ definovaná jakožto organizace, která má svůj vlastní majetek, kterým ručí za své závazky, svým vlastním jménem nabývá a vykonává soukromá práva a povinnosti a může žalovat a být žalovaná u soudu. Stejně tak jako většina právnických osob dle českého práva, podléhají právnické osoby zápisu do rejstříku právnických osob dle své konkrétní formy. Tento rejstřík je jednotný na federální úrovni, přičemž tento zápis provádí příslušné orgány jednotlivých států na základě návrhu na zápis. Momentem zápisu právnické osoby do jednotného státního rejstříku vzniká její právní osobnost.¹⁰⁶

---

¹⁰⁴ JELÍNKOVÁ, Tereza, PAULOUSKI, Aliaksei. *Právní formy podnikání v Ruské federaci*. Online. In: EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo, 11. 7. 2014. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-formy-podnikani-v-ruske-federaci-94652.html?mail>. [cit. 2024-01-29].

¹⁰⁵ Гражданский кодекс Российской Федерации – N 51-ФЗ от 30 ноября 1994 года, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁶ Ustanovení § 1, čl. 48. odst. 2 a čl. 49 odst. 3 ROZ.

Právnícké osoby lze dělit na základě několika kritérií. První takové dělení je dělení na korporátní právnícké osoby (rusky *корпоративные юридические лица*), zkráceně korporace (rusky *корпорации*), a na unitární právnícké osoby (rusky *унитарные юридические лица*), kterými jsou například stát či náboženské organizace. Zatímco zakladatelé korporací mají právo účastnit se na nich a být jejich členy, zakladatelé unitárních právníckých osob toto právo nemají.¹⁰⁷ Dalším relevantním dělením právníckých osob je dělení na obchodní organizace, jejichž primárním účelem je vytvářet zisk, a na neziskové organizace, jejichž primárním účelem není vytvářet zisk a následně ho rozdělovat mezi své členy.¹⁰⁸ Oproti úpravě právníckých osob v OZ, potažmo v ZOK, zde vidíme poněkud jiná kritéria dělení, kde jedním z nich je existence ziskového účelu a druhým je právo účastnit se na právnícké osobě. Tato rozdělení se následně kombinují, korporace může být zároveň obchodní organizací, která je poté nazývána obchodní korporáční organizací (rusky *корпоративная коммерческая организация*).

Mezi obchodní korporáční organizace jsou řazeny obchodní partnerství a obchodní společnosti, rolnický (zemědělský) podnik, ekonomické partnerství a výrobní družstvo.¹⁰⁹

Obchodní partnerství (rusky *хозяйственные товарищества*) a obchodní společnosti (rusky *хозяйственные общества*) tvoří určitou obecnou skupinu obchodních korporáčních organizací, jejichž základní kapitál je rozdělen na podíly náležející zakladatelům (členům). Vlastnické právo k majetku vytvořenému na základě vkladů zakladatelů (členů), jakož i k majetku nabytému či vytvořenému za existence obchodní společnosti či obchodního partnerství, náleží právě této obchodní společnosti či obchodnímu partnerství, nikoliv zakladatelům (členům).¹¹⁰ Mezi obchodní partnerství se řadí plné partnerství (rusky *полное товарищество*) a komanditní partnerství (rusky *командитное товарищество*),¹¹¹ což jsou obdoby veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti dle české úpravy v ZOK, kdežto mezi obchodní společnosti se řadí společnost s ručením omezeným (rusky *общество с ограниченной ответственностью*) a akciová společnost (rusky *акционерное общество*).¹¹²

---

¹⁰⁷ Ustanovení § 1, čl. 65.1. odst. 1 ROZ.

¹⁰⁸ Ustanovení § 1, čl. 50. odst. 1 ROZ.

¹⁰⁹ ЛАПТЕВ, В. А. *Корпоративное право: правовая организация корпоративных систем : монография*. Moskva: Prospekt, 2019. s. 151. ISBN 978-5-392-28423-8.

¹¹⁰ Srovnání § 2, čl. 66.1. odst. 1 ROZ.

¹¹¹ ЛАПТЕВ, В. А. op. cit. 108, s. 153.

¹¹² Ibid, s. 154.

Nejpopulárnějšími formami podnikání jsou právě obchodní společnosti, konkrétně společnost s ručením omezeným, otevřená akciová společnost a uzavřená akciová společnost, přičemž hlediskem rozdělení akciových společností na otevřené a uzavřené je počet akcionářů, možnost úpisů akcií třetím osobám, převoditelnosti akcií na třetí osoby, výše základního kapitálu a existence přednostního práva pro akcionáře na nabytí akcií převáděných jiným akcionářem.¹¹³

Rolnický (zemědělský) podnik (rusky *крестьянское (фермерское) хозяйство*) je entita založená jako obchodní korporativní organizace. Účelem takové entity je podnikat v oboru zemědělství a její členové mohou být pouze osoby, které pojí majetkové či rodinné vztahy. Důraz na založení rolnického podniku jakožto obchodní korporativní organizace kladu z důvodu, že rolnický podnik může existovat ve dvou formách – ve formě právnické osoby a ve formě sdružení bez právní subjektivity.¹¹⁴

Ekonomické partnerství (rusky *хозяйственное партнерство*) je nejnovější formou obchodní korporativní organizace zakotvenou federálním zákonem č. N 380-ФЗ, o ekonomických partnerstvích ze dne 3. prosince 2011.¹¹⁵ I přesto, že se jedná o formu platnou přes dekádu, ROZ obsahuje pouze jedinou zmínku o této formě a na rozdíl od ostatních forem obchodních korporativních organizací neupravuje specifika ekonomického partnerství ve zvláštním oddíle.¹¹⁶ Ekonomické partnerství je právnickou osobou založenou dvěma a více osobami, na jejímž řízení se podílejí její členové a další osoby v mezích a rozsahu stanoveném smlouvou o řízení společnosti.¹¹⁷ Svou konstrukcí lze tuto formu přirovnat k britské Limited Liability Partnership.

Poslední formou obchodní korporativní organizace, populární hlavně v období Svazu sovětských socialistických republik, je výrobní družstvo (rusky *производственный кооператив*). Jedná se o dobrovolné sdružení občanů na základě členství za účelem společné výroby či jiné hospodářské činnosti, založené na jejich pracovní a jiné účasti, které zároveň

---

¹¹³ JELÍNKOVÁ, Tereza, PAULOUSKI, Aliaksei. *Právní formy podnikání v Ruské federaci*. Online. In: EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo, 11. 7. 2014. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-formy-podnikani-v-ruske-federaci-94652.html?mail>. [citováno 2024-01-29].

¹¹⁴ Ustanovení čl. 23 a § 2 čl. 86.1. ROZ.

¹¹⁵ Федеральный закон о хозяйственных партнерствах N 380-ФЗ от 03.12.2011, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁶ ЛАПТЕВ, В. А. op. cit. 108, s. 155.

¹¹⁷ Čl. 2 federálního zákona č. N 380-ФЗ, o ekonomických partnerstvích.

sdužuje majetkové podíly svých členů.¹¹⁸ Český právní řád tuto formu obchodních korporací vzhledem ke své historii zná taktéž.

Z vymezeného lze tedy vyvodit, že ekvivalent obchodní společnosti dle české právní úpravy lze v ruské právní úpravě najít velmi obtížně. Z jazykového a překladatelského hlediska by se sice nabízel pojem *хозяйственные общества* (obchodní společnost), ten však zahrnuje pouze společnost s ručením omezeným a akciovou společnost, kdežto dle ustanovení § 1 odst. 2 ZOK patří do obchodních společností mimo unijní formy společností taktéž veřejná obchodní společnost a komanditní společnost. Mnohem přílehavějším ruským ekvivalentem je proto pojem *хозяйственные партнерства и общества* (obchodní partnerství a společnosti), jakožto obecná skupina zahrnující ekvivalenty obchodních společností dle českého právního řádu. V čem však vnímám problém, je to, že do této skupiny ROZ, i přes podobnost se společnostmi s ručením omezeným a akciovou společností, nezahrnuje ekonomické partnerství. Jedná se dle mého o chybu ruského zákonodárce, který dosud důsledně nepromítnul zavedení této nové formy i do ROZ.

2.6.2. Určení osobního statutu společnosti dle ruské právní úpravy

Kolizní normy v ruském právním řádu, které upravují určení osobního statutu právnických osob, potažmo tedy i společností, nenajdeme ve zvláštním zákoně zabývajícím se problematikou mezinárodního práva soukromého, jako tomu je v České republice, nýbrž opět v ROZ. Normy mezinárodního práva soukromého lze konkrétně najít v části třetí, kapitole šesté ROZ.

Osobní statut právnické osoby (rusky *личный закон юридического лица*) je upraven v čl. 1202 odst. 1 ROZ následujícím způsobem: „*Osobním statutem právnické osoby je právní řád státu, v němž byla právnická osoba zřízena,*“.

Ruský právní řád až na výjimky pro určování osobního statutu právnických osob zakotvuje inkorporační princip, stejně tak jako ZMPS. Volba inkorporačního principu je pro tuto federaci pochopitelná, jelikož je inkorporační princip zakotven taktéž v Modelovém občanském zákoníku Společenství nezávislých států¹¹⁹, odkud byl přebrán do občanských zákoníků některých

---

¹¹⁸ Čl. 106.1. odst. 1 ROZ.

¹¹⁹ Модельный Гражданский кодекс для государств - участников СНГ принят постановлением Межпарламентской Ассамблеи государств - участников СНГ от 29 октября 1994 г.

nejbližších sousedů Ruské federace, tudíž lze mluvit o určité cílené harmonizaci určování osobního statutu mezi některými státy, jež jsou členy Společenství nezávislých států,¹²⁰ což je oproti české právní úpravě rozdílné.¹²¹

Jaké jsou tedy výjimky z určování osobního statutu společnosti?

První z nich zakotvuje čl. 1202 odst. 3 ROZ, který stanoví, že se právnická osoba nemůže dovolávat nezpůsobilosti uzavřít smlouvu z důvodu omezení oprávnění jednat za společnost na straně svého orgánu nebo zástupce, pokud toto omezení nezná právní řád státu, v níž orgán či zástupce smlouvu uzavřel. Tato výjimka se však uplatní pouze za předpokladu dobré víry druhé smluvní strany, tedy prokáže-li se, že tato strana o předmětném omezení věděla, výjimka se nepoužije. Dle Federálního arbitrážního soudu moskevské oblasti¹²² je podstatou tohoto článku povinnost soudů zkoumat, zda konkrétní omezení, kterého se společnost dovolává, zná i ruský právní řád a v případě že ne, povinnost zkoumat, zda existují důkazy pro to, že druhé straně smlouvy bylo toto omezení známo.¹²³

Druhá výjimka dle čl. 1202 odst. 4 ROZ se týká posuzování odpovědnosti zakladatelů (členů) právnické osoby za její závazky. Pokud společnost vykonává svou činnost především na území Ruské federace, má věřitel právo vybrat si, zda se odpovědnost zakladatelů (členů) společnosti bude posuzovat dle ruského práva či práva státu, kde byla společnost inkorporována.¹²⁴

V obou ustanoveních zakotvujících výjimky z určování osobního statutu lze dle mého názoru spatřovat určité ochranné prvky, kdy zejména v druhé výjimce je patrný posun ve prospěch principu sídla. Taktéž v těchto výjimkách můžeme spatřovat rozdíl oproti úpravě české, jelikož

---

¹²⁰ ДМИТРИЕВА, Г. К. *Международное частное право: учебник*. Moskva: Prospekt, 2016. s. 196. ISBN 978-5-392-19535-0.

¹²¹ Kromě Modelového občanského zákoníku je inkorporační princip taktéž zakotven v Minské úmluvě o právní pomoci a právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech z roku 1993, jakožto úmluvě uzavřené členskými státy Společenství nezávislých států. Pro Ruskou federaci tato mezinárodní smlouva vstoupila v platnost dne 10. prosince 1994.

¹²² Постановление Федерального арбитражного суда Московского округа от 22.06.06 № КГ-А40/5494-06 по иску Главы Представительства компании "Мастер Бэвэридж Индастриз Рашиа Пте. Лтд." (Республика Сингапур) о признании недействительным договора уступки прав на товарный знак.

¹²³ КАЗАЧКОВ, Александр. *Актуальные вопросы личного статуса юридического лица в российской судебно-арбитражной практике*. Online. In: 2012©nb-law.com. Moskva, 25. května 2012. Dostupné z: <https://www.nb-law.com/ru/pub/mezhd/40-aktua.html>. [citováno 2024-01-31].

¹²⁴ V. LAVRUSHIN, Konstantin. *Reforma ruského soukromého práva*. Online. In: EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo, 7. 1. 2014. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/reforma-ruskeho-soukromeho-prava-93133.html>. [cit. 2024-01-31].

žádná z ustanovení nemají obdobu v právní úpravě určování osobního statutu právnické osoby dle ZMPS.

Na rozdíl od úpravy určování osobního statutu právnické osoby v ZMPS, ROZ neobsahuje ustanovení zakotvující subsidiární kolizní normu pro posuzování vázanosti právnické osoby z běžných jednání.

Co se týče otázek, které budou posuzovány na základě osobního statutu právnické osoby, ROZ mezi ně řadí zejména otázky postavení entity jakožto právnické osoby, právní formy, obchodní firmy, otázky vzniku, přeměny a zániku právnické osoby, právní osobnosti, nabývání soukromých práv a závazků, vnitřních vztahů, způsobilosti právnické osoby nést odpovědnost z civilních deliktů a odpovědnosti zakladatelů (členů) právnické osoby za její závazky.¹²⁵ ROZ oproti předchozí právní úpravě zvolil formu výčtu jednotlivých oblastí, které se dříve musely doktrinálně dovozovat.¹²⁶ Obdobnou úpravu obsahuje ZMPS, konkrétně ustanovení § 30 odst. 1 ZMPS. Rozdílem oproti české právní úpravě je skutečnost, že ROZ řadí pod oblasti, které se budou posuzovat na základě osobního statutu, i způsobilost právnické osoby nést odpovědnost z civilních deliktů. Zde lze spatřovat určité odlišení, jelikož v českém právním řádu se způsobilost právnické osoby nést odpovědnost z civilních deliktů v souladu s bodem 12 preambule Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) bude posuzovat v souladu s předmětným nařízením, které mimo jiné nabízí i volbu práva.¹²⁷ Zároveň je nutné podotknout, že ustanovení dle jazykového výkladu, za použití slova „zejména“, zakotvuje otázky spadající pod osobní statut právnické osoby formou demonstrativního výčtu, což znamená možnost dovození dalších otázek skrze judikaturu. Naproti tomu ustanovení § 30 odst. 1 ZMPS dle mého názoru není formulováno formou demonstrativního výčtu, nýbrž taxativního.¹²⁸

Zajímavostí ve vztahu k mezím použití osobního statutu právnické osoby je v ruském právním řádu možnost určit si, kterým právem se bude řídit společenská smlouva. Kdežto dle české

---

¹²⁵ Srovnání čl. 1202 odst. 2 ROZ.

¹²⁶ ДМИТРИЕВА, Г. К., op. cit. 119, s. 203.

¹²⁷ Čl. 14 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

¹²⁸ K tomuto se, jak jsem již poznamenala, různí názory. Jan Brodec uvádí, že se jedná o výčet taxativní, kdežto v rozsudku NS ze dne 23. listopadu 2022, sp. zn. 27 Cdo 1803/2021 Nejvyšší soud uvedl, že se jedná o „otázky (demonstrativně) vypočtené v § 30 odst. 1 větě druhé zákona o mezinárodním právu soukromém“.

právní úpravy se zakladatelské právní jednání společnosti bude řídit osobním statutem společnosti, tedy právním řádem státu, kde byla společnost inkorporována, zakladatelé společností dle ruského právního řádu mají možnost volby.¹²⁹

Podobnost úpravy určování osobního statutu mezi posuzovanými právními řády lze dále spatřovat v tom, že ruský právní řád operuje taktéž s entitou, kterou lze přirovnat k „jiné než fyzické osobě“. Tuto entitu nepojmenovává konkrétně, ale opisuje ji jako zahraniční organizaci, která není právnickou osobou podle zahraničního práva. Pro určení osobního statutu této entity se taktéž uplatní inkorporační princip.¹³⁰ Lze poznamenat, že v tomto ustanovení je pracováno s termínem „zahraniční“ na rozdíl od čl. 1202 ROZ, který určování osobního statutu právnické osoby zakotvuje i pro tuzemské právnické osoby. Tuzemské organizace, které podle ruského právního řádu nejsou právnickými osobami, se tak budou plně řídit právem Ruské federace.¹³¹

Kromě ROZ obsahuje kolizní normy určující osobní statut společností taktéž federální zákon č. N 290-ФЗ o mezinárodních společnostech a fondech ze dne 3. srpna 2018.¹³² Tento zákon poskytuje možnost zahraničním společnostem získat status mezinárodní společnosti v návaznosti na její zápis do jednotného státního rejstříku právnických osob po splnění určitých kritérií, z nichž je z mého pohledu nejzajímavější závazek společnosti provést investice na území Ruské federace v minimální výši 50 milionů rublů. Zákon byl přijat s cílem rozvinout hospodářskou konkurenci Ruské federace a zatraktivnit Ruskou federaci pro zahraniční společnosti tím, že jí poskytne výhodnou právní úpravu, či dokonce výhodnější daňový režim.¹³³ Po zápisu zahraniční společnosti do jednotného státního rejstříku právnických osob se rozhodným právem pro mezinárodní společnost stává ruské právo. Tímto způsobem tak zahraniční společnost z hlediska ruského právního řádu změní svůj osobní statut.¹³⁴

---

¹²⁹ V. LAVRUSHIN, Konstantin. *Reforma ruského soukromého práva*. Online. In: EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo, 7. 1. 2014. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/reforma-ruskeho-soukromeho-prava-93133.html>. [cit. 2024-01-31]; KUČERA, Z. PAUKNEROVÁ, M., PFEIFFER, M., VYBÍRAL, P., RŮŽIČKA, K. op. cit. 1, s. 259.

¹³⁰ Čl. 1203 ROZ.

¹³¹ ДМИТРИЕВА, Г. К., op. cit. 119, s. 208.

¹³² Федеральный закон о международных компаниях и международных фондах N 290-ФЗ от 03.08.2018, ve znění pozdějších předpisů.

¹³³ БЛИНОВА, Юлия Викторовна. ВОРОКОСОВА, Людмила Игоревна. ЧИГАРОВА, Алина Сергеевна. ЗОБИНА, Илона Александровна. Правовой статус международной компании по российскому законодательству. *Российский внешнеэкономический вестник*, č. 3 (2019), s. 127. ISSN 2072-8042.

¹³⁴ Hlava druhá, čl. 4 odst. 1 federálního zákona č. N 290-ФЗ, o mezinárodních společnostech a fondech.

Závěrem této komparace lze tedy konstatovat, že ačkoliv ruský právní řád staví na inkorporačním principu, a z toho hlediska je třeba shledat určitou podobnost mezi českým právním řádem a tím ruským, obě úpravy obsahují svá specifika.

3. Sídlo společnosti a jeho přeshraniční přemístění

3.1. Obecně k sídlu společnosti

Sídlo společnosti je jedním z identifikačních znaků společnosti, který umožňuje, aby třetí osoby (zákazníci, věřitelé či dlužníci) mohly se společností komunikovat. Se sídlem je pro společnost spojena i řada povinností, příkladem povinnost uvádět sídlo na obchodních listinách, případně uvádět údaje o sídle taktéž na svých internetových stránkách.¹³⁵ Sídlo je taktéž povinnou náležitostí zakladatelského právního jednání, na jehož základě je společnost založena. V moment založení společnosti však postačí, vymezí-li zakladatelé společnosti sídlo pouze skrze název obce. Při zápisu společnosti do obchodního rejstříku se však zapíše celá adresa sídla.¹³⁶

Úpravu sídla právnické osoby, potažmo i společnosti, lze nalézt v OZ, přičemž ten nestanoví definici. Historicky lze vnímat sídlo právnické osoby ze dvou různých pojetí, z pojetí materiálního (označováno též jako teorie skutečného sídla) a formálního (označovaného též jako teorie zapsaného sídla).¹³⁷

Materiální pojetí sídla vychází z chápání sídla jakožto místa, kde se nachází těžiště její činnosti, tj. se bude jednat o adresu místa, kde jsou přijímána klíčová rozhodnutí ohledně jejího řízení (místo působení a zasedání členů statutárního orgánu), či eventuálně místa, kde je umístěn její hlavní závod.¹³⁸ Z materiálního pojetí sídla vycházel i zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 19. července 2009 (dále jen „**OZ 64**“).¹³⁹

---

¹³⁵ KOMÁRKOVÁ, Dita. *Sídlo společnosti*. Online. In: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o. 30. října 2020. Dostupné z: <https://www.du.cz/33/sidlo-spolecnosti-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bkQg-FvcLDNqkukZUzLWmsA/>. [cit. 2024-01-02]

¹³⁶ Ustanovení § 136 OZ.

¹³⁷ LASÁK, Jan. § 136 [Sídlo]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. s. 525. ISBN 978-80-7400-852-8.; JANOŠEK, Vladimír. § 136 [Sídlo]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Online. Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 6. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-01-02]

¹³⁸ LASÁK, Jan. § 136 [Sídlo]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. s. 525. ISBN 978-80-7400-852-8.

¹³⁹ BRODEC, J. op. cit. 89, s. 273.

Formální pojetí sídla právnické osoby staví na konstrukci, že sídlo právnické osoby je určeno zápisem do veřejného rejstříku, ve kterém je tato právnická osoba zapsána. Formální pojetí sídla bylo do českého soukromého práva zakotveno novelou OZ 64, zákonem č. 215/2009 Sb. Toto pojetí bylo zachováno i po rekonstrukci soukromého práva.¹⁴⁰

Sídlem společnosti v souladu s OZ a formálním pojetím sídla tak je místo zapsané jakožto její sídlo v obchodním rejstříku.¹⁴¹

Skutečné sídlo má však také svoje místo v české právní úpravě soukromého práva, konkrétně v ustanovení § 137 odst. 1 OZ, podle kterého se „každý může dovolat skutečného sídla právnické osoby“, a v ustanovení § 137 odst. 2 OZ, podle kterého právnická osoba nemůže namítat proti tomu, kdo se dovolal jejího skutečného sídla, že se její skutečné sídlo nachází na jiném místě. Ustanovení míří na tzv. schránkové společnosti, které mají své formální sídlo zapsané na místě, kde se reálně zástupci společnosti vůbec nevyskytují, čímž je narušena jedna z klíčových funkcí sídla. Důsledkem tohoto ustanovení tak bude skutečnost, že jednání, která byla učiněna třetími osobami vůči společnosti na místě jejího skutečného sídla (např. doručení doporučeného dopisu obsahujícího předžalobní výzvu), bude vůči společnosti účinné.¹⁴²

3.2. Obecně k přeshraničnímu přemístění sídla

V průběhu existence společnosti může nastat situace, kdy bude chtít přemístit své sídlo do jiného státu. Důvodů pro to může být hned několik, například výhodnější daňový režim, výhodnější podmínky pro podnikání, příznivější ekonomická či politická situace na území cílového státu.¹⁴³

Jedná se o proces nesnadný, kdy spolu musí spolupracovat právní úpravy původního i cílového státu, a samotný proces je také úzce spjatý s osobním statutem společnosti, jelikož přemístěním svého sídla do jiného státu může společnost změnit své rozhodné právo. Je však

---

¹⁴⁰ Ibid, s. 273.

¹⁴¹ Ustanovení § 136 odst. 2 OZ.

¹⁴² LASÁK, Jan. § 137 [Skutečné sídlo]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. s. 528. ISBN 978-80-7400-852-8.

¹⁴³ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 171.

možné identifikovat i právní řády, příkladem náš český, kdy tomu tak být nemusí a společnost přeshraničním přemístěním sídla svůj osobní statut nezmění.¹⁴⁴

Důležitou otázkou při přeshraničním přemístěování sídla společnosti je zachování její identity. Obecně, jak jsem již v této práci uvedla, státy, jejichž právní řád zakotvuje inkorporační princip, umožňují přemístění sídla společnosti bez toho, aniž by společnost ztrácela svoji identitu, kdežto státy vycházející z principu sídla toto neumožňují a je vyžadována jejich likvidace a opětovné založení.

Jak jsem ale již poznamenala, tyto principy jsou pouze teoretickým východiskem a v praxi se právní úprava problematiky přeshraničního přemístění sídla, zejména na území EU díky právu EU a rozsudkům SDEU, od těchto teoretických východisek posunula. Dokonce ani před vznikem EU nebylo možné kategoricky tvrdit, že státy vycházející z principu sídla neumožňují přeshraniční přemístění sídla, jelikož každý stát k této problematice přistupoval odlišně.¹⁴⁵

Přeshraniční přemístění sídla je taktéž důležitým tématem v rámci svobody usazování, v jejímž důsledku se ve členských státech EU, dříve převážně skrze její interpretaci ze strany SDEU a nyní skrze harmonizovanou úpravu přeshraničního přemístění sídla společností, dochází k intenzivnější liberalizaci mobility společností, která je pro vnitřní trh EU důležitá.¹⁴⁶

Následující podkapitoly se budou soustředit pouze na úpravu přeshraničního přemístění sídla dle českého právního řádu, která se nachází hned v několika právních předpisech. Těmito právními předpisy jsou konkrétně ZMPS, OZ a zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**PřemZ**“), přičemž skutečnost, že máme dlouhodobě přeshraniční přemístění sídla upravené na úrovni zákonů, nás dle studie Evropské komise o právu rozhodném pro společnosti k datu jejího publikování řadilo k 11 členským státům EU, které měly tento proces upravený skrze právní předpisy.¹⁴⁷ Česká

---

¹⁴⁴ Ustanovení § 384f odst. 2 PřemZ; BIERMEYER, Thomas. Chapter 2 - Concepts of 'Seat' and 'Seat Transfer'. Online. In: SSRN.com, 11. listopadu 2015, s. 42. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2744377>. [cit. 2024-02-01]

¹⁴⁵ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 173.

¹⁴⁶ Více k tomuto tématu v kapitole 4 této práce.

¹⁴⁷ DIRECTORATE-GENERAL FOR JUSTICE AND CONSUMERS (EUROPEAN COMMISSION). op. cit. 34, s. 334-335.

vnitrostátní úprava je některými autory hodnocena jako zlatá střední cesta, kdy přeshraniční přemístění sídla společností není ani vysoce ani mírně regulovaným procesem.¹⁴⁸

3.3. Přeshraniční přemístění sídla dle zákona o mezinárodním právu soukromém

Přeshraniční přemístění sídla upravuje ustanovení § 30 odst. 3 ZMPS následujícím způsobem: „Právnícká osoba se sídlem v České republice může být založena pouze podle českého právního řádu. Tím není dotčena možnost přemístit do České republiky sídlo právnické osoby založené podle právního řádu cizího státu, která má sídlo v zahraničí, jestliže to umožňují mezinárodní smlouva, přímo použitelný předpis Evropské unie nebo jiný právní předpis.“

První věta, jak jsem již poznamenala v podkapitole 2.4 této práce, obsahuje zákaz založení právnické osoby se sídlem v České republice, dle právního řádu odlišného od toho českého. Sídlem je v tomto kontextu myšleno formální sídlo, tj. sídlo zapsané v příslušném veřejném rejstříku. Tato první věta ustanovení § 30 odst. 3 ZMPS navazuje na ustanovení § 24 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném od 1. ledna 2001.¹⁴⁹ Před novelou obchodního zákoníku účinnou od 1. ledna 2001 předmětné ustanovení zakotvovalo možnost založit obchodní společnost se zahraniční majetkovou účastí a se sídlem v České republice podle cizího právního řádu, což z onoho ustanovení dle Moniky Pauknerové činilo jedno z těch nejkritizovanějších v celém zákoně.¹⁵⁰

Druhá věta prolomuje zákaz obsažený v první větě v případě přeshraničního přemístění sídla právnické osoby založené podle cizího právního řádu do České republiky. Věta neobsahuje samotnou úpravu tohoto procesu, to je ponecháno OZ a PřemZ, nýbrž zakotvuje alternativní podmínky, za kterých je toto přeshraniční přemístění sídla do České republiky možné. První podmínkou je existence mezinárodní smlouvy, která takové přemístění umožňuje (taková však doposud neexistuje),¹⁵¹ druhou je existence přímo použitelného předpisu EU, který takové přemístění umožňuje, přičemž tento přímo použitelný předpis EU bude mít na základě

¹⁴⁸ BIERMEYER, Thomas. *Chapter 11 - Cross-Border Company Seat Transfers in the EU – Conclusion*. Online. In: SSRN.com., 11. listopadu 2016, s. 365. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2837424> [cit. 2024-02-08].

¹⁴⁹ § 30. In: ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M., PAUKNEROVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer ASPI_ID KO91_2012CZ. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-1-29].

¹⁵⁰ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 159.

¹⁵¹ PAUKNEROVÁ, Monika, BRODEC, Jan. Czech republic. In: CARSTEN, Gerner-Beuerle; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund-Philipp a SIEMS, Mathias M. *The private international law of companies in Europe*. München: Velag C. H. Beck, 2019. s. 313. ISBN 978-3-406-71457-3.

ustanovení § 2 ZMPS přednost před ustanoveními ZMPS. Takovými předpisy jsou nařízení upravující unijní formy obchodních korporací.¹⁵² Poslední možnou podmínkou, na jejímž základě je možné provést přeshraniční přemístění sídla právnické osoby založené podle cizího právního řádu do České republiky, je existence jiného právního předpisu umožňujícího toto přemístění. Úpravě v těchto jiných právních předpisech, konkrétně v OZ a PřemZ, se věnují následující dvě podkapitoly.

3.4. Přeshraniční přemístění sídla dle občanského zákoníku

Přeshraniční přemístění sídla právnické osoby je upraveno v ustanoveních § 138 až §143 OZ. Jedná se o úpravu obecnou dopadající na všechny právnické osoby. Do účinnosti OZ bylo přeshraniční přemístění sídla právnické osoby upraveno v ustanovení § 26 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, respektive od 1. ledna 2012 taktéž v PřemZ obsahující speciální úpravu pro obchodní korporace, kterou v PřemZ najdeme dodnes.¹⁵³

Ustanovení § 138 OZ upravuje proces při přeshraničním přemístění sídla právnické osoby ze zahraničí do České republiky. Samotné přemístění je umožněno, avšak je stanoven zákaz přemístit sídlo zahraniční právnické osoby, pokud by se jednalo o právnickou osobu zakázanou nebo pokud by právní řád státu, ve kterém má zahraniční právnická osoba své sídlo (ve smyslu formálního sídla), přemístění nepřipouštěl. Právnickou osobu zakázanou vymezuje ustanovení § 145 OZ a jedná se například o právnické osoby, jejichž účelem je podpora násilí. Pro zjištění, zda původní stát připouští přeshraniční přemístění sídla své tuzemské právnické osoby, by bylo potřeba zkoumat právní řád onoho státu.

Ustanovení § 138 odst. 2 OZ zakotvuje povinnost zápisu přemístěvané právnické osoby do příslušného veřejného rejstříku. V souvislosti s tímto je přemístěvaná právnická osoba povinna rejstříkovému soudu předložit rozhodnutí o volbě právní formy české právnické osoby a zakladatelské právní jednání ve formě stanovené dle českého právního řádu pro onu konkrétní právní formu. Z tohoto ustanovení tedy plynou tři požadavky: právnická osoba je povinna

---

¹⁵² Unijní formy obchodních korporací jsou evropské hospodářské zájmové sdružení, evropská společnost a evropská družstevní společnost. Více k unijním formám obchodních korporací, zejména evropské společnosti v podkapitole 4.1.3.2 této práce.

¹⁵³ LASÁK, Jan. § 138 [Přemístění sídla zahraniční právnické osoby]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. s. 529. ISBN 978-80-7400-852-8.

změnit svou tuzemskou právní formu na formu českou, této formě musí přizpůsobit své zakladatelské právní jednání a následně je povinna se registrovat do českého veřejného rejstříku.

Poslední ustanovení, tedy ustanovení § 138 odst. 3 OZ, zakotvuje změnu osobního statutu právnické osoby po přemístění jejího sídla do České republiky. Tato změna osobního statutu úzce souvisí s požadavkem volby příslušné české právní formy právnické osoby. Vnitřní poměry této právnické osoby, stejně tak jako ručení jejich členů či členů jejich orgánů za dluhy právnické osoby, se od zápisu právnické osoby do českého veřejného rejstříku řídí českým právním řádem.

V úvahu přichází zamyšlení, zda se osobní statut právnické osoby dle ustanovení § 138 odst. 3 OZ mění v celém svém rozsahu, či se jedná pouze o částečnou změnu osobního statutu. Dle jazykového výkladu by bylo možné dovozovat, že se bude jednat pouze o částečnou změnu, co se vnitřních poměrů a ručení členů týče, což jsou pouze dvě oblasti, které pod meze osobního statutu řadí ustanovení § 30 odst. 1 ZMPS. Někteří autoři však uvádí, že od přemístění sídla právnické osoby do cizího státu a od podřízení právnické osoby tomuto cizímu státu je nutné vnímat jako osobní statut právnické osoby právě tento právní řád cílového státu, jelikož jedině takto lze naplnit účel ustanovení § 30 odst. 1 ZMPS.¹⁵⁴ S tímto názorem se v zásadě ztotožňuji, avšak i přesto, s ohledem na skutečnost, že ručení členů právnické osoby a členů jejich orgánů vzniklé před účinností přeshraničního přemístění sídla do České republiky se bude nadále řídit právem státu odlišným od toho českého, je dle mého názoru možné hovořit o štěpení osobního statutu, stejně tak, jak tento pojem Monika Pauknerová používala ve vztahu k právní úpravě ručení ve smyslu ustanovení § 26 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.¹⁵⁵

Ustanovení § 139 OZ upravuje přeshraniční přemístění sídla právnické osoby z České republiky na území zahraničního státu. Toto je povoleno za předpokladu, že přeshraniční přemístění sídla neodporuje veřejnému pořádku a že je povoleno právním řádem cílového státu.

Následující ustanovení § 140 OZ doplňuje úpravu přeshraničního přemístění sídla právnické osoby z České republiky do zahraničí o prvky ochrany třetích osob, konkrétně věřitelů, jelikož

---

¹⁵⁴ BŘICHÁČEK, Tomáš. § 30 Právnické osoby. In: BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 189. ISBN: 978-80-7400-528-2.

¹⁵⁵ PAUKNEROVÁ, M. op. cit. 18, s. 178.

na ně může mít přeshraniční přemístění sídla právnické osoby negativní vliv. V souvislosti s jejich ochranou je právnická osoba povinna před provedením přeshraničního přemístění sídla zveřejnit o tomto zamýšleném postupu záměr s uvedením adresy nového sídla, a to minimálně tři měsíce před samotným přemístěním. Dojde-li následně po přeshraničním přemístění sídla k zhoršení dobytnosti pohledávek věřitelů, ti pak mají do dvou měsíců od zveřejnění záměru právo na dodatečné zajištění ve vztahu k dosud nesplatným pohledávkám. Neurčí-li se následně rozsah a způsob dodatečného zajištění dohodou mezi právnickou osobou a věřitelem, má věřitel právo žádat soud, aby tak určil namísto nich. Pokud i přes rozhodnutí soudu právnická osoba zajištění neposkytne, vznikne ručení členů statutárního orgánu právnické osoby za dluhy, které nebyly zajištěny. To však platí, neprokáží-li členové, že pro poskytnutí zajištění vyvinuli dostatečné úsilí.

Kromě ochrany třetích osob (věřitelů) zakotvuje OZ v souvislosti s přeshraničním přemístěním sídla právnické osoby z České republiky do zahraničí i prvky ochrany samotných členů právnických osob. Členové právnické osoby, kteří s přeshraničním přemístěním sídla nesouhlasili, mají na základě ustanovení § 141 odst. 1 OZ právo ukončit své členství v přemísťované právnické osobě. Pokud má člen zároveň právo na vypořádání, přemísťovaná právnická osoba je povinna nejpozději ke dni účinnosti přeshraničního přemístění sídla poskytnout členovi plnění, přičemž za splnění tohoto závazku ručí členové statutárního orgánu právnické osoby. Dle ustanovení § 141 odst. 2 OZ ručí za dluhy, které vznikly před účinností přeshraničního přemístění sídla právnické osoby, členové právnické osoby i členové statutárního orgánu stejným způsobem, jako tomu bylo před přeshraničním přemístěním sídla.

V neposlední řadě ustanovení § 142 OZ určuje zápis adresy právnické osoby do příslušného veřejného rejstříku, jejíž sídlo je přeshraničně přemísťováno do zahraničí, jakožto časový okamžik, ke kterému je přeshraniční přemístění sídla účinné, a ustanovení § 143 OZ zakotvuje přiměřené použití úpravy dle ustanovení § 138 až § 142 OZ pro zřizování a přeshraniční přemísťování poboček.

Celá výše zmiňovaná úprava přeshraničního přemístění sídla právnické osoby bývá kritizována, a to hned z několika různých důvodů.

Úvodem lze zmínit, že úprava přeshraničního sídla je dle některých autorů špatně označená, když nese název „Přemístění sídla právnické osoby“, ačkoliv by se správně mělo jednat

o „Přeshraniční přemístění sídla právnické osoby“, jelikož obecné přemístění síla právnické osoby v rámci České republiky lze provést skrze změnu zapsaných údajů v příslušném veřejném rejstříku.¹⁵⁶ Taktéž její zařazení v OZ vzbuzuje pochybnosti, jelikož dle některých autorů by měla být úprava systematicky obsažena u přeměn právnických osob.¹⁵⁷

Dalším, více závažnějším nedostatkem této úpravy je nejasnost, zda režim pro přeshraniční přemístění sídla právnické osoby do České republiky upravený v OZ mohou využít zahraniční právnické osoby, konkrétně obchodní společnosti ze států, které nejsou členskými státy EU či Evropského hospodářského prostoru (dále jen „EHP“) a na které není možno v souladu s § 59 odst. 3 PřemZ aplikovat úpravu přeshraničního přemístění sídla dle PřemZ.¹⁵⁸ Na tuto problematiku se názory různí. Někteří autoři tvrdí, že to možné je a v takových případech je nutné analogicky užít právní úpravu PřemZ (nejspíše, aby nedocházelo k paradoxněji liberálnější právní úpravě ve vztahu k třetím státům),¹⁵⁹ další však zastávají opačný názor, kdy se podle nich pro oblast obchodních korporací ustanovení § 138 OZ použít nikdy nemůže, jelikož PřemZ je ve vztahu k obchodním korporacím speciální právní úpravou, která umožňuje přeshraniční přemístění sídla do České republiky pouze obchodním korporacím se sídlem ve státech, jež jsou členskými státy EU či EHP.¹⁶⁰

Kloním se spíše k názoru prvním, jelikož vztah speciality a subsidiarity ustanovení OZ a PřemZ ve vztahu k přeshraničnímu přemístění sídla právnické osoby do České republiky vnímám následovně. Přeshraniční přemístění sídla obchodních korporací do České republiky upravuje PřemZ. Jedná se o úpravu, která je speciální vůči ustanovení § 138 OZ, upravuje však toliko přeshraniční přemístění sídla obchodních korporací z členských států EU či EHP. Pro tato

---

¹⁵⁶ Ustanovení § 11 odst. 2 ve spojení s § 25 odst. 1 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů; DVOŘÁK, Tomáš. *§ 138 (Základní ustanovení o přeshraničním přemístění sídla právnické osoby)*. In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO89_a2012CZ. ISSN 2336-517X . Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-02-02].

¹⁵⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *§ 138 (Základní ustanovení o přeshraničním přemístění sídla právnické osoby)*. In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO89_a2012CZ. ISSN 2336-517X . Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-02-02].

¹⁵⁸ LASÁK, Jan. *§ 138 [Přemístění sídla zahraniční právnické osoby]*. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. s. 530. ISBN 978-80-7400-852-8.

¹⁵⁹ LASÁK, Jan. *§ 138 [Přemístění sídla zahraniční právnické osoby]*. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. s. 530. ISBN 978-80-7400-852-8.

¹⁶⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *§ 138 (Základní ustanovení o přeshraničním přemístění sídla právnické osoby)*. In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO89_a2012CZ. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-02-02].

přeshraniční přemístění sídla se tak bude aplikovat zvláštní právní úprava. Co se týče přeshraničního přemístění sídla obchodních korporací z jiných států do České republiky, bude nutné aplikovat obecné ustanovení § 138 OZ, na které mimo jiné odkazuje ustanovení § 1 odst. 3 PřemZ a které toto přeshraniční přemístění umožňuje, jelikož se aplikuje na všechny právnické osoby. Vzhledem k velmi stručné úpravě problematiky přeshraničního přemístění sídla právnické osoby (což je taktéž další z kritizovaných skutečností)¹⁶¹ by však nedávalo smysl, aby na obchodní korporace ze států mimo EU či EHP při přeshraničním přemístění jejich sídla byly kladeny nižší požadavky než na obchodní korporace z členských států EU a EHP. Takový přístup by byl v rozporu s principem rovnosti, a proto je nutné analogicky aplikovat na taková přeshraniční přemístění sídla do České republiky požadavky PřemZ.

Vzhledem k výše zmíněnému bych právě na tomto místě ráda doporučila přijmout buď novelu OZ, která přizpůsobí požadavky na přeshraniční přemístění sídla právnické osoby do České republiky úpravě dle PřemZ, či novelu PřemZ, která rozšíří definici zahraniční právnické osoby i o ty, které nemají sídlo, své skutečné sídlo nebo hlavní provozovnu v členském státě EU a EHP.¹⁶² Toto mé doporučení by bylo však v kontextu návrhu zákona rozeslaného poslancům jako tisk 459/0, kterým se mění PřemZ a který je v době vyhotovení této práce na cestě do třetího čtení v Poslanecké sněmovně (dále jen „**Novela**“), poněkud nadbytečné, jelikož díky tomuto (za předpokladu, že předmětná změna během legislativním procesu nebude z návrhu vyškrtuta) bude nově úprava přeshraničního přemístění sídla obchodních korporací rozšířena na všechny zahraniční obchodní korporace, nikoliv toliko na ty z EU či EHP.¹⁶³

3.5. Přeshraniční přemístění sídla dle zákona o přeměnách

3.5.1. Obecně k právní úpravě přeshraničního přemístění sídla dle zákona o přeměnách

Mnohem relevantnější právní úpravou pro přeshraniční přemístění sídla společností, alespoň z hlediska přeshraničních přemístění sídla společností mezi členskými státy EU a EHP, je úprava, kterou obsahuje PřemZ, jelikož předmětem této právní úpravy jsou přeshraniční přemístění sídla obchodních korporací, potažmo tedy i společností. Tento proces je dle PřemZ

---

¹⁶¹ DVOŘÁK, Tomáš. § 139 (Přeshraniční přemístění sídla do zahraničí). In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO89_a2012CZ. ISSN 2336-517X Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-02-02].

¹⁶² Ustanovení § 59b odst. 3 PřemZ..

¹⁶³ Více k Novele v podkapitole 3.5.4 této práce.

řazen mezi přeshraniční přeměny,¹⁶⁴ přičemž PřemZ obsahuje ustanovení zvláštní ve vztahu k úpravě přeměn právnických osob dle ustanovení § 174 a násl. OZ, stejně tak jako ve vztahu k úpravě přeshraničního přemístění sídla dle ustanovení § 138 a násl. OZ.¹⁶⁵

PřemZ upravuje dvě podoby přeshraničního přemístění sídla obchodní korporace, a to přemístění sídla obchodní korporace z České republiky a přemístění sídla obchodní korporace do České republiky. Z hlediska systematiky této práce se v následující podkapitole budu soustředit pouze na popsání úpravy přeshraničního přemístění sídla společnosti z České republiky, jelikož úprava přeshraničního přemístění sídla společnosti do České republiky bude v podkapitole 3.5.3 demonstrována na konkrétním příkladu. Zároveň jsem již v předešlé podkapitole upozornila na Novelu, kterou se pokusím v souvislosti s přeshraničním přemístěním sídla společnosti nastínit v podkapitole 3.5.4. V následující podkapitole, včetně podkapitoly 3.5.3, budu svou pozornost věnovat platné právní úpravě.

3.5.2. Přeshraniční přemístění sídla české společnosti do zahraničí

Přeshraniční přemístění sídla české společnosti do zahraničí je upraveno v ustanoveních § 384f až § 384p PřemZ. Důležité je však připomenout, že jak u přeshraničního přemístění sídla do zahraničí, tak i u přeshraničního přemístění sídla do České republiky, se vždy bude jednat o úpravu spjatou s členskými státy EU či EHP. V případě přeshraničního přemístění sídla české společnosti do zahraničí se má tak dle ustanovení § 384f ve spojení s ustanovením § 3 odst. 1 PřemZ na mysli přeshraniční přemístění sídla české společnosti do členského státu EU nebo státu tvořícího EHP.

K tomu, aby přeshraniční přemístění sídla české společnosti do zahraničí bylo vůbec možné, je vyžadována spolupráce českého právního řádu a právního řádu cílového státu, jelikož tento musí přeshraniční přemístění sídla české společnosti na své území připouštět.¹⁶⁶ Přemísťovaná česká společnost taktéž nesmí být v likvidaci či vůči ní nesmí být zahájeno insolvenční řízení.¹⁶⁷

---

¹⁶⁴ Ustanovení § 1 odst. 1 ve spojení s § 59a PřemZ.

¹⁶⁵ ŠAFRÁNEK, Jan; LAŠTOVIČKOVÁ, Lola; PODŠKUBKA, Tomáš; PĚSNA, Lukáš a HLAVÁČ, Jiří. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. s. 3. ISBN 978-80-7552-914-5.

¹⁶⁶ ŠAFRÁNEK, Jan; LAŠTOVIČKOVÁ, Lola; PODŠKUBKA, Tomáš; PĚSNA, Lukáš a HLAVÁČ, Jiří. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. s. 515. ISBN 978-80-7552-914-5.

¹⁶⁷ Ustanovení § 384i PřemZ.

PřemZ upravuje dvě metody přeshraničního přemístění sídla české společnosti do zahraniční. První z nich je taková, kdy společnost změní při přeshraničním přemístění jejího sídla do zahraniční svou právní formu tak, aby odpovídala právní formě, která je uznávaná právními předpisy cílového státu, přičemž tuto změnu právní formy právní řád cílového státu nesmí zakazovat. U této metody tedy lze hovořit o změně osobního statutu společnosti, jelikož své vnitřní poměry přizpůsobí cílovému státu a zpravidla se od přeshraničního přemístění sídla bude posuzovat jako osoba tuzemská (z pohledu cílového státu), nikoliv česká.¹⁶⁸

Druhou metodou je přeshraniční přemístění sídla společnosti do zahraničí se zachováním své právní formy a osobního statutu. Metoda v tomto případě zrcadlí čistý inkorporační princip, kdy i po přeshraničním přemístění sídla do zahraničí by rozhodným právem společnosti zůstalo české právo. Tato metoda je však přípustná pouze pokud právní řád cílového státu nestanoví něco jiného.¹⁶⁹ Zmíněný postup je na území EU vcelku neobvyklý, neboť jediným dalším státem dle studie Evropské komise o právu rozhodném pro společnost k datu jejího publikování, který přeshraniční přemístění sídla společnosti se zachováním osobního statutu připouštěl, je Itálie. K této úpravě se předmětná studie Evropské komise nepostavila vstřícně, jelikož řada legislativních předpisů EU implicitně vychází z předpokladu, že formální sídlo a rozhodné právo pro společnost by se měly shodovat. Z toho důvodu studie Evropské komise navrhla, aby byla přijata harmonizační opatření, která by postavila na jisto, že osobním statutem společnosti má být právní řád státu inkorporace pouze do doby, než bude přemísťovaná společnost zapsána do obchodního rejstříku cílového členského státu.¹⁷⁰

Co se týče dalších požadavků na společnost přemísťující své sídlo do zahraničí, PřemZ zakotvuje v ustanovení § 384g přiměřené použití ustanovení o změně právní formy, s výjimkou v něm vyjmenovaných ustanovení. Toto ustanovení odkazuje na úpravu informačních povinností společnosti vůči svým společníkům, povinnosti sestavit účetní závěrku, ručení společníků za dluhy společnosti, práva společníků na vystoupení ze společnosti, samotného procesu vystoupení a dopadů na práva spojená s jinými cennými papíry než akciemi nebo zatímními listy.

---

¹⁶⁸ BRODEC, J. op. cit. 89, s. 275.

¹⁶⁹ PAUKNROVÁ, Monika, BRODEC, Jan. Czech republic. In: CARSTEN, Gerner-Beuerle; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund-Philipp a SIEMS, Mathias M. *The private international law of companies in Europe*. München: Verlag C. H. Beck, 2019. s. 326. ISBN 978-3-406-71457-3.

¹⁷⁰ DIRECTORATE-GENERAL FOR JUSTICE AND CONSUMERS (EUROPEAN COMMISSION). op. cit. 34, s. 339.

Nejedná se však o jediné požadavky, které bude přemísťovaná společnost povinna splnit. Přemísťovaná společnost má povinnost vyhotovit projekt přemístění sídla do zahraničí, jehož obsahové náležitosti stanoví ustanovení § 384j Přemz. Projekt má například obsahovat identifikaci nového zamýšleného sídla, harmonogram přemístění, práva na ochranu věřitelů či informaci o tom, jakým právním řádem se po účinnosti přeshraničního přemístění sídla budou řídit vnitřní poměry společnosti.¹⁷¹ Projekt je následně nutné uložit do sbírky listin obchodního rejstříku a zveřejnit oznámení o uložení projektu přemístění sídla do zahraničí do sbírky listin v Obchodním věstníku spolu s informacemi pro věřitele, kde jsou vyličeena jejich práva dle ustanovení § 35 až § 39 PřemZ, včetně informací ohledně práv dle § 59l písm. c) PřemZ, to vše alespoň 2 měsíce před konáním zasedání valné hromady společnosti, popřípadě zasedání všech společníků, na které má být přeshraniční přemístění sídla do zahraničí schváleno. Tato povinnost může být nahrazena publikací projektu a informací pro věřitele na internetových stránkách společnosti.¹⁷² Na projekt musí být taktéž upozorněni zaměstnanci společnosti, jelikož ti mají právo seznámit se s ním i se zprávou o přeshraničním přemístění sídla,¹⁷³ kterou je statutární orgán povinen vyhotovit a jejímž účelem je podrobně vysvětlit projekt.¹⁷⁴

V návaznosti na splnění výše zmíněných povinností může být projekt přeshraničního přemístění sídla do zahraničí schválen na zasedání valné hromady společnosti, popřípadě na zasedání všech společníků. Pro potřebné rozhodnutí jsou stanovené různé požadavky dle konkrétních právních forem společnosti. Zatímco přeshraniční přemístění sídla do zahraničí u veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti musí být schváleno jednomyslně, u společnosti s ručením omezeným a u akciové společnosti postačí schválení tří čtvrtinovou většinou hlasů společníků či akcionářů přítomných na valné hromadě.¹⁷⁵

Je-li projekt schválen, následuje další fáze procesu, ve které klíčovou roli hraje notář, jelikož ten pro úspěšné přeshraniční přemístění sídla společnosti do zahraničí musí společnosti vystavit dvě osvědčení – osvědčení pro přemístění sídla do zahraničí v souladu s ustanoveními § 59x ve

---

¹⁷¹ Srovnání ustanovení § 384j Přemz.

¹⁷² Srovnání ustanovení § 384k ve spojení s § 33 a § 33a PřemZ.

¹⁷³ Srovnání ustanovení § 59n PřemZ.

¹⁷⁴ Srovnání ustanovení § 24 ve spojení s § 59p PřemZ.

¹⁷⁵ PAUKNROVÁ, Monika, BRODEC, Jan. Czech republic. In: CARSTEN, Gerner-Beuerle; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund-Philipp a SIEMS, Mathias M. *The private international law of companies in Europe*. München: Velag C. H. Beck, 2019. s. 327. ISBN 978-3-406-71457-3.

spojení s § 384l PřemZ a osvědčení pro zápis přemístění sídla do zahraničí do obchodního rejstříku v souladu s ustanoveními § 59z ve spojení s § 384m PřemZ.¹⁷⁶

V momentě, kdy má společnost obě osvědčení a je dodržena lhůta dle ustanovení § 372 PřemZ, je možné, aby podala návrh na zápis přeshraničního přemístění sídla do obchodního rejstříku cílového státu.¹⁷⁷ Návrh na výmaz z českého obchodního rejstříku může společnost podat nejdříve v den, kdy přeshraniční přemístění sídla nabude účinnosti.¹⁷⁸ Neupraví-li cílový stát účinnost odlišně, přeshraniční přemístění sídla české společnosti do zahraničí nabude účinnosti právě dnem zápisu společnosti do obchodního rejstříku cílového státu.¹⁷⁹

I přes úspěšné přeshraniční přemístění sídla české společnosti do zahraničí a zpravidla její související změnu osobního statutu, se některá ustanovení PřemZ budou nadále na bývalou českou společnost aplikovat. Pro ochranu věřitelů je stanoveno, že společníci přemístěné společnosti, za předpokladu, že ručili před přeshraničním přemístěním sídla, nadále ručí za dluhy vzniklé před přeshraničním přemístěním sídla ve stejném rozsahu, jako tomu bylo před účinností přeshraničního přemístění sídla. Pokud však právní řád cílového státu upravuje ručení společníků takovým způsobem, že je po zápisu přeshraničního přemístění sídla do obchodního rejstříku vyšší, předešlé pravidlo se neuplatní.¹⁸⁰

Dále PřemZ myslí i na ochranu věřitelů, když zakotvuje zvláštní pravidlo týkající se soudní příslušnosti pro řešení sporů z právních vztahů, které vznikly před účinností přeshraničního přemístění sídla společnosti, podle kterého budou nadále příslušnými pro jejich řešení české soudy.¹⁸¹ Takové pravidlo je jistě pro věřitele výhodné, jelikož minimalizuje jejich náklady a zajišťuje jim stejný přístup k soudní ochraně. Nezbyvá mi však jinak než souhlasit s Janem Brodцем ohledně skutečnosti, že toto speciální pravidlo, jakožto norma mezinárodního práva procesního, by mělo být spíše z hlediska systematičnosti zařazeno v ZMPS, nikoli v PřemZ.¹⁸²

---

¹⁷⁶ BRODEC, J. op. cit. 89, s. 276.

¹⁷⁷ Ustanovení § 384n PřemZ.

¹⁷⁸ Ustanovení § 384p PřemZ.

¹⁷⁹ Ustanovení § 384o PřemZ.

¹⁸⁰ BRODEC, J. op. cit. 89, s. 276.

¹⁸¹ Ustanovení § 59w PřemZ.

¹⁸² BRODEC, J. op. cit. 89, s. 276-278.

3.5.3. Přeshraniční přemístění sídla do České republiky demonstrované na příkladu

3.5.3.1. Zasazení příkladu do právního stavu

Z hlediska lepšího pochopení právních požadavků, které je třeba při přeshraničním přemístování sídla do České republiky podle stávající právní úpravy PřemZ splnit, jsem se rozhodla demonstrovat postup tohoto procesu na konkrétním příkladu.

Tento konkrétní příklad se týká nizozemské společnosti M. B.V., která se v roce 2018 rozhodla své sídlo přeshraničně přemístit do České republiky. Pro účely této práce příklad zasadím do právního stavu účinného k datumu vyhotovení. Ačkoliv se PřemZ od roku 2018 v úpravě této problematiky nezměnil, přeshraniční přemístění sídla společnosti převážně spočívá na právním řádu členského státu původu, tedy nizozemském právním řádu, který od té doby prošel podstatnými změnami.

Nizozemský právní řád neobsahoval do roku 2023 zákonnou úpravu přeshraničního přemístění sídla společnosti. Tento proces byl však společností umožněn, jelikož nizozemské právo postupovalo v souladu s judikaturou SDEU, přičemž právníci na tento proces užívali kombinaci analogického uplatňování požadavků stanovených nizozemským občanským zákoníkem pro změnu právní formy společnosti, nařízením Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE) (dále jen „**Nařízení SE**“), nizozemským návrhem zákona o přeshraničním přemístění sídla, neoficiálním návrhem čtrnácté směrnice a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES ze dne 26. října 2005 o přeshraničních fúzích kapitálových společností (dále jen „**Směrnice o přeshraničních fúzích**“).¹⁸³ Dne 27. června 2023 byl přijat nizozemský zákon¹⁸⁴ provádějící směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení (dále jen „**Směrnice o přeshraničním přemístění**

---

¹⁸³ VAN DER ELST, Christoph, MARESCHEAU, Kristof. Netherlands. In: CARSTEN, Gerner-Beuerle; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund-Philipp a SIEMS, Mathias M. *The private international law of companies in Europe*. München: Velag C. H. Beck, 2019. s. 587. ISBN 978-3-406-71457-3.

¹⁸⁴ Wet implementatie richtlijn grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen, PbEU 2019, L 321/1.

sídla“),¹⁸⁵ který doplnil nizozemský občanský zákoník o úpravu přeshraničního přemístění sídla společnosti.¹⁸⁶ Tento zákon nabyl účinnosti 1. října 2023.¹⁸⁷

3.5.3.2. Postup přeshraničního přemístění sídla společnosti do České republiky

V případě přeshraničního přemístění sídla společnosti M. B.V. do České republiky bylo v první řadě nutné, aby společnost splnila požadavky kladené na takový postup nizozemským občanským zákoníkem.¹⁸⁸ Před tím, než je však započala plnit, musela si společnost M. B.V. potvrdit, že je přeshraniční přemístění sídla umožněno jak dle nizozemského právního řádu, tak dle českého právního řádu. Dle § 384a Přemz a čl. 335 nizozemského občanského zákoníku, knihy 2, takové přeshraniční přemístění sídla společnosti bylo přípustné, proto společnost M. B.V. přistoupila k plnění konkrétních kroků za účelem provedení tohoto procesu.

Celý postup dle nizozemského zákoníku by se dal rozdělit do tří částí, z čehož první byla fáze přípravná, v níž musela společnost M. B.V. vypracovat návrh na přeshraniční přemístění sídla, který byl podepsán jejími jednateli a obsahoval informaci o tom, že po přeshraničním přemístění sídla bude novou právní formou společnosti akciová společnost dle českého práva, a taktéž zahrnoval nové stanovy společnosti po přemístění.¹⁸⁹ Následně byla vyhotovena písemná zpráva, která vysvětlovala návrh na přeshraniční přeměnu z právního, ekonomického a sociálního hlediska a která musela být poskytnuta společníkům a zaměstnancům.¹⁹⁰ M. B.V. následně vypracovala oznámení o zamýšleném přeshraničním přemístění sídla adresované společníkům, věřitelům a zaměstnancům, které je upozornilo na možnost uplatnit vůči návrhu na přeshraniční přemístění sídla připomínky.¹⁹¹ Návrh spolu se zprávou vysvětlující návrh byl přezkoumán auditorem, který k němu vypracoval své stanovisko.¹⁹² Návrh přeshraničního přemístění sídla společnosti, oznámení a stanovisko auditora poté společnost M. B.V. zveřejnila v obchodním rejstříku a toto zveřejnění oznámila v úředním věstníku Nizozemského království.¹⁹³

---

¹⁸⁵ Více k obsahu směrnice v podkapitole 4.3.3. této práce.

¹⁸⁶ ARENDS, Mark-Jan. Dutch law implementing cross-border mobility directive in force as per 1 september 2023. Online. In: Clifford Chance, 12. července 2023. Dostupné z: <https://www.cliffordchance.com/briefings/2023/07/dutch-law-implementing-cross-border-mobility-directive-in-force-.html> [cit. 2024-02-12]

¹⁸⁷ Úřední věstník Nizozemského království, č. 254 (2023) s. 1. Dostupné z: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-254.pdf> [cit. 2024-02-1]

¹⁸⁸ Burgerlijk Wetboek Boek 2, BWBR0003045, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁹ Čl. 335b nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

¹⁹⁰ Čl. 335d nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

¹⁹¹ Čl. 335c nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

¹⁹² Čl. 335c nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

¹⁹³ Čl. 335f nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

Druhou fází byla fáze rozhodovací, ve které valná hromada společnosti M. B.V. schválila návrh na přeshraniční přemístění sídla společnosti. O tomto návrhu však nehlasovala dříve, než uplynula měsíční lhůta od publikace dokumentů v obchodním rejstříku.¹⁹⁴ Na stejném zasedání valné hromady taktéž společníci schválili nové znění stanov. Předmětná rozhodnutí měla formu notářského zápisu a byla vyhotovena v anglickém jazyce. I po hlasování však běžely lhůty pro věřitele, kteří mohli M. B.V. žádat o poskytnutí dodatečné jistoty, a lhůty pro společníky, kteří hlasovali proti přeshraničnímu přemístění sídla společnosti a měli proto možnost podat žádost na odkup svých podílů.¹⁹⁵

Poslední fází bylo samotné provedení přeshraničního přemístění sídla M. B.V., ke kterému bylo vyžadováno osvědčení notáře. Před vydáním tohoto osvědčení však M. B.V. předložila notáři mnoho dokumentů, například návrh na přeshraniční přemístění sídla, rozhodnutí valné hromady, všechny připomínky společníků, zaměstnanců a věřitelů, které notář přezkoumával.¹⁹⁶ Notář taktéž zkoumal, zda přeshraniční přemístění sídla M. B.V. nemá podvodný či nezákonný účel, k takovému závěru však nedospěl,¹⁹⁷ a proto vydal osvědčení v anglickém jazyce, ve kterém potvrdil, že všechny formální požadavky kladené na společnost M. B.V. občanským zákoníkem a společenskou smlouvou byly dodrženy.¹⁹⁸ Toto osvědčení následně uložil do nizozemského obchodního rejstříku.¹⁹⁹

Následně se celý postup přeshraničního přemístění sídla společnosti M. B.V. přesunul na území České republiky.

Na základě § 384b odst. 1 a 2 ve spojení s § 367 PřemZ podala společnost M. B.V. k Městskému soudu v Praze návrh na jmenování znalce. Ten byl následně usnesením zmíněného soudu jmenován. Znalec poté vypracoval posudek, jehož předmětem bylo ocenění jmění M. B.V. Jmění M. B.V. bylo v posudku oceněno ke dni vyhotovení návrhu na přeshraniční přemístění sídla společnosti (dle české terminologie projekt přemístění sídla). Kromě částky, na kterou bylo jmění oceněno, obsahoval posudek znalce taktéž popis jmění, způsoby ocenění a informaci

---

¹⁹⁴ Čl. 335h nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

¹⁹⁵ Čl. 335i a 335j nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

¹⁹⁶ Čl. 335l odst. 3 nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

¹⁹⁷ Čl. 335l odst. 5 nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

¹⁹⁸ Čl. 335l odst. 2 nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

¹⁹⁹ Čl. 335l odst. 9 nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

o tom, že ocenění jmění M. B.V. převyšuje výši základního kapitálu společnosti podle projektu přemístění sídla.²⁰⁰

Po obdržení výše zmíněného znaleckého posudku vyhledali členové statutárního orgánu společnosti M. B.V. notáře za účelem vydání osvědčení pro zápis přeshraničního přemístění sídla do České republiky. V souvislosti s tím bylo notáři v souladu s vyhláškou č. 415/2011 Sb., o písemnostech, které je osoba zúčastněná na přeshraniční přeměně povinna předložit notáři k vydání osvědčení pro zápis do obchodního rejstříku, a v souladu s ustanovením § 384d PřemZ, předloženy následující dokumenty:

1. návrh na přeshraniční přemístění sídla v anglickém jazyce podepsaný jednateli a opatřený apostilou. Přílohou tohoto návrhu bylo aktuální znění stanov M. B.V. a stanovy M. a.s., která vznikne přemístěním sídla;
2. notářský zápis z jednání valné hromady M. B.V. sepsaný v anglickém jazyce, jenž osvědčuje průběh valné hromady, kdy valná hromada mimo jiné jednomyslně schválila přeshraniční přemístění sídla společnosti, úpravu a přijetí stanov české M. a.s., odvolala jednatele M. B.V. a jmenovala členy představenstva a dozorčí rady M. a.s., přičemž odvolání i jmenování do funkcí bylo učiněno s účinností ke dni zápisu M. a.s. do českého obchodního rejstříku;
3. notářský zápis o změně zakladatelské listiny v anglickém jazyce, obsahující mimo jiné i text stanov české M. a.s.;
4. notářský zápis o osvědčení pro přeshraniční přemístění sídla vydaný nizozemským notářem v anglickém jazyce tři měsíce před jeho předložením českému notáři;²⁰¹
5. výpis z obchodního rejstříku Nizozemské obchodní komory společnosti M. B.V. opatřený apostilou;
6. zakladatelskou listinu M. B.V.;

---

²⁰⁰ § 367 odst. 2 ve spojení s § 75 odst. 1 písm. a) až c) PřemZ.

²⁰¹ Notářský zápis obsahující osvědčení pro přeshraniční přemístění sídla společnosti nesmí být starší 6 měsíců dle ustanovení § 384d odst. 3 PřemZ.

7. stanovy společnosti M. a.s., které splňují požadavky právního řádu České republiky při změně právní formy;
8. znalecký posudek, který oceňuje jmění M. B.V., jež alespoň odpovídá výši základního kapitálu uvedeného ve stanovách M. a.s. v souladu s ustanovením § 384d odst. 1 písm. c) PřemZ.

Na základě těchto dokumentů notář vydal v souladu s § 59z ve spojení s § 384d PřemZ osvědčení pro zápis přemístění sídla společnosti do České republiky do obchodního rejstříku, v němž notář prohlásil, že společnost M. B.V. splnila požadavky stanovené českým právním řádem pro zápis do obchodního rejstříku, stejně tak jako požadavky vyžadované nizozemským právním řádem pro přeshraniční přemístění sídla a změnu právní formy. Dále osvědčení obsahovalo prohlášení notáře, že společnost M. B.V. splnila požadavky českého právního řádu pro zápis přemístění sídla do České republiky a změnu právní formy do obchodního rejstříku.

Následně notář provedl zápis přeshraničního přemístění sídla společnosti do obchodního rejstříku. Od tohoto momentu nabylo přemístění sídla právních účinků²⁰² a nizozemská společnost M. B.V. se přeměnila na společnost M. a.s., jejíž rozhodným právem se stalo právo české. Poté společnost podala návrh na výmaz M. B.V. z nizozemského obchodního rejstříku.

3.5.4. Navrhované změny v právní úpravě přeshraničního přemístění sídla dle Novely

Jak již bylo zmíněno, legislativním procesem v době tvorby této práce prochází Novela PřemZ. Jedná se o vládní návrh zákona, jehož předkladatelem je Ministerstvo spravedlnosti a který byl předložen v souladu se schváleným Plánem legislativních prací vlády na rok 2022.²⁰³

Novela má za cíl promítnout do českého právního řádu požadavky Směrnice o přeshraničním přemístěním sídla, jež měla být v souladu s čl. 3 odst. 1 předmětné směrnice transponována do 31. ledna 2023, což ze strany České republiky evidentně nebylo dodrženo, když Novela není doposud schválena Parlamentem České republiky, natož účinná. Kromě transpozice Směrnice o přeshraničním přemístěním sídla si Novela taktéž klade za cíl upravit i některá dílčí pravidla, která

---

²⁰² Ustanovení § 384e odst. 1 PřemZ ve spojení s § 335l odst. 1 nizozemského občanského zákoníku, kniha 2.

²⁰³ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCH8L8CPA/>. [cit. 2024-02-02]

působila v praxi nejasnosti, a přizpůsobit PřemZ změnám, které nastaly v důsledku rekodifikace soukromého práva.²⁰⁴

V oblasti úpravy přeshraničního přemístění sídla je nejvýznamnější navrhovanou změnou oproti dosavadní právní úpravě rozšíření úpravy o přemístění sídla právnické osoby ze třetího státu do České republiky a o přemístění sídla české společnosti nebo družstva do třetího státu. Novela tak staví na jisto, že takové přeshraniční přemístění sídla je možné, a upravuje konkrétní podmínky procesu. Dle důvodové zprávy tato navrhovaná úprava přinese České republice řadu výhod, jako je „*zvýšení podnikatelské mobility, úrovně svobody usazování a podnikání*“. Úpravy přeshraničního přemístění sídla ve vztahu ke třetím státům vycházejí z úpravy zakotvené pro přeshraniční přemístění sídla v rámci EU a EHP. Důležité je však poznamenat, že bude záviset i na právním řádu třetího státu, zda přeshraniční přemístění sídla české společnosti na své území, popřípadě tuzemské právnické osoby na území České republiky, připouští.²⁰⁵ Tuto navrhovanou změnu hodnotím velmi pozitivně, neboť mezi autory doposud nepanovala shoda na tom, jestli k přeshraničnímu přemístění sídla společností z a do třetích států může dojít, popřípadě za jakých podmínek.²⁰⁶

Výsledná podoba Novely se v průběhu legislativního procesu může změnit a z hlediska rozsahu této práce se bohužel všem navrhovaným změnám souvisejícím s přeshraničním přemístěním sídla společnosti nemohu věnovat.

Příkladem lze uvést, že se navrhuje vypustit povinnost zveřejňovat oznámení o uložení projektu přeshraničního přemístění sídla spolu s informacemi pro věřitele ohledně jejich práv do Obchodního věstníku a nově se navrhuje pouze uložit projekt přeshraničního přemístění sídla a informace pro věřitele do sbírky listin obchodního rejstříku.

Dále se například navrhuje upravit právo vlivu zaměstnanců při přemístění, zakotvit účinnost přeshraničního přemístění sídla do České republiky výslovně ke dni zápisu přemístění sídla do českého obchodního rejstříku, upravit obsahové náležitosti projektu přemístění sídla do zahraničí

---

²⁰⁴ Vláda: Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, obecná část, s. 47. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=459&CT1=0>. [cit. 2024-02-02]

²⁰⁵ Ibid, k § 384ea a § 384q.

²⁰⁶ Tomuto tématu jsem se věnovala podrobněji v podkapitole 3.4 této práce.

(spolu s povinným přezkumem projektu znalcem) či zobecnit požadavky na osvědčení pro přeshraniční přeměny.

Spolu s Novelou se navrhuje i změny zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 415/2011 Sb., o písemnostech, které je osoba zúčastněná na přeshraniční přeměně povinna předložit notáři k vydání osvědčení pro zápis do obchodního rejstříku a vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 416/2011 Sb., o písemnostech, které je česká osoba zúčastněná na přeshraniční přeměně povinna předložit notáři k vydání osvědčení pro přeshraniční přeměnu.²⁰⁷

4. Společnosti v mezinárodním právu soukromém a právo EU

4.1. Svoboda usazování

4.1.1. Obecně k svobodě usazování

Od vstupu České republiky do EU, respektive již od přístupových jednání, je právní řád České republiky podstatně ovlivněn právem EU, tedy právním systémem upravujícím pravidla evropské integrace.²⁰⁸ Vstup České republiky mimo jiné ovlivnil i právní úpravu společností, neboť mnoho právních předpisů EU jsou na území České republiky bezprostředně závazná.²⁰⁹ Z pohledu problematiky, jež je předmětem této práce, je pro společnosti v kontextu práva EU klíčové zakotvení svobody usazování na úrovni primárního práva EU, neboť skrze její interpretaci a sekundární právo, jež bylo na jejím základě vytvořeno, se ve vnitřním trhu EU vyvíjí přeshraniční mobilita společností, skrze jejíž úpravu se na úrovni právních řádů členských států taktéž alterovaly principy určování osobního statutu.

Úpravu svobody usazování na úrovni primárního práva EU nalezneme v čl. 49 až 55 Smlouvy o fungování EU (dále jen „SFEU“). Jedná se o součást volného pohybu osob, což je jedna ze

---

²⁰⁷ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCH8L8CPA/>. [cit. 2024-02-02]

²⁰⁸ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, HUBKOVÁ, Pavlína. 1. CO je právo EU?. In: BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, HUBKOVÁ, Pavlína. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1. ISBN 978-80-7400-896-2.

²⁰⁹ DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Základy evropského práva společností se zřetelem na jeho význam pro činnost notáře po vstupu ČR do EU – 1. část*. Online. Ad Notam, 2004, č. 6, s. 165-190. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-05]

čtyř základních svobod, které tvoří základ pro fungování vnitřního trhu EU.²¹⁰ Svoboda usazování náleží kromě státních příslušníků členských států, kteří vykonávají samostatně výdělečnou činnost, i společnostem, které byly založeny podle právního řádu některého z členských států a které mají své sídlo, hlavní provozovnu či ústřední správu na území EU,²¹¹ přičemž společnostmi jsou dle čl. 54 věty druhé SFEU „společnosti založené podle občanského nebo obchodního práva včetně družstev a jiné právnické osoby veřejného nebo soukromého práva s výjimkou neziskových organizací“. Pojem společnosti dle SFEU je tedy evidentně širší než pojem obchodní společnosti dle ZOK, tedy společnosti, jak je vymezená v této práci.

Svoboda usazování zahrnuje dvě formy – primární svobodu usazování a sekundární svobodu usazování. Primární svoboda usazování koresponduje možností zřídit a řídit na území EU podnik, zejména společnost, či přemístit podnik²¹² na území jiného členského státu a je zakotvena v čl. 49 větě druhé SFEU, kdežto sekundární svobodu usazování lze definovat dle čl. 49 věty první SFEU jakožto možnost zřizovat na území jiných členských států pobočky, dceřiné společnosti či zastoupení.²¹³ Členským státům je obecně zakázáno přijímat jakákoliv opatření, která by mohla tyto dvě formy svobody usazování omezovat.²¹⁴

Čl. 50 SFEU dále předpokládá určitý stupeň harmonizace skrze směrnice, které by měly svobodu usazování doplňovat. Sekundární právo však do nedávného přijetí Směrnice o přeshraničním přemístění sídla, na kterou navazují již nastíněné navrhované změny PřemZ a která na úrovni EU harmonizuje úpravu přeshraničního přemístění sídla a rozdělení, doplňovalo svobodu usazování pouze skrze úpravu unijních forem obchodních korporací a úpravu přeshraničních fúzí kapitálových společností.²¹⁵

Klíčovou roli tak v souvislosti s interpretací svobody usazování hraje SDEU. Ten právě za pomoci interpretace svobody usazování přispěl skrze své rozsudky k formulaci důležitých právních závěrů týkajících se určování osobního statutu právnických osob a přeshraničního

---

²¹⁰ Čl. 26 odst. 2 Smlouvy o fungování EU.

²¹¹ Čl. 54 věta první Smlouvy o fungování EU.

²¹² Možnost přemístit podnik, respektive sídlo podniku, není výslovně v předmětném článku zahrnuta, avšak byla později dovozena judikaturou Soudního dvora EU.

²¹³ TASMAN, Defne. *The EU Legal Framework on Corporate Seat Transfers: Lifting the Roadblock to the Freedom of Establishment or Digging Bureaucratic Rabbit Holes?* PDF. Online. In: SSRN. com, 27. prosince 2022, s. 2. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=4312731>. [cit. 2024-02-05]

²¹⁴ Čl. 49 věta první Smlouvy o fungování EU.

²¹⁵ VAN CALSTER, G. op. cit. 30, s. 382.

přemístění sídla v rámci EU a EHP. Tyto rozsudky tak do přijetí harmonizačních opatření byly hlavním hybatelem ve vývoji přeshraniční mobility společností na území EU.²¹⁶

Následující podkapitoly se tak budou soustředit na judikaturu SDEU, respektive ESD u těch rozsudků vynesných před přijetím Lisabonské smlouvy, a sekundární právo EU, konkrétně na harmonizační opatření v souvislosti s evropskou společností, přeshraničními fúzemí společností a přeshraničním přemístěním sídla a rozdělením společností, které úzce souvisí s mobilitou společností v rámci EU a svobodou usazování.

4.1.2. Svoboda usazování a judikatura SDEU

4.1.2.1. Daily Mail

Prvním z klíčových rozsudků týkajících se výkladu svobody usazování, určování osobního statutu a přeshraničního přemístění sídla je rozsudek ve věci Daily Mail and General Trust plc (dále jen „Daily Mail“) ze dne 27. září 1988 ve věci 81/87. Tento rozsudek se zejména týkal přístupu původního státu, ze kterého je sídlo přemístěováno, ke společnosti, jejíž identita je nadále zachovávaná.²¹⁷

Daily Mail byla britská investiční holdingová společnost založená podle britského práva. Spojené království bylo a stále je státem, jehož právní řád při určování osobního statutu vychází z principu inkorporace. Tato společnost si přála přemístit svou ústřední správu do Nizozemska za účelem prodeje podstatné části svého majetku a použít výnos z prodeje na odkup vlastních podílů. Tento postup byl pro Daily Mail výhodný, neboť by přesunem své ústřední správy změnila svou daňovou rezidenci a vyhnula se placení daní dle britského režimu, avšak stále by si zachovala svůj osobní statut. Dle tehdejší právní úpravy²¹⁸ musela však společnost před přemístěním své ústřední správy požádat o souhlas s takovýmto postupem Státní pokladny Spojeného království. Státní pokladna odmítla udělit Daily Mail tento souhlas a následně mezi nimi započalo dlouhé období vyjednávání, kdy Státní pokladna navrhovala, aby Daily Mail prodala alespoň část majetku před přemístěním své ústřední správy. Daily Mail s tímto postupem

---

²¹⁶ VAN CALSTER, G. op. cit. 30, s. 385; DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. *Základy evropského práva společností se zřetelem na jeho význam pro činnost notáře po vstupu ČR do EU – I. část*. Online. Ad Notam, 2004, č. 6, s. 165-190. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-05]

²¹⁷ VAN CALSTER, G. op. cit. 30, s. 387

²¹⁸ Section 482 (1) a) Income and Corporation Taxes Act 1970. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1970/10/section/482/enacted> [cit. 2024-02-14]

odmítla souhlasit a podala návrh na zahájení řízení před britským soudem. Ten následně přerušil řízení a položil předběžné otázky ESD (nyní SDEU).²¹⁹ Tyto otázky by se daly shrnout do jedné: Narušovala tehdejší britská úprava svobodu usazování společnosti Daily Mail?²²⁰

ESD v předmětném rozsudku dospěl k závěru, že nikoliv. Shrnul, že za současného stavu komunitárního práva svoboda usazování neposkytuje společnostem právo na přeshraniční přemístění sídla,²²¹ protože společnosti jsou na rozdíl od osob fyzických konstruktem národních právních úprav, které mají právo rozhodovat o jejich vzniku a fungování.²²² ESD dále judikoval, že je při absenci harmonizace ponecháno národním legislativám, aby si zvolily princip při určování osobního statutu a případně upravily proces při přemístování skutečného sídla či formálního sídla společností.²²³

Mezi autory předmětný rozsudek vyvolal velmi různorodé reakce. Někteří dospěli k závěru, že primární svoboda usazování, alespoň ve vztahu ke společnosti odcházející ze státu své inkorporace, zanikla.²²⁴ Další například vnímali rozhodnutí jako garanci principu sídla v rámci evropského práva obchodních společností.²²⁵

4.1.2.2. Centros

O dekádu později ESD vydal další významný rozsudek týkající se svobody usazování, rozsudek Soudního dvora ze dne 9. března 1999 ve věci C-212/97 - Centros Ltd proti Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Hlavním tématem tohoto rozhodnutí byla opatření, která mohou členské státy přijímat s cílem omezit zakládání poboček zahraničních společností na svém území.

---

²¹⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988 ve věci 81/87 - The Queen proti H. M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc. Bod 1 až 8. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:61987CJ0081>. [cit. 2024-02-05]

²²⁰ Svoboda usazování tehdy nebyla zakotvena ve SFEU, jako je tomu dnes, nýbrž byla zakotvena v čl. 52 až 58 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (tzv. Římská smlouva).

²²¹ PAUKNEROVÁ, Monika. *Svoboda usazování obchodních společností v Evropské unii*. Online. Evropské právo, 2001, č. 9, s. 1-4. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-05]

²²² Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988 ve věci 81/87 - The Queen proti H. M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc. Bod 19. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:61987CJ0081>. [cit. 2024-02-05]

²²³ Ibid, bod 23.

²²⁴ CATH. Free Movement of Legal Persons. In: SCHERMERS, Henry G. (ed.). *Free movement of persons in Europe: legal problems and experiences*. Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1993, s. 464. ISBN 0-7923-1479-4.

²²⁵ HALBHUBER, Harald. National Doctrinal Structures and European Company Law. *Common Market Law Review*, vol 38 (2001), issue 6, s. 1385, 1390-1395. ISSN 0165-0750.

Společnost Centros Ltd. (dále jen „Centros“) byla společnost založená opět podle britského práva. Společníky Centros byli manželé, oba s dánským státním občanstvím. Ti si založili Centros, která nevykazovala žádnou ekonomickou aktivitu na území Spojeného království, s cílem zřídit si pobočku na území Dánska, skrze kterou budou na území Dánska vykonávat veškerou činnost. Tehdejší dánský zákon o společnostech s ručením omezeným tento postup povoloval.²²⁶ Manželé tedy požádali o zápis pobočky Centros do dánského obchodního rejstříku. Ten však návrh na zápis pobočky odmítl s odůvodněním, že Centros vykazuje na území Spojeného království nulovou obchodní činnost a že se ve skutečnosti jedná o zápis hlavní provozovny, nikoliv pobočky, čímž se snaží obejít požadavky na základní kapitál stanovené dánskými právními předpisy. Postup dánského obchodního rejstříku byl následně ze strany Centros zpochybněn před dánskými soudy, kde se Centros dovolávala skutečnosti, že absence činnosti na území státu, kde je společnost založena, nemá vliv na svobodu usazování.²²⁷

Dánská Nejvyšší rada se v souvislosti s výše popsáním případem rozhodla přerušit řízení a položila ESD předběžnou otázku, zda je postup dánského obchodního rejstříku, za předpokladu, že Centros zakládá na území Dánska pobočku s cílem vyhnout se upsání minimálního základního kapitálu, slučitelný s čl. 52, 56 a 58 Smlouvy o Evropském společenství (nyní čl. 49, 52 a 54 SFEU). Tuto předběžnou otázku lze přeformulovat následovně: Brání úprava svobody usazování tomu, aby členský stát zakázal umístit pobočku společnosti, která je založena podle právního řádu jiného členského státu a v témže státě má i své zapsané sídlo, na svém území? I když společnost neprovádí žádnou činnost na území členského státu, kde má své zapsané sídlo, a tímto postupem zřejmě pouze obchází vnitrostátní legislativu?²²⁸

ESD shledal počínání dánského obchodního rejstříku jako postup narušující svobodu usazování. Konstatoval, že je pro svobodu usazování irelevantní, že je společnost zakládána na území jednoho členského státu pouze za účelem usadit se v členském státě jiném, kde bude převážně, či dokonce zcela vykonávat svou činnost. Za nevýznamné pro uplatňování svobody usazování pro společnosti shledal ESD i obcházení vnitrostátních kapitálových požadavků,

---

²²⁶ Článek 177 odst. 1 dánského zákona o společnostech s ručením omezeným (Lov om anpartsselskaber, nr 378 af 22/05/1996): „Zahraniční společnosti s ručením omezeným a společnosti s obdobnou právní formou se sídlem v některém členském státu Evropských společenství mohou v Dánsku vykonávat činnost prostřednictvím své pobočky“.

²²⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. března 1999 ve věci C-212/97 - Centros Ltd proti Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Bod 1 až 8. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A61997CJ0212>. [cit. 2024-02-05]

²²⁸ Ibid, bod 13 až 14.

příčemž nevyloučil, že orgány členských států mohou přijímat opatření k zamezení podvodných jednání. ESD taktéž uvedl, že existují přípustná opatření, která by mohla bránit výkonu svobody usazování, taková by však musela vyhovět tzv. Gebhardovému testu. Tomu však dánská opatření nevyhověla, a to především z toho důvodu, že nejsou schopná dosáhnout cíle ochrany věřitelů.²²⁹

Tento rozsudek, stejně jako rozsudek ve věci Daily Mail, byl předmětem četných odborných debat. Werner F. Ebke se ve svém článku „Centros – Some Realities and Some Mysteries“ pokusil roztřídit autory do čtyř názorových proudů. První z nich dospěl k závěru, že ESD skrze předmětný rozsudek zrušil princip sídla a členské státy a jejich soudy jsou nyní povinny uplatňovat mnohem liberálnější inkorporační princip. Druhý názorový proud se domníval, že dopadem rozsudku bude povinnost států uplatňující princip sídla umožnit zahraničním společnostem přenést jejich skutečné sídlo na své území, aniž by vyžadovaly likvidaci a nový vznik společnosti. Další názorový proud viděl situaci poněkud méně dramaticky a domníval se, že rozsudek ve věci Centros představuje krok k obecnému principu, kdy by státy uznávaly právo zvolené zakladateli společností, avšak za určitých podmínek by členským státům bylo umožněno aplikovat vnitrostátní právo, nikoliv právo státu inkorporace. Poslední názorový proud s velkým počtem zástupců však konstatoval, že se rozsudek netýká ani rozhodného práva pro společnosti, ani primární svobody usazování, nýbrž pouze sekundární svobody usazování (tedy zřizování poboček, zastoupení a dcerčinyh společností).²³⁰

Přínosem tohoto rozsudku je beze sporu osvětlení obsahu sekundární svobody usazování. Někteří taktéž vyzdvihují rozsudek jakožto významný přínos k doktríně zneužití práva EU, jelikož ESD zde judikoval, že v tomto případě se o zneužití práva EU výkonem sekundární svobody usazování nejednalo.²³¹ Dle názoru generálního advokáta D. Ruiz-Jarabo Colomera vyjádřeného ve svém stanovisku k předběžné otázce ve věci Überseering BV proti Nordic Construction Company Baumanagement GmbH měl rozsudek ve věci Centros ještě důležitější přínos – změnil rozsah užití svobody usazování na přemístění sídla společnosti. Kdežto ve věci Daily Mail ESD judikoval, že problematika přemístění sídla nemá být řešena za užití úpravy

---

²²⁹ PAUKNEROVÁ, Monika. *Svoboda usazování obchodních společností v Evropské unii*. Online. Evropské právo, 2001, č. 9, s. 1-4. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-05]; PASCHALIDIS, P. op. cit. 46, s. 36.

²³⁰ EBKE, Werner F. *Centros - Some Realities and Some Mysteries*. Online. The American Journal of Comparative Law 48, no. 4 (2000), s. 627 a 628. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/840909>. [cit. 2024-02-05]

²³¹ PASCHALIDIS, P. op. cit. 46, s. 41.

svobody usazování, nýbrž budoucími právními předpisy EU či mezinárodními smlouvami uzavřenými mezi členskými státy, ve věci Centros se de facto zabýval přemístěním skutečného sídla za použití úpravy svobody usazování, čímž zrušil názor vyslovený v předešlém rozsudku.²³² Jak se později ukázalo, názor vyslovený ve věci Daily Mail byl daleko od zrušení, ale rozsudek ve věci Centros skutečně potvrdil, že jsou členské státy podle komunitárního práva povinny akceptovat přeshraniční přemístění sídla společnosti inkorporované dle práva jiného členského státu na své území.²³³

4.1.2.3. Überseering

ESD pokračoval s výkladem úpravy svobody ustanovení dále, když dne 5. listopadu 2002 vydal rozsudek ve věci C-208/00 - Überseering BV proti Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC). V tomto rozsudku se zaměřil na problematiku uznávání zahraničních společností členskými státy.

Überseering BV (dále jen „Überseering“) byla společnost založená dle nizozemského práva, která v Německu získala vlastnické právo k pozemku, jenž byl využit k podnikatelským účelům. Součástí pozemku byly nemovitosti, jejichž opravu si Überseering objednala od společnosti Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (dále jen „NCC“). Mezi Überseering a NCC následně vznikl spor ohledně vad v provedení prací. Tyto vady byly ze strany Überseering uplatněny u německého soudu. Německý soud však žalobu zamítl, a to z důvodu, že Überseering není dle německého práva procesně způsobilá. K tomuto závěru soud dospěl na základě skutečnosti, že v mezidobí od provedení stavebních úprav na pozemku ze strany NCC do podání předmětné žaloby nabyly veškeré podíly na Überseering dva němečtí státní příslušníci s bydlištěm v Drážďanech, čímž bylo skutečné sídlo Überseering přeneseno do Drážďan. Vzhledem k tomu, že německé právo zakotvovalo pro určení osobního statutu princip sídla, bylo osobním statutem společnosti německé právo, které vyžadovalo, aby společnost při přemísťování

---

²³² RUIZ-JARABO COLOMER. Stanovisko generálního advokáta ze dne 4. prosince 2001 ve věci C-208/00 - Überseering BV proti Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC). Bod 38 a 39. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62000CC0208&qid=1707315452488>. [cit. 2024-02-06]; ROTH, Wulf-Henning. *From Centros to Ueberseering: Free Movement of Companies, Private International Law, and Community Law*. Online. International and Comparative Law Quarterly, vol. 52, no. Part 1 (2003), s. 194 a 195. Dostupné z: <https://heinonline.org/>. [cit. 2024-02-06]

²³³ GERNER-BEUERLE, Carsten; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund; SIEMS, Mathias. *Corporate (Im-)mobility and the Failed Promise of Centros*. Online. In: FACULTY OF LAW BLOGS / UNIVERSITY OF OXFORD. Oxford, 10. října 2019. Dostupné z: <https://blogs.law.ox.ac.uk/business-law-blog/blog/2019/06/centros20-series-illusion-motioncorporate-im-mobility-and-failed>. [cit. 2024-02-08]

sídla byla ve svém původním státě zlikvidována a následně znovu založena dle německého práva, v německé právní formě společnosti. To však Überseering neučila, tudíž nesplňovala požadavky německého právního řádu kladeného na společnosti, a z toho důvodu jí nemohla být ze strany německých soudů přiznána právní osobnost ani procesní způsobilost.²³⁴

Předmětný soudní spor nakonec dospěl až k soudnímu řízení před německým Federálním soudním dvorem, který ono řízení přerušil a položil ESD dvě předběžné otázky. První otázkou bylo, zda postup, kdy členský stát posuzuje právní subjektivitu a procesní způsobilost společnosti, která byla založena podle právního řádu jiného členského státu, dle právního řádu členského státu, v němž má skutečné sídlo, je v rozporu se svobodou usazování, potažmo zda posouzení společnosti jako procesně nezpůsobilé dle právního řádu, v němž má společnost skutečné sídlo, je v rozporu se svobodou usazování. Pokud by ESD na předchozí otázku odpověděl kladně, dotázal se německý Federální soudní dvůr, zda čl. 43 a 48 Smlouvy o Evropském společenství (dnešní čl. 49 a 54 SFEU) implikují povinnost posuzovat právní subjektivitu a procesní způsobilost na základě inkorporačního principu.²³⁵

ESD se ve věci Überseering usnesl na následujícím. V první řadě, následující rozsudek ve věci Centros, dovedl aplikační působnost komunitární úpravy svobody usazování na problematiku vnitrostátní právní úpravy přemístění sídla společnosti z jednoho členského státu do druhého. Na základě čl. 43 a 48 Smlouvy o Evropském společenství následně dovedl právo Überseering, jakožto společnosti založené dle nizozemského práva, využít svobodu usazování v Německu bez potřeby znovu založení společnosti podle německého práva, jelikož takový postup by byl samotným popřením svobody usazování. Dále judikoval z toho vyplývající povinnost cílového členského státu (Německa) uznat právní subjektivitu Überseering, kterou má na základě nizozemského právního řádu, a tedy uznat i její procesní způsobilost. Opačný postup by dle ESD vedl k omezení svobody usazování, což je neslučitelné s komunitární úpravou. V neposlední řadě taktéž připomněl, že je možné omezit svobodu usazování z oprávněných důvodů, avšak důvody předložené ze strany německé vlády a německého Federálního soudního dvora nesplňují požadovaná kritéria.

---

²³⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. listopadu 2002 ve věci C-208/00 - Überseering BV proti Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC). Bod 1 až 11. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0208>. [cit. 2024-02-06]

²³⁵ Ibid, bod 12 a 21.

Dle mého názoru se ESD v tomto rozhodnutí poprvé konkrétněji zaobíral problematikou rozdílných principů uplatňovaných v právních řádech členských států pro určování osobního statutu společnosti. V tomto rozsudku, spolu s rozsudkem ve věci Centros, lze dle mého názoru pozorovat jistý příklon k inkorporačnímu principu.²³⁶ Ačkoliv zde ESD explicitně nepojmenoval „správnost“ inkorporačního principu, z rozhodnutí je patrné, že princip sídla (alespoň ve své nemodifikované formě) v souvislosti s přemístěním sídla není slučitelný s komunitárním právem, což byla jistě pro princip sídla citelná rána.²³⁷

Mnohé aspekty týkající se přemístování sídla uvnitř Evropského společenství po tomto rozhodnutí však nadále zůstávaly nevyřešenými. Nebylo jasné, zda se obdobná argumentace bude uplatňovat i ve vztahu k členským státům, z jejichž území je společnost přemístována, či jakou podobu budou mít přípustná omezení svobody usazení.²³⁸

4.1.2.4. Inspire Art

V návaznosti na rozsudek ve věci Überseering se v členských státech rozpoutala debata, zda by nebylo vhodnější opustit princip sídla a místo toho následovat nizozemskou doktrínu pseudo-zahranických společností. Tato doktrína byla přijata v reakci na Delaware efekt a zahrnovala určité ochranné (či obranné) prvky, které jsou typické pro princip sídla.²³⁹

Předmětem předběžných otázek v dalším z řady významných rozsudků ESD, konkrétně rozsudku Soudního dvora ze dne 30. září 2003 ve věci C-167/01 - Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam proti Inspire Art Ltd, se stala právě tato doktrína, konkrétně některé její prvky, které byly promítnuty do požadavků vnitrostátní legislativy Nizozemska při zřizování poboček zahraničních společností na území Nizozemska.

Nizozemsko přijalo v roce 1997 zákon o formálních zahraničních společnostech,²⁴⁰ kde tyto společnosti definuje jakožto kapitálové společnosti založené podle cizího práva, vykonávající

---

²³⁶ PAUKNEROVÁ M., Obchodní společnosti v evropském mezinárodním právu soukromém – nové trendy. In: EICHLEROVÁ, K. a kol. Rekodifikace obchodního práva - pět let poté. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 104. ISBN 978-80-7598-427-2.

²³⁷ Ibid, s. 105.

²³⁸ WYMEERSCH, Eddy. The transfer of the company's seat in European Company Law. PDF. Online. In: Ghent University, 2003, s. 24 a 25. Dostupné z: <https://financiallawinstitute.ugent.be/index.php/wps/the-transfer-of-the-companys-seat-in-european-company-law/>. [cit. 2024-02-06]

²³⁹ PASCHALIDIS, P. op. cit. 46, s. 52.

²⁴⁰ Wet Formeel Buitenlandse Vennootschappen, BWBR0009191.

podstatnou či veškerou část činnosti na území Nizozemska, přičemž tyto společnosti nemají skutečnou vazbu na stát, jehož právo je pro ně rozhodné.²⁴¹ Pro tyto společnosti, včetně jejich zahraničních organizačních složek na území Nizozemska, zakotvoval zákon určité zvýšené povinnosti, například povinnost oznámit, že spadají pod působnost předmětného zákona, doložit osobní údaje všech společníků a oznamovat veškeré změny ohledně předložených údajů, povinnost používat stanovený dodatek ke své obchodní firmě, plnit povinnosti v rámci transparentnosti či povinnost upsat minimální základní kapitál. Sankcí za nedodržování povinností dle předmětného zákona byla mimo jiné solidární odpovědnost členů statutárního orgánu společnosti.²⁴²

Přezkum zákona o formálních zahraničních společnostech byl před ESD zahájen ze strany nizozemského soudu. Ten byl totiž příslušný projednat návrh nizozemské obchodní komory na určení, že společnost Inspire Art Ltd. (dále jen „**Inspire Art**“) založená podle britského práva, avšak vykonávající veškerou svou činnost skrze svou pobočku v Nizozemsku, je povinna nechat si zapsat stanovený obchodní dodatek do obchodního rejstříku a dodržovat ustanovení předmětného zákona.²⁴³

Nizozemský soud v této souvislosti položil ESD několik otázek mířících na soulad ustanovení předmětného zákona s komunitární právní úpravou svobody usazování. První otázka se týkala interpretace úpravy svobody usazování ve Smlouvě o Evropském společenství. ESD byl dotázán, zda je dodatečné ukládání povinností na základě zákona o formálních zahraničních společnostech vůči zahraničním společnostem nebo jejich organizačním složkám, v případě že společnost byla založena v jednom členském státě s úmyslem získat výhody oproti společnostem z jiného členského státu, v rozporu se svobodou usazování, a tedy zakázáno. Druhá otázka se zabývala tím, zda by odpověď na první otázku mohla být ovlivněna skutečností, že nizozemský zákon o formálních zahraničních společnostech byl přijat s cílem regulovat společnosti, které provozují svou činnost výhradně nebo zásadně v hostitelském státě, aniž by měly vazbu na stát, kde byly založeny. Poslední otázkou bylo, v případě, že by bylo judikováno omezení svobody

---

²⁴¹ PASCHALIDIS, P. op. cit. 46, s. 52.

²⁴² BIERMEYER, Thomas. Chapter 2 - Concepts of 'Seat' and 'Seat Transfer'. Online. In: SSRN.com, 11. listopadu 2015, s. 40. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2744377>. [cit. 2024-02-01]; SALAČ, Jaroslav, DOLEŽIL, Tomáš. Evropský soudní dvůr dotváří svobodu usazování (podnikání) obchodních společností – k rozsudku Inspire Art. Právní rozhledy, 2004, č. 4, s. 147-149. ISSN 1210-6410.

²⁴³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. září 2003 ve věci C-167/01 - Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam proti Inspire Art Ltd. Bod 36. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:62001CJ0167> [cit. 2024-02-07]

usazování, zda by existence omezení uvedených v zákoně mohla být ospravedlněna na základě čl. 46 Smlouvy o Evropském společenství či na základě naléhavých důvodů souvisejících s veřejným zájmem.²⁴⁴

ESD v rozsudku stanovil, že vybraná ustanovení zákona o formálních zahraničních společnostech (např. zápis do obchodního rejstříku) jsou v rozporu s jedenáctou směrnicí Rady ze dne 21. prosince 1989 o zveřejňování poboček vytvořených v členském státě některými formami společností řídicích se právem jiného členského státu, neboť je v rozporu s čl. 2 předmětné směrnice ukládat pobočkám společností založených podle práva jiného členského státu informační povinnosti, které nejsou stanovené směrnicí.

Samotné omezení svobody usazování však ESD shledal ve dvou ustanoveních zákona o formálních zahraničních společnostech týkajících se solidární odpovědnosti jednatelů se společností a upisovaného minimálního kapitálu, které nejsou v působnosti jedenácté směrnice. Dle ESD dotčená ustanovení podřizují zřízení pobočky pravidlům hostitelského členského státu obdobným nizozemským právním požadavkům na založení společnosti s ručením omezeným, čímž omezují sekundární svobodu usazování.²⁴⁵

Dále zopakoval závěry z rozsudku ve věci Centros, tedy že je přípustné zakládat společnosti v jednom členském státě a následně založit pobočku v jiném členském státě, která bude vykonávat převážnou část obchodní činnosti společnosti. Takový postup je využitím sekundární svobody usazování, nikoliv jejím zneužitím.²⁴⁶

ESD taktéž vysvětlil, že rozsudek ve věci Daily Mail se týkal pouze vztahu členského státu původu, z něž je společnost přemístována, a společnosti, která má v tomto státě sídlo a využívá svobody usazování. Z tohoto důvodu jsou závěry států, které se odvolávají na tento rozsudek a argumentují, že tímto rozsudkem ESD stanovil, že si členské státy mohou svobodně určit své právní normy mezinárodního práva soukromého, tedy včetně ustanovení zákona o formálních zahraničních společnostech, nesprávné.²⁴⁷

---

²⁴⁴ Ibid, bod 52.

²⁴⁵ Ibid, bod 65, 100, 101 a 104.

²⁴⁶ Ibid, bod 95.

²⁴⁷ Ibid, bod 102 a 103.

Předmětem dalšího posouzení bylo (stejně jako ve věci Centros), zda je možné ospravedlnit omezení svobody předmětnými ustanoveními zákona o formálních zahraničních společnostech. Předně vyloučil působnost čl. 46 Smlouvy o Evropském společenství (nyní čl. 52 SFEU) a dovedil, že je nutné argumenty, které k ospravedlnění předložila nizozemská vláda – ochrana věřitelů, boj proti neoprávněnému využívání svobody usazování, ochrana účinných daňových kontrol a spravedlivého obchodního styku, posuzovat z hlediska naléhavých důvodů souvisejících s veřejným zájmem. Ačkoliv ESD uznal, že boj proti neoprávněnému využívání svobody usazování, ochrana účinných daňových kontrol a spravedlivého obchodního styku jsou naléhavými důvody, které souvisí s veřejným zájmem, nizozemská vláda dle jeho názoru nepředložila dostatek důkazů, které by splnily Gebhardův test, tudíž bylo uzavřeno, že v tomto konkrétním případě nelze omezení svobody ospravedlnit.²⁴⁸

Tento rozsudek tedy opět pokračoval v tendenci ESD rozhodovat ve prospěch svobody usazování²⁴⁹ a přispěl k dotváření sekundární svobody usazování a problematice přeshraničního přemísťování skutečného sídla. Ačkoliv ESD připustil možné omezení této svobody, z rozsudku se jeví, že svoboda usazování je natolik silná, že jakékoliv její legitimní omezení ze strany hostitelských členských států je obtížně představitelné. Obecným shrnutím závěrů rozsudku dle mého názoru může být následující: Společnosti inkorporované na území jednoho členského státu mohou vykonávat obchodní činnost skrze své pobočky na území hostitelských členských států takřka bez omezení (vyjma požadavků kladených ze strany komunitárního práva).

4.1.2.5. Cartesio

Jak poznamenal Paschalis Paschalidis ve své monografii, na rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 2008 ve věci C-210/06, Cartesio Oktató és Szolgáltató bt., čekali odborníci jako na „spasitele“, který je zachrání proti rozsudku ve věci Daily Mail.²⁵⁰ Vzhledem ke skutečnosti, že od rozsudku ve věci Daily Mail uběhlo dvacet let a judikatura ESD se za tu dobu znatelně posunula směrem ve prospěch mobility společností, se není čemu divit. Žádná záchrana se však nekonala, respektive ne tak úplně.

---

²⁴⁸ Ibid, bod 136 až 140.

²⁴⁹ KERSTING, Christian; SCHINDLER, Clemens Philipp. The ECJ's Inspire Art Decision of 30 September 2003 and its Effects on Practice. Online. German Law Journal, vol. 4 (2003), issue 12, s. 1277. ISSN 2071-8322. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S2071832200012128>. [cit. 2024-02-09]

²⁵⁰ PASCHALIDIS, P. op. cit. 46, s. 76; lze předpokládat, že tím měl Paschalidis na mysli odborníky zastávající inkorporační princip.

Obchodní společnost Cartesio Oktató és Szolgáltató bt (dále jen „**Cartesio**“) byla společnost založená podle maďarského práva se sídlem v Maďarsku. Sídlo bylo z pohledu maďarského právního řádu chápáno jako místo, kde má společnost své ústředí, a pokud mělo být v rámci Maďarska přemístováno, bylo potřeba provést změnu zapsaných údajů v obchodním rejstříku. Cartesio měla v úmyslu přemístit své sídlo do Itálie, avšak nadále si ponechat svůj maďarský osobní statut, a tedy nadále být zapsána v maďarském obchodním rejstříku. V souvislosti s přemístěním podala Cartesio návrh na zápis nového sídla k příslušnému maďarskému soudu, ten však předmětný návrh zamítl s poukázáním na skutečnost, že takový postup není maďarským právním řádem připuštěn, a poznamenal, že pokud si Cartesio přeje přemístit své sídlo do Itálie, bude muset být Cartesio řádně zlikvidována.²⁵¹ Jak poznamenal generální advokát Miguel Poiares Maduro ve svém stanovisku k věci Cartesio „*maďarské právo společností je zdá se založeno na teorii skutečného sídla*“.²⁵² Tento názor generálního advokáta je však nutné pro lepší pochopení upřesnit – maďarské obchodní právo vychází z principu (skutečného) sídla. Jak poznamenala Monika Pauknerová, předpisy obchodního práva a předpisy mezinárodního práva soukromého se svým konceptem mohou odlišovat, stejně tak jak tomu bylo přesně v tomto případě,²⁵³ jelikož kolizním kritériem pro určování osobního statutu společnosti byla dle tehdejší úpravy mezinárodního práva soukromého inkorporace společnosti.²⁵⁴ I přesto je však tento spor vnímán jako spor týkající se principu sídla.²⁵⁵

Vrchní soud v Szegedu v návaznosti na odvolací řízení, jehož předmětem bylo posoudit, zda byl postup příslušného maďarského soudu při odmítnutí zapsat změnu sídla Cartesio správný, položil ESD mimo jiné předběžnou otázku týkající se interpretace čl. 43 a 48 Smlouvy o Evropském společenství (nyní čl. 49 a 54 SFEU). Vrchní soud se sice s odkazem na rozsudek ve věci Daily Mail domníval, že je maďarský právní řád v souladu s komunitárním právem, neboť v rozsudku ve věci Daily Mail bylo uvedeno, že úprava svobody usazování nezahrnuje právo společnosti na přemístění ústřední správy do jiného členského státu se zachováním

---

²⁵¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 2008 ve věci C-210/06 - Cartesio Oktató és Szolgáltató bt. Bod 102 a 103. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62006CJ0210>. [cit. 2024-02-07]

²⁵² POIARES MADURO, Miguel. Stanovisko generálního advokáta ze dne 22. května 2008 ve věci C-210/06 - Cartesio Oktató és Szolgáltató bt. Bod 23. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62006CC0210>. [cit. 2024-02-07]

²⁵³ PAUKNEROVÁ M., Obchodní společnosti v evropském mezinárodním právu soukromém – nové trendy. In: EICHLEROVÁ, K. a kol. Rekodifikace obchodního práva - pět let poté. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 106. ISBN 978-80-7598-427-2.

²⁵⁴ 1979. évi 13. törvényerejű rendelet a nemzetközi magánjogról, čl. 18.

²⁵⁵ PASCHALIDIS, P. op. cit. 46, s. 76.

osobního statutu za podmínky, že s tím příslušné orgány členského státu původu nesouhlasí, avšak nebyl si jistý, zda tato zásada nebyla recentní judikaturou změněna.²⁵⁶

ESD se přes veškerá očekávání rozhodl v rozsudku ve věci *Cartesio* potvrdit závěry stanovené v rozsudku ve věci *Daily Mail*, tedy že za tehdejšího stavu komunitárního práva nebránila úprava svobody usazování právnímu řádu členského státu původu neumožnit přemístění sídla společnosti do jiného členského státu za současného uchování si osobního statutu státu původu.²⁵⁷

Významným přínosem tohoto rozhodnutí byla však dle mého názoru jistá korekce tohoto závěru. ESD se totiž zamýšlel také nad případem, kdy by přemísťovaná společnost netrvala na zachování původního osobního statutu a za účelem přeshraničního přemístění sídla by změnila svou právní formu na právní formu společnosti odpovídající právnímu řádu cílového státu. Požadoval-li by členský stát původu i v takovémto případě zrušení a likvidaci přemísťované společnosti, jednalo by se o omezení svobody usazování, které by mohlo být ospravedlnitelné pouze na základě naléhavého důvodu souvisejícího s veřejným zájmem. K tomuto závěru je však nutné doplnit jednu podmínku: Aby se uplatnila zmíněná povinnost, cílový členský stát tuto reinkorporaci musí umožňovat.²⁵⁸

Pozitivním byl rozsudek ve věci *Cartesio* i pro zastánce teorie sídla, kde by se v jeho souvislosti dalo uvažovat o jakémsi oživení principu sídla.²⁵⁹ ESD totiž v bodě 110 rozsudku jasně stanovil, že je stále na uvážení členských států, jakou vazbu si pro určení toho, zda je společnost považována za společnost založenou podle vnitrostátního práva a zda si později stále zachovává toto postavení, vybere.²⁶⁰ Ve svém výsledku tedy členské státy mohou svobodně používat princip sídla. Limitem jeho použití je pouze skutečnost, že užití tohoto principu nesmí

---

²⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 2008 ve věci C-210/06 - *Cartesio Oktató és Szolgáltató* bt. Bod 34, 35 a 40. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62006CJ0210>. [cit. 2024-02-07]

²⁵⁷ *Ibid*, bod 124.

²⁵⁸ *Ibid*, bod 111 až 113.

²⁵⁹ PASCHALIDIS, P. op. cit. 46, s. 85.

²⁶⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 2008 ve věci C-210/06 - *Cartesio Oktató és Szolgáltató* bt. Bod 110. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62006CJ0210>. [cit. 2024-02-07]

vést k upření právní subjektivitu společnosti, která jí byla skrze právní řád, v němž je společnost inkorporována, udělena.²⁶¹

Ačkoliv ESD potvrdil tímto rozsudkem i závěry rozsudku ve věci Daily Mail a stále se držel rozdílného přístupu ke svobodě usazování mezi „odchozím a příchozím“ přemístováním sídla, což jsou dle mého názoru pouze rozdílné strany jedné mince, bylo rozsudkem potvrzeno, že přeshraniční přemístění sídla (optikou členského státu původu) je součástí svobody usazování, čímž významně rozšířil rámec mobility společností na území Evropského společenství. Tehdejší problém však bylo, že názor vyslovený v souvislosti s přemístěním sídla společnosti za současné změny právní formy a osobního statutu jakožto součástí svobody usazování byl vyjádřen v rámci *obiter dictum*. Byl tedy tento závěr závazný?²⁶² Jaké typy přeshraničního přemístění sídla jsou chráněny svobodou usazování? Jaký je rozsah této ochrany? Rozsudek ponechal mnohé otázky nezodpovězené.²⁶³

Význam tohoto rozsudku lze pozorovat mimo jiné i v české legislativě, jelikož v jeho souvislosti byl dne 27. října 2011 přijat zákon č. 335/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, který upravil přeshraniční přemístování sídla společností. Důvodová zpráva k předmětnému zákonu výslovně jako jednu z příčin potřeby nové právní úpravy uváděla, že „český zákonodárce neupravuje přeshraniční přemístění sídla spojené se změnou osobního statutu, ač právo uskutečnit uvedenou přeměnu plyne z nosných důvodů rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 16. prosince 2008 ve věci C-210/06 (*Cartesio*).“²⁶⁴

V souladu s rozsudkem tak česká právní úprava zakotvila tzv. evropský kompromis,²⁶⁵ tedy možnost společnosti z jiného členského státu pod podmínkou změny právní formy na formu

---

²⁶¹ PASCHALIDIS, P. op. cit. 46, s. 85.

²⁶² DIRECTORATE-GENERAL FOR JUSTICE AND CONSUMERS (EUROPEAN COMMISSION). op. cit. 34, s. 218.

²⁶³ SZYDLO, Marek. *Cross-border conversion of companies under freedom of establishment: Polbud and beyond*. Online. Common Market Law Review, vol. 55, issue 5 (2018), s. 1549. ISSN 0165-0750. Dostupné z: <https://doi.org/10.54648/cola2018122>. [cit. 2024-02-09]

²⁶⁴ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 335/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Obecná část, bod 1.3. identifikace problému. Dostupné z: www.beck-online.cz. [cit. 2024-02-07].

²⁶⁵ PAUKNEROVÁ, Monika. *Subjekty MPS, právní jednání, zastoupení, promlčení (přednáška)*. In: Youtube.com [online]. Praha: Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 15. listopadu 2021. Záznam dostupný z: <https://www.youtube.com/watch?v=4nPMG-XuBVw&t=1661s> [cit. 2024-02-07]; PAUKNEROVÁ, Monika.

uznávanou českým právním řádem přemístit na území České republiky své sídlo, včetně zrcadlové možnosti pro české společnosti. Předmětný zákon taktéž zakotvil možnost české společnosti přemístit své sídlo na území jiného členského státu bez změny osobního statutu.

Zakotvení tohoto evropského kompromisu v českém právním řádu způsobilo modifikaci inkorporačního principu, z kterého vychází ustanovení § 30 odst. 1 ZMPS, ve prospěch principu sídla.²⁶⁶ Ačkoliv je skutečnost, že je umožněno přeshraniční přemístění sídla se zachováním identity společnosti, typickým znakem inkorporačního principu, povinnost změnit osobní statut za znak inkorporačního principu již považovat nelze, jelikož dle „čistého“ inkorporačního principu by po přemístění sídla společnosti měl osobní statut zůstat nezměněn, tedy stále by jím bylo právo původního státu, podle nějž byla společnost založena.²⁶⁷ Lze tedy uzavřít, že rozsudek ve věci *Cartesio* měl významný vliv pro českou právní úpravu mezinárodního práva soukromého, skrze modifikaci principu určování osobního statutu společnosti, a českou právní úpravu obchodního práva, skrze zavedení nového druhu přeměny v PřemZ.

4.1.2.6. Grid Indus

Pokud jsem v souvislosti s rozsudkem ve věci *Inspire Art* formulovala názor, že si po jeho vynesení bylo těžké představit legitimní způsob omezení svobody usazování, rozsudek Soudního dvora ze dne 29. listopadu 2011 ve věci *C-371/10, National Grid Indus BV v. Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam*, přinesl důkaz, že takový legitimní způsob existuje.

Skutkový stav této věci se týkal daní a přeshraničního přemístění skutečného sídla *National Grid Indus BV* (dále jen „**Grid Indus**“), společnosti založené podle nizozemského práva, do Spojeného království. Po předmětném přeshraničním přemístění svého skutečného sídla by *Grid Indus* přestala být v souladu s Dohodou o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovým únikům uzavřenou mezi Nizozemskem a Spojeným královstvím daňovým rezidentem Nizozemska. V této souvislosti rotterdamský správce daně rozhodl, že okamžitě zdaní nerealizovaný kapitálový zisk *Grid Indus*, přičemž toto rozhodnutí vedlo ke vzniku sporu mezi

---

Companies in private international law - czechia, china and european union. The Lawyer Quarterly. Roč. 10 (2020), č. 3, str. 236. ISSN 1805-8396.

²⁶⁶ PAUKNEROVÁ M., *Obchodní společnosti v evropském mezinárodním právu soukromém – nové trendy*. In: EICHLEROVÁ, K. a kol. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 106. ISBN 978-80-7598-427-2.

²⁶⁷ BRODEC, J. *op. cit.* 89, s. 278.

Grid Indus a správcem daně, který nakonec posuzoval SDEU. Může se v souvislosti s přemístěním skutečného sídla a vyměřením závěrečné vyúčtovací daně ze strany členského státu původu společnost dovolávat čl. 49 SFEU? Pokud ano, je takové vyměření daně v rozporu s předmětným článkem, nebo je možné ho odůvodnit nutností rozdělit daňovou pravomoc mezi členské státy?²⁶⁸

SDEU na první otázku odpověděl, že čl. 49 SFEU dává možnost společnosti založené podle práva členského státu v souvislosti se svým přemístěním skutečného sídla na území jiného členského státu dovolat se svobody usazování s cílem zpochybnit zákonnost zdanění prováděného členským státem původu.²⁶⁹ Skrze argumentaci, která byla postavená na nerovném zacházení ze strany nizozemského právního řádu ke společnostem přemísťujícím své sídlo z Nizozemska (v porovnání se společnostmi, které tak nečiní a zůstávají v Nizozemsku), SDEU dovodil omezení svobody usazování. Následně se zabýval otázkou, zda takové omezení může být ospravedlněno.²⁷⁰ V souladu s názorem vysloveným generální advokátkou Juliane Kokott²⁷¹ bylo stanovení výše daňové povinnosti (včetně vyměření daně z nerealizovaných kapitálových zisků) ze strany členského státu původu v souvislosti s přeshraničním přemístěním sídla v souladu se zásadou proporcionality.²⁷² Co však v souladu se zásadou proporcionality nebylo, bylo požadovat okamžitý výběr daně z nerealizovaných kapitálových zisků, který by se měl odložit do okamžiku skutečné realizace kapitálových zisků.²⁷³

Na tento rozsudek navazuje mimo jiné i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. března 2020, pod č. j. 5 Afs 138/2017-79, kdy Nejvyšší správní soud předkládal předběžnou otázku SDEU, zda skutečnost, že tehdejší zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění za zdaňovací období roku 2012, neumožňuje po přesunu místa vedení do České republiky uplatnit

---

²⁶⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 29. listopadu 2011 ve věci C-371/10 - National Grid Indus BV v. Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam, bod 2 až 21. Dostupný z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=115461&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4535898>. [cit. 2024-02-08]

²⁶⁹ Ibid, bod 33.

²⁷⁰ Ibid, bod 41.

²⁷¹ KOKOTT, Juliane. Stanovisko generální advokátky ze dne 8. září 2011 ve věci C-371/10 - National Grid Indus BV v. Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam. Bod. 55 a 56. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62010CC0371>. [cit. 2024-02-08]

²⁷² Rozsudek Soudního dvora ze dne 29. listopadu 2011 ve věci C-371/10 - National Grid Indus BV v. Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam, bod 52. Dostupný z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=115461&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4535898>. [cit. 2024-02-08]

²⁷³ Ibid, bod 86.

daňovou ztrátu vygenerovanou v členském státu původu, je v rozporu s čl. 49, čl. 52 a čl. 54 SFEU. Dle SDEU předmětné články takové vnitrostátní úpravě nebránily.²⁷⁴

4.1.2.7. VALE

O rozsudku SDEU ze dne 12. července 2012 ve věci C-378/10, VALE Építési kft., se mluví jako o zrcadlovém případě věci Cartesio²⁷⁵ a jeho logickém pokračování.²⁷⁶

Společnost VALE Costruzioni Srl byla společností založenou podle italského práva zapsanou v obchodním rejstříku v Římě, která chtěla přemístit své sídlo do Maďarska a zde být znovu reinkorporována jakožto společnost dle maďarského práva (v příslušné maďarské právní formě). Za tímto účelem ukončila činnost v Itálii a podala návrh na výmaz společnosti z italského obchodního rejstříku, který byl bez problému proveden. Následně zakladatelé VALE Építési kft (dále jen „VALE“) v Římě přijali stanovy společnosti, čímž byla založena nová společnost dle maďarského práva. Tato nová společnost byla zamýšleným právním nástupcem předchozí společnosti. Posléze požádali zástupci VALE o zápis VALE do příslušného maďarského obchodního rejstříku s poukázáním na svou právní předchůdkyni. Příslušný soud však odmítl zápis provést, neboť dle maďarského obchodního práva nemůže společnost založená dle italského práva přemístit své sídlo do Maďarska, tudíž VALE do maďarského obchodního rejstříku nelze zapsat jakožto právního nástupce italské společnosti. Spor došel až k maďarskému Nejvyššímu soudu, kde VALE namítala rozpor s rozsudkem ve věci Cartesio, neboť dle jejího názoru soudy nerozlišovali mezi přemístěním sídla společnosti se změnou právní formy a osobního statutu (přeshraniční přeměnou) a bez takovýchto změn. Nejvyšší soud však poznamenal, že maďarské právo přeshraniční přeměnu nezná, upravuje pouze přeměnu vnitrostátní, přičemž si není jistý, zda tato skutečnost není v rozporu se svobodou usazování. Nejvyšší soud se tak rozhodl položit v souvislosti s přeshraničním přemístěním sídla a přeshraniční přeměnou předběžné otázky k SDEU.²⁷⁷

²⁷⁴ Rozsudek NSS ze dne 13. března 2020, č. j. 5 Afs 138/2017-79, č. 4014/2020 Sb. NSS, bod 27, 28 a 37.

²⁷⁵ VAN CALSTER, G. op. cit. 30, s. 382.; DUMITRU, Ovidu Ioan. *The Transfer of Seat of Companies within the European Single Market*. Online. Law Review, Volume X (2020), Issue 1, s. 87. e-ISSN 2246-9435. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=3643543> [cit. 2024-02-09]

²⁷⁶ PAUKNEROVÁ M., Obchodní společnosti v evropském mezinárodním právu soukromém – nové trendy. In: EICHLEROVÁ, K. a kol. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 106. ISBN 978-80-7598-427-2.

²⁷⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 2012 ve věci C-378/10 - VALE Építési kft. Bod 9 až 15. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62010CJ0378>. [cit. 2024-02-08]

SDEU na základě položených předběžných otázek dovedl, že pokud vnitrostátní právní úprava umožňuje vnitrostátní přeměny pro společnosti, je nutné taktéž umožnit přeměnu společnosti, která byla založena dle práva jiného členského státu, na společnost podle vnitrostátního práva, jelikož opačný postup vede k rozporu s čl. 49 a 54 SFEU.²⁷⁸ Dále formuloval důležité závěry ve vztahu k zásadě efektivity a zásadě ekvivalence.²⁷⁹ V souladu se zásadou ekvivalence SDEU dovedl, že členský stát není povinen vůči přeshraničním přeměnám uplatňovat mírnější požadavky než pro přeměny vnitrostátní.²⁸⁰ Zásada efektivity dále dle SDEU zakládala povinnost cílového (hostitelského) členského státu zohlednit dokumenty, které byly vytvořeny orgány členského státu původu, osvědčující, že tato společnost splnila požadavky právního řádu členského státu původu (za předpokladu, že jsou tyto v souladu s unijním právem).²⁸¹

Lze tedy uzavřít, že ačkoliv právo přeshraničně přemístit sídlo z členského státu původu do jiného členského státu za současné změny právní formy vyplývalo z rozsudku ve věci *Cartesio*, rozsudek ve věci *VALE* toto právo potvrdil, a to i ve vztahu ke státu cílovému, čímž zaručil přeshraniční mobilitu společností v obou směrech, a osvětlil podmínky, kterých se cílové členské státy musí při takovém procesu držet. Ačkoliv toto osvětlení nebylo velice široké, při absentující harmonizované právní úpravě i toto bylo z mého pohledu velmi přínosné pro alespoň jakousi regulaci rámce pro mobilitu společností.

4.1.2.8. Polbud

Posledním z řady významných rozsudků v souvislosti s tématem přeshraničního přemístění sídla je rozsudek SDEU ze dne 25. října 2017 ve věci C-106/16, *Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o.*

Společnost *Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o.* (dále jen „**Polbud**“) byla společností založenou dle polského práva se svým statutárním (formálním) sídlem v Polsku, která se chtěla přeměnit na společnost dle lucemburského práva a přemístit své sídlo do Lucemburska, k čemuž podnikla

---

²⁷⁸ Ibid, bod 41.

²⁷⁹ PAUKNEROVÁ M., *Obchodní společnosti v evropském mezinárodním právu soukromém – nové trendy*. In: EICHLEROVÁ, K. a kol. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 107. ISBN 978-80-7598-427-2.

²⁸⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 2012 ve věci C-378/10 - *VALE Építési kft*. Bod 54. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62010CJ0378>. [cit. 2024-02-08]

²⁸¹ Ibid, bod 61.

následující kroky – přijala mimořádné rozhodnutí společníků o přemístění sídla Polbud se zachováním její právní subjektivity do Lucemburska, kde bude přeměněna na společnost dle lucemburského práva,²⁸² a na základě tohoto podala návrh na zápis vstupu společnosti do likvidace k příslušnému rejstříkovému soudu v Polsku, který zápis provedl. Následně společníci Polbud na základě zmíněného rozhodnutí společníků podali návrh na zápis společnosti pod novou obchodní firmou a v právní formě dle lucemburského práva do příslušného lucemburského obchodního rejstříku, který jí byl povolen a sídlo společnosti bylo přemístěno. Další postup Polbud směřoval k výmazu společnosti z polského obchodního rejstříku, který však bez ukončení likvidace společnosti odmítal společnost z polského rejstříku vymazat. Ohledně neprovedení výmazu vznikl spor, který se dostal až k polskému Nejvyššímu soudu.²⁸³ Ten se rozhodl položit SDEU předběžné otázky. Je postup polských orgánů v rozporu s čl. 49 a 54 SFEU, respektive brání předmětné články tomu, aby členské státy uplatnily vnitrostátní právní požadavky (provedení likvidace) vůči společnosti, která už byla reinkorporovaná v jiném členském státě? Nebo tomu tyto články nebrání, jelikož se jedná o opatření vhodné, přiměřené a nezbytné pro ochranu zaměstnanců, věřitelů či menšinových společníků? Vztahují se předmětné články vůbec na přemístění statutárního sídla bez přemístění skutečného sídla?²⁸⁴

Na poslední otázku se rozhodl SDEU odpovědět jako první. Ze čl. 49 a 54 SFEU, který vztahuje svobodu usazování na společnosti jak se skutečným sídlem, tak svým statutárním sídlem v členském státě EU, dovodil, že se svoboda usazování uplatní i na přemístění formálního sídla společnosti, která byla založena dle práva jednoho členského státu, na území druhého členského státu s cílem uskutečnit přeměnu za podmínek stanovených právním řádem onoho druhého členského státu, bez toho, aniž by přemístila své skutečné sídlo.²⁸⁵ Zajímavé je v tomto ohledu poněkud odlišný názor generální advokátky Juliane Kokott, která se domnívala, že svoboda usazování se dá vztahovat pouze na takové přeshraniční přemístění statutárního sídla společnosti, kdy se taková společnost v cílovém členském státě alespoň v budoucnu hodlá

---

²⁸² Z rozhodnutí společníků nevyplývalo, že se bude přemísťovat i skutečné sídlo Polbud, pouze sídlo statutární (formální). Ačkoliv společnost Polbud ve fázi, kdy byly projednávány předběžné otázky u SDEU, navrhla znovuotevření ústní části řízení, jelikož z dosavadního postupu v řízení vyplývalo, že bude přemísťovat pouze statutární sídlo, ale ve skutečnosti měla v úmyslu přemístit i své skutečné sídlo, tomuto návrhu nebylo vyhověno, a proto je tento případ posuzován jakožto přeshraniční přemístění sídla statutárního s ponecháním skutečného sídla na území členského státu původu.

²⁸³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. října 2017 ve věci C-106/16, Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. Bod 8 až 13. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:62016CJ0106>. [cit. 2024-02-09]

²⁸⁴ Ibid, bod 18.

²⁸⁵ Ibid, bod 32 a 44.

skutečně usadit s cílem v něm provozovat obchodní činnost.²⁸⁶ Následně se SDEU zabýval zbývajícími otázkami, které posuzoval společně. Judikoval, že polský vnitrostátní požadavek likvidace společnosti představuje omezení svobody usazování, které nelze ospravedlnit, jelikož je nepřiměřené a překračuje meze toho, co je potřebné k docílení ochrany zaměstnanců, věřitelů či menšinových společníků.²⁸⁷

Rozsudek je dle mého názoru logickým pokračováním rozsudku ve věci *Cartesio*. Pokud se do této doby ještě někdo domníval, že přeshraniční přemístění sídla se změnou osobního statutu a právní formy skrze přeměnu společnosti optikou členského státu původu není chráněno či garantováno svobodou usazování, jelikož toto bylo vysloveno pouze v *obiter dictum* rozsudku ve věci *Cartesio*, byl nejspíše velice rozčarován opačným závěrem. Pozitivum rozsudku ve věci *Polbud* lze taktéž vnímat z hlediska osvětlení typu přeshraničních přeměn, které jsou chráněny. I taková, při které nedochází k přesunu skutečného sídla, je chráněna. Jak uvádí Marek Szydło ve svém článku, je tento závěr naprosto pochopitelný, vzhledem k tomu, že tato operace vskutku není pouze vnitrostátní záležitostí, jelikož je zde výrazný přeshraniční prvek v podobě společnosti, která převléká své „právní oblečení“.²⁸⁸

Můj pozitivní pohled na rozsudek je však pochopitelný z toho důvodu, že se nacházím a studuji právo ve státě, kde se uplatňuje princip inkorporační, přičemž pohledy na rozsudek ve věci *Polbud* se pochopitelně různí podle toho, zda je vyslovují zastánci principu inkorporačního či principu sídla.²⁸⁹ Například Peter Kindler poukazuje na to, že okolnost, kdy společnost přesouvá toliko statutární sídlo, nebude zpravidla odůvodněna ekonomickými záměry, přičemž se spíše bude jednat o zneužití práva, například s úmyslem obejít věřitele.²⁹⁰ Další negativum tohoto rozsudku může být z fiskálního pohledu spatřováno v podpoření *low-tax regimes*

---

²⁸⁶ Stanovisko generální advokátky Juliane Kokott přednesené dne 4. května 2017 ve věci C-106/16, *Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o.* Bod 43. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX%3A62016CC0106>. [cit. 2024-02-09]

²⁸⁷ Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. října 2017 ve věci C-106/16, *Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o.* Bod 52, 64 a 65. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:62016CJ0106>. [cit. 2024-02-09]

²⁸⁸ SZYDŁO, Marek. *Cross-border conversion of companies under freedom of establishment: Polbud and beyond*. Online. Common Market Law Review, vol. 55, issue 5 (2018), s. 1559. ISSN 0165-0750. Dostupné z: <https://doi.org/10.54648/cola2018122>. [cit. 2024-02-09]

²⁸⁹ PAUKNEROVÁ M., *Obchodní společnosti v evropském mezinárodním právu soukromém – nové trendy*. In: EICHLEROVÁ, K. a kol. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 106. ISBN 978-80-7598-427-2.

²⁹⁰ KINDLER, Peter. *Unternehmensmobilität nach „Polbud“: Der grenzüberschreitende Formwechsel in Gestaltungspraxis und Rechtspolitik*. *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht*, heft 1 (2018), s. 1-7. ISSN 1434 9272.]

shopping, kdy by se společnosti reinkorporovaly pouze ve formě schránkových společností a využívaly právní režimy států, které jim ukládají pouze minimální povinnosti.²⁹¹

V návaznosti na rozhodnutí ve věci Polbud bylo ze strany Evropské komise navrženo přijetí Směrnice o přeshraničním přemístění sídla, kterou jsem v této práci již zmiňovala v souvislosti s Novelou PřemZ.²⁹² Tato směrnice je v okamžiku vyhotovení této práce už přijata a v účinnosti a více se jí budu věnovat v podkapitole 4.1.3.4. této práce.

Co se týče zmíněného *low-tax regimes shopping*, byly tehdy za účelem zabránění agresivního plánování a výběru daňového fóra učiněny kroky k přijetí společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob, který by posílil vazbu mezi zdaněním a členským státem, v němž jsou zisky vytvářeny.²⁹³ Návrh směrnice,²⁹⁴ který by tuto daň zaváděl, však do dnešního dne nebyl přijat, neboť byl stažen a nahrazen návrhem směrnice Rady o podnikání v Evropě: rámec pro zdanění příjmů (BEFIT),²⁹⁵ který je v okamžiku vyhotovení této práce stále předmětem unijního legislativního procesu.

4.1.3. Sekundární právo EU a svoboda usazování

4.1.3.1. Obecně

Sekundární právo EU, na rozdíl od primárního práva, které je přirovnáváno k unijnímu ústavnímu pořádku a jehož hlavními prameny jsou mezinárodní smlouvy uzavřené členskými státy (např. již několikrát zmiňovaná SFEU), pojímá právní akty, které přijímají unijní instituce na základě práva primárního.²⁹⁶ Mezi takové právní akty patří nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.

---

²⁹¹ DIRECTORATE GENERAL FOR INTERNAL POLICIES OF THE UNION. *The Polbud judgment and the freedom of establishment for companies in the European Union: problems and perspectives*. Online. In: European parliament, 23. října 2018, s. 16. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2018\)608833](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2018)608833). [cit. 2024-02-09]

²⁹² Ibid, s. 7.

²⁹³ Ibid, s. 7.

²⁹⁴ Návrh směrnice Rady o společném konsolidovém základu daně z příjmů právnických osob (CCTB), COM/2016/0683 final - 2016/0336 (CNS). Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0683>. [cit. 2024-02-09]

²⁹⁵ Návrh směrnice Rady o podnikání v Evropě: rámec pro zdanění příjmů (BEFIT), COM/2023/532 final. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:52023PC0532>. [cit. 2024-02-09]

²⁹⁶ BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, HUBKOVÁ, Pavlína. 1. CO je právo EU?. In: BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, HUBKOVÁ, Pavlína. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 2 až 4. ISBN 978-80-7400-896-2.

Vyjma čl. 49–54 SFEU, je svoboda usazování, respektive její dílčí aspekty, upravena i sekundárním právem. Zejména se jedná o následující právní akty: Nařízení SE spolu se směrnicí Rady 2001/86/ES ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců (dále jen „**Směrnice SE**“), Směrnice o přeshraničních fúzích, která byla zrušena a jejíž úprava byla převzata dalším relevantním pramenem práva z hlediska svobody usazování směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností (dále jen „**Směrnice o některých aspektech**“), a Směrnice o přeshraničním přemístění sídla. O všech těchto pramenech sekundárního práva budou pojednávat následující podkapitoly.

4.1.3.2. Evropská společnost

Evropská společnost je obchodní společností patřící spolu s evropským hospodářským zájmovým sdružením a evropskou družstevní společností k unijním formám obchodních korporací.²⁹⁷ Aby některá z těchto forem mohla být založena musí být v avizované obchodní korporaci přítomen tzv. evropský prvek, tedy souvislost s alespoň dvěma členskými státy.²⁹⁸ Jak již bylo v této práci zmíněno, unijní formy obchodních korporací jsou z hlediska úpravy problematiky osobního statutu jediné právnické osoby, které mají upraveny otázky právní subjektivity, způsobilosti k právním jednáním i vnitřní organizace obchodní korporace unijním předpisem, přičemž se subsidiárně na tyto otázky použije vnitrostátní úprava členského státu ve kterém má daný subjekt zapsané své sídlo.²⁹⁹ Ačkoliv by z pohledu svobody usazování bylo možné pohovořit o všech těchto unijních formách obchodních korporací, budu se z důvodu rozsahu této práce věnovat pouze evropské společnosti, jakožto té nejvýznamnější a nejvyužívanější formě.³⁰⁰

---

²⁹⁷ Úprava unijních obchodních korporací jakožto unijních právnických osob může být v dohledné době doplněna o další unijní právnickou osobu, konkrétně evropské přeshraniční sdružení. Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o evropských přeshraničních sdruženích, COM/2023/516 final, v době vyhotovení této práce míří do prvního čtení v Evropském parlamentu.

²⁹⁸ ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana a PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. s. 558 a 559. ISBN 978-80-7598-991-8.

²⁹⁹ § 30. In: ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M., PAUKNEROVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer ASPI_ID KO91_2012CZ. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-1-29].; BŘICHÁČEK, Tomáš. § 30 Právnické osoby. In: BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 192. ISBN 978-80-7400-528-2.

³⁰⁰ ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana a PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. s. 559 a 566. ISBN 978-80-7598-991-8.

Evropská společnost je upravena Nařízením SE, Směrnicí SE a zákonem č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů.³⁰¹ Subsidiárně se pro její úpravu taktéž použijí předpisy, které upravují akciové společnost, tedy primárně ZOK.³⁰² Jakožto nová unijní forma obchodní korporace byla evropská společnost přijata v roce 2001 na základě Nařízení SE, které bylo kompromisním výsledkem, jemuž předcházely roky vyjednávání mezi členskými státy.³⁰³ Nařízení SE neobsahuje vyčerpávající úpravu evropské společnosti, nýbrž pokrývá pouze omezený okruh otázek, zejména úpravu založení a vzniku, struktury, která může být dualistická či monistická, sídla a jeho přemístění. Právě samotný fakt, že evropská společnost, jakožto kapitálová společnost, může v rámci Evropského společenství přemístit své sídlo na základě konkrétních ustanovení unijního předpisu, byl považován za její hlavní výhodu,³⁰⁴ která znamenala rozšíření mobility společností ve vnitřním trhu Evropského společenství.

Sídlem se dle dikce čl. 7 Nařízení SE rozumí sídlo zapsané. Zmíněný čl. 7 Nařízení SE je velmi zajímavý, neboť zakotvuje povinnost evropské společnosti mít své zapsané sídlo i své správní ústředí (skutečné sídlo) ve stejném členském státě. Kromě toho předmětný článek zakotvuje oprávnění členských států evropským společností uložit, aby se správní ústředí i zapsané sídlo nacházelo na tomtéž místě. Dle některých autorů byla povinnost v čl. 7 Nařízení SE zakotvena jakožto kompromisní řešení, neboť právní řády členských států zastávaly různé principy určování osobního statutu.³⁰⁵ Na jedné straně tedy Nařízení SE umožňuje přemístění sídla evropské společnosti bez jejího zániku, avšak požaduje, aby se sídlo a správní ústředí nacházelo ve stejném členském státě, tj. aby se skutečné i zapsané sídlo přemísťovalo společně.

Přeshraniční přemístění sídla evropské společnosti je upraveno v čl. 8 Nařízení SE. Je stanoveno, že takové přemístění sídla nesmí vést k zániku evropské společnosti ani ke vzniku nové právnické osoby.³⁰⁶ Spolu s přemístěním sídla se však pojí určité požadavky, jejichž cílem

---

³⁰¹ POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 48. ISBN 978-80-7552-770-7.

³⁰² ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana a PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. s. 566. ISBN 978-80-7598-991-8.

³⁰³ Ibid, s. 566.

³⁰⁴ RINGE, Wolf-Georg. The European Company Statute in the Context of Freedom of Establishment. *Journal of Corporate Law Studies*, vol. 7 (2007), issue 2, s. 186. ISSN 1473-5970.

³⁰⁵ Srovnání Ibid, s. 188.; TAŠMAN, Defne. *The EU Legal Framework on Corporate Seat Transfers: Lifting the Roadblock to the Freedom of Establishment or Digging Bureaucratic Rabbit Holes?* Online. In: SSRN.com, 27. prosince 2022, s. 11. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=4312731>. [cit. 2024-02-10]

³⁰⁶ Čl. 8 odst. 1 Nařízení SE.

je ochránit menšinové společníky nesouhlasící s přemístěním, věřitele a jiné oprávněné osoby.³⁰⁷ Těmito požadavky jsou vypracování projektu přemístění a jeho zveřejnění, vypracování zprávy o přemístění a požadavek na vydání osvědčení příslušného orgánu členského státu původu, které osvědčuje, že evropská společnost splnila veškeré potřebné úkony a dodržela všechny povinnosti před přemístěním svého sídla. Až na základě tohoto osvědčení může následně cílový členský stát provést zápis evropské společnosti do příslušného obchodního rejstříku.³⁰⁸ Tyto požadavky jsou na první pohled velmi podobné požadavkům na přemístění sídla dle PřemZ. Nejedná se však o náhodu, neboť čl. 8 Nařízení SE byl inspirací pro tuto vnitrostátní právní úpravu.³⁰⁹ Dopady unijní úpravy evropské společnosti na český právní řád se tedy neomezily pouze na vytvoření nové formy obchodní společnosti.

V době přijetí unijní úpravy evropské společnosti jistě představovala tato forma obchodní společnosti výhody. Kromě zmíněné možnosti přemístit sídlo lze vyzdvihnout možnost zavedení monistické struktury či možnost přeshraniční fúze (při zakládání evropské společnosti).³¹⁰ Nakolik ale tyto výhody nadále po umožnění a harmonizaci přeshraničních fúzí, rozdělení a přemístění sídla pro kapitálové společnosti se sídlem na území EU přetrvávají, je otázkou. Dle mého názoru se v dnešním právním stavu zejména s ohledem na náklady spojené se vznikem evropské společnosti tato právní forma jeví jako nevýhodná.³¹¹ Jak někteří autoři poznamenali, bude jistě zajímavé pozorovat vývoj využívání evropských společností v budoucnu.³¹²

Posun v judikatuře ke svobodě usazování a přemístění sídla taktéž otvírá otázku, zda čl. 7 Nařízení SE, který zavádí povinnost evropské společnosti mít své správní ústředí a zapsané sídlo na území jednoho členského státu, není v rozporu s čl. 49 a 54 Smlouvy o fungování EU. Vzhledem k tomu, že je dle judikatury SDEU přijatelné mít zapsané sídlo a skutečné sídlo ve dvou různých členských státech, lze se klonit k názoru, že čl. 7 Nařízení SE omezuje svobodu

---

³⁰⁷ Recitál 24 Nařízení SE.

³⁰⁸ Čl. 8 odst. 2 až 9 Nařízení SE.

³⁰⁹ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 355/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Obecná část, bod 4.2. Popis cílového stavu. Dostupné z: www.beck-online.cz. [cit. 2024-02-10].

³¹⁰ LASÁK, Jan. Závod do země nikoho: 7 let evropské společnosti v České republice. *Obchodněprávní revue*, roč. 3 (2011), č. 11, s. 313-319. ISSN 1803-6554.

³¹¹ Např. základní kapitál evropské společnosti je zakotven na 120 000 EUR, což je oproti standardní akciové společnosti zakotvené českým právním řádem o 40 000 EUR víc.

³¹² VITOUŠ, Daniel; MAJERKOVÁ, Monika. *Zkušenost praktickým fungováním evropské společnosti v českém právním řádu*. Online. In: EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo, 23. června 2017. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zkusenost-prakticky-m-fungovanim-evropske-spolecnosti-v-ceskem-pravnim-radu-106050.html>. [cit. 2024-02-10]

usazování, což si například myslí i Wolf-Georg Ringe³¹³. Jakým způsobem by toto omezení mohlo být ospravedlnitelné by bylo jistě zajímavou předběžnou otázkou.

4.1.3.3. Směrnice o přeshraničních fúzích a Směrnice o některých aspektech

Dalším právním předpisem sekundárního práva EU, který rozšířil rámec mobility společností v rámci Evropského společenství, byla Směrnice o přeshraničních fúzích.³¹⁴ Tato směrnice byla přijata dne 26. října 2005 s transpoziční lhůtou do 15. prosince 2007 a umožnila přeshraniční fúze kapitálových společností, které byly založeny dle práva členského státu Evropského společenství a které měly své sídlo, ústřední správu či hlavní provozovnu na území Evropského společenství. Podmínkou však bylo, že se alespoň dvě zúčastněné společnosti musí řídit právem různých členských států.³¹⁵ Fúzovat na základě této směrnice bylo umožněno pouze takovým právním formám kapitálových společností, u kterých vnitrostátní právo členského státu připouští vnitrostátní fúzi.³¹⁶ Do přijetí této směrnice komunitární právo přeshraniční fúze upravovalo pouze v Nařízení SE, kde však byla fúze podmíněna založením nástupnické společnosti ve formě evropské společnosti. Přeshraniční fúze dle Směrnice o přeshraničních fúzích byla z tohoto důvodu přijatelnějším řešením pro společnosti, což dokládají i čísla. Mezi lety 2001 až 2020 bylo na území České republiky provedeno celkem 430 přeshraničních fúzí dle Směrnice o přeshraničních fúzích, respektive Směrnice o některých aspektech, a pouze 38 přeshraničních fúzí dle Nařízení SE.³¹⁷

Hlavním pozitivem pro mobilitu společností na vnitřním trhu bylo to, že společnostem skrze fúzi bylo umožněno změnit svůj osobní statut a přemístit své sídlo. Petr Čech tento proces demonstroval na následujícím příkladu: „*Splyne-li např. česká akciová společnost se slovenskou, vznikne nová akciová společnost, jejíž sídlo může ležet např. ve Velké Británii. Dosavadní zúčastněné společnosti přestanou existovat a do jejich právního postavení v plném rozsahu*

---

³¹³ RINGE, Wolf-Georg. The European Company Statute in the Context of Freedom of Establishment. *Journal of Corporate Law Studies*, vol. 7 (2007), issue 2, s. 195. ISSN 1473-5970.

³¹⁴ Směrnici o přeshraničních fúzích je taktéž nazývána Desátou směrnicí.

³¹⁵ Čl. 1 Směrnice o přeshraničních fúzích.

³¹⁶ Čl. 4 odst. 1 písm. a) Směrnice o přeshraničních fúzích.

³¹⁷ BIERMEYER, Thomas; MEYER-ERDMANN, Marcus. *Cross-Border Corporate Mobility in the EU: Empirical Findings 2021*. Online. In: SSRN.com, 11. ledna 2022, s. 32 a 40. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=3960618>. [cit. 2024-02-10]

vstoupí nový subjekt – společnost, která je anglickým státním příslušníkem a podléhá anglickému právu společnosti.“³¹⁸

Později byla Směrnice o přeshraničních fúzích zrušena a její úpravu přebrala Směrnice o některých aspektech. Toto zrušení bylo odůvodněno četnou novelizací a potřebou z důvodu srozumitelnosti a přehlednosti kodifikovat směrnice týkající se podobné problematiky, tedy obchodních společností.³¹⁹

Co se týče českého právního řádu byla transpozice Směrnice o přeshraničních fúzích jedním z hlavních důvodů vzniku PřemZ.³²⁰

Ačkoliv úprava přeshraničních fúzí byla velkým přínosem pro mobilitu společností a prostředkem pro přemístění sídla společnosti, jedná se o proces náročný jak z hlediska nákladů, tak z hlediska právních požadavků. To je zejména způsobeno tím, že spolu musí interagovat více subjektů z různých členských států, jejichž vnitrostátní úprava navíc požadavky směrnice může doplňovat.³²¹ Výhodnější alternativou pro přeshraniční přemístění sídla společnosti je tedy místo přeshraniční fúze logicky „standardní“ přeshraniční přemístění sídla společnosti, kde vystupuje pouze jeden subjekt.

4.1.3.4. Směrnice o přeshraničním přemístění sídla

Postupem času od přijetí Směrnice o přeshraničních fúzích se vyvíjela judikatura SDEU, která zejména skrze rozsudky ve věci *Cartesio*, *VALE* a *Polbud* postavila na jisto, že pod svobodu usazování je nutné podřadit i právo společností na přeshraniční přemístění sídla bez zániku společnosti za současné změny osobního statutu a právní formy (reinkorporace). Právní úprava mnohých členských států EU na to však nereagovala, když v roce 2016 nebyla reinkorporace dle právních úprav vůbec možná v Chorvatsku, Irsku, Litvě a Spojeném království, zatímco Maďarsko povolovalo reinkorporaci pouze jako cílový členský stát a zakazovalo reinkorporaci jakožto členský stát původu. Dalšími státy, které zakazovaly reinkorporaci jakožto členské státy

---

³¹⁸ ČECH, Petr. *Transpozice směrnice ES o přeshraničních fúzích na pořadu dne*. Právní zpravodaj, roč. 7 (2006), č. 2, s. 1. ISSN 1212-8694.

³¹⁹ Recitál 1 Směrnice o některých opatřeních.

³²⁰ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, 125/2008 Dz. Obecná část, písm. b). Dostupné z: www.beck-online.cz. [cit. 2024-02-11].

³²¹ TAŠMAN, D. op. cit. 301, s. 11.

původu byly Polsko a Rumunsko.³²² Za tohoto právního stavu bylo zejména z hlediska právní jistoty vhodné přijmout harmonizační opatření.

Tímto harmonizačním opatřením se nakonec stala Směrnice o přeshraničním přemístění sídla, která byla přijata 27. listopadu 2019 a kterou jsem již zmiňovala v souvislosti s Novelou PřemZ v podkapitole 3.5.4. této práce. Z historického hlediska je zajímavé, že úprava přeshraničního přemístění sídla měla být původně přijata mnohem dříve, jakožto tzv. čtrnáctá směrnice, po jejímž přijetí bylo nesčetněkrát voláno.³²³

Směrnice o přeshraničním přemístění sídla novelizuje Směrnici o některých aspektech, do jejíž hlavy II doplňuje kapitoly upravující přeshraniční přemístění sídla kapitálových společností a přeshraniční rozdělení kapitálových společností. Recitál 5 Směrnice o přeshraničním přemístění sídla odůvodňuje přijetí této směrnice tím, že neexistence právní úpravy přeshraničního přemístění sídla a rozdělení vedla k právní nejistotě, překážkám pro výkon svobody usazování a k neuspokojivé ochraně osob, které mohou být těmito procesy dotčeny (zaměstnanci, věřitelé, menšinový společníci). Kromě tohoto předmětná směrnice upravuje již harmonizovaná pravidla pro přeshraniční fúze (např. doplňuje právní úpravu týkající se ochrany menšinových společníků a věřitelů)³²⁴ a zvyšuje využívání digitálních nástrojů a spolupráci mezi členskými státy skrze systém provázání jejich obchodních rejstříků, který umožňuje výměnu informací ohledně společností zúčastněných na přeshraničních přeměnách.³²⁵

Co se týče přeshraničního přemístění sídla, je úprava ve Směrnici podobná stávající právní úpravě této problematiky v PřemZ. Novela PřemZ však reflektuje určité stanovené odchylky.

---

³²² DIRECTORATE-GENERAL FOR JUSTICE AND CONSUMERS (EUROPEAN COMMISSION). op. cit. 34, s. 334.

³²³ Srovnání např. The High Level Group Of Company Law Experts. Report of the high level group of company law experts on a modern regulatory framework for company law in Europe. Online. In: ECGI – european corporate governance institute, 4. listopadu 2002, s. 20. Dostupné z: https://www.ecgi.global/sites/default/files/report_en.pdf. [cit. 2024-02-10]; Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. března 2009 s doporučením Komise o přemístění sídla obchodních společností do jiného členského státu, 2008/2196(INI). Bod 1. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52009IP0086>. [cit. 2024-02-10]

³²⁴ PAPAPOULOS, Thomas. *Legislation Commentary: Amendments on the EU Harmonization of Cross-Border Mergers after the Adoption of Directive 2019/2121*. Online. European Business Law Review, vol. 34 (2023), issue 5, s. 893. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=4566841>. [cit. 2024-02-11]

³²⁵ REDAKCE. Vláda schválila návrh novely zákona o přeměnách obchodních společností a družstev. *Právní rozhledy*, 2023, č. 11, s. 2. ISSN 1210-6410.

Za významnou odchylku lze zejména považovat čl. 86m odst. 8 Směrnice o přeshraničním přemístění sídla týkající se osvědčení předcházejícího přemístění sídla, tedy takového, které vydává příslušný orgán členského státu původu (v České republice notář).³²⁶ Předmětný článek zakotvuje povinnost, aby tyto příslušné orgány nevydaly osvědčení v případě, pokud je v souladu s vnitrostátním právem shledáno, že má tento postup podvodný či zneužívající účel, v jehož důsledku se společnost vyhne unijním nebo vnitrostátním právním předpisům či je obejde. Postup při tomto posuzování bude zcela záležet na konkrétních členských státech.³²⁷ Každý členský stát tedy může zvolit různá kritéria, na základě kterých určí, zda je přeshraničním přemístěním sídla sledován podvodný či zneužívající účel, přičemž tato kritéria mohou ve svém důsledku představovat překážky pro přemísťující se společnosti. Ponechání úpravy postupu pro kontrolu účelu provádění přeshraničního přemístění sídla zcela na vnitrostátní úpravě vnímám jakožto negativum této směrnice. Obecně lze říci, že ex-ante odhadnout skutečnou povahu a záměr společnosti bude velice obtížné, což může vést jak k nespravedlivému posouzení a zablokování přeshraničního přemístění společnosti, tak k neodhalení nepoctivého záměru společnosti a újmě společníků.³²⁸ Bude jistě velice zajímavé sledovat, jaké postupy pro posouzení účelu přeshraničního přemístění sídla konkrétní členské státy zvolí, a zda se v souvislosti s nimi například před SDEU neobjeví předběžná otázka týkající se omezování svobody usazování.

Dalším negativem Směrnice o přeshraničním přemístění sídla je dle mého názoru její působnost. Jak jsem již zmínila, směrnice se vztahuje pouze na kapitálové společnosti. Ačkoliv k roce 2021 bylo podle Eurostatu na území EU celkem 10 142 349 *limited liability enterprises*, kam se řadí kapitálové společnosti, družstva a osobní společnosti taktéž nevykázaly zanedbatelné číslo – jednalo se celkem o 2 134 435 subjektů.³²⁹ I těmito, v souladu s rozsudkem ve věci *Cartesio*,³³⁰ náleží právo přeshraničně přemístit své sídlo v rámci svobody usazování. Z tohoto důvodu je pro mě nepochopitelné, že se Směrnice o přeshraničním přemístění sídla omezuje pouze na úpravu pro kapitálové společnosti. V tomto ohledu je nutné vyzdvihnout českou právní úpravu, která se vztahuje na všechny formy obchodních korporací.

---

³²⁶ VAN CALSTER, G. op. cit. 30, s. 396.

³²⁷ Čl. 86 odst. 9 Směrnice o přeshraničním přemístění sídla.

³²⁸ TAŞMAN, D. op. cit. 301, s. 17.

³²⁹ EUROSTAT. *Business demography by legal form and NACE Rev. 2 activity*. Online. In: Eurostat. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/business-demography/database>. [cit. 2024-02-15]

³³⁰ Společnost *Cartesio* byla komanditní společností.

Přijetí této směrnice pro tento okamžik završuje posun mobility společností v rámci vnitřního trhu EU a normuje závěry, ke kterým v průběhu několika desítek let dospěl SDEU. Jelikož byly členské státy povinny tuto úpravu transponovat, a tedy finálně umožnit alespoň kapitálovým společnostem přeshraničně přemístit své sídlo bez jejího zániku za současné změny osobního statutu a právní formy, má tato směrnice i veliký význam z hlediska principu určování osobního statutu. I přesto, že sblížování inkorporačního principu a principu sídla probíhalo i v důsledku judikatury SDEU, představuje směrnice poslední střípek do mozaiky modifikace principů určování osobního statutu. V EU tedy dle mého názoru momentálně nemůže existovat jediný stát, který by zastával čistý princip sídla, jelikož členské státy musí umožnit přeshraniční přemístění sídla společnosti bez její likvidace a zániku, a čistý princip inkorporační, jelikož při přemístění sídla společnosti se mění její osobní statut a její vnitřní poměry se přizpůsobují cílovému státu.

4.2. Výhledy unifikace právní úpravy určování osobního statutu společností

Jak již bylo v této práci zmíněno, úprava určování osobního statutu společností je doposud problematikou, kterou na úrovni členských států upravují vnitrostátní právní řády, přičemž principy určování osobního statutu společnosti se liší stát od státu. Právo EU tuto oblast neharmonizuje ani neunifikuje. Některé členské státy tedy zastávají princip sídla a některé zase princip inkorporační. Úprava těchto principů se taktéž značně liší. Co se týče například inkorporačního principu, Českou republiku lze řadit ke státům EU, jejíž právní řád inkorporační princip pro určování osobního statutu společnosti výslovně formuluje a nedoplňuje žádným dalším hraničním určovatelem, který by souvisel se skutečným sídlem společnosti, kdežto naopak Řecko je státem, jehož právní řád inkorporační princip takovou výjimkou doplňuje.³³¹ V případě Portugalska dokonce ani právní odborníci nedokážou identifikovat, zda je úprava osobního statutu postavena na inkorporačním principu.³³² Co se týče principu sídla, je problém evidentní – každý členský stát zastávající tento princip může uplatňovat rozdílné pojetí skutečného sídla.

---

³³¹ GERNER-BEUERLE, Carsten; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund; SIEMS, Mathias. Why do businesses incorporate in other EU Member States? An empirical analysis of the role of conflict of laws rules. Online. *International Review of Law and Economics*, vol. 56 (2018), s. 22. ISSN 0144-8188. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.irl.2018.05.002>. [cit. 2024-02-11]

³³² *Ibid.*, s. 22.

Dle dokumentu posuzujícího dopady přijetí Směrnice o přeshraničním přemístění sídla rozdíl mezi principem sídla a principem inkorporačním mohou vést k situacím, kdy by společnost inkorporovaná v členském státě A mající svou ústřední správu v členském státě B byla uznána jako společnost založená podle práva členského státu A ze strany členského státu, který zastává inkorporační princip, ale ze strany členského státu zastávajícího princip sídla by tato společnost byla společností, která by se řídila právem členského státu B. Tato společnost by tak potenciálně mohla podléhat ve stejném momentu dvěma různými právními řádky a možným protichůdnými právními požadavky.³³³ Ačkoliv sice SDEU na základě rozsudku ve věci *Überseering* dovedl povinnost členských států uznat společnosti založené dle práva jiného členského státu a na základě rozsudku ve věci *Inspire Art* neukládat zahraničním společnostem další povinnosti (ledaže by byly ospravedlnitelné), SDEU se zabýval pouze omezeným výčtem problémů, které se v souvislosti s rozdílnými principy určování osobního statutu vyskytují.³³⁴

Je proto pochopitelné, že taková situace přináší právní nejistotu, jelikož vzhledem k rozdílným principům určování osobního statutu mezi členskými státy EU často není jasné, kterým právním řádem se řídí osobní statut společnosti.³³⁵ Některé dokumenty orgánů EU i autoři proto pochopitelně vyzývají k právní úpravě určování osobního statutu na úrovni práva EU.³³⁶

Nejnovějším návrhem v této oblasti, připraveným Evropskou skupinou pro mezinárodní právo soukromé (GEDIP), je návrh nařízení o právu rozhodném pro společnosti a jiné subjekty.³³⁷ Tento návrh nařízení unifikuje právní úpravu určování osobního statutu obchodních společností a jiných subjektů, pro které zavádí společnou zkratku „společnosti“.³³⁸

---

³³³ Posouzení dopadů – doprovodný dokument návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o používání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností, a návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení. s. 33. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=SWD%3A2018%3A141%3AFIN> [cit. 2024-02-11]

³³⁴ Ibid, s. 33 a 34.

³³⁵ GERNER-BEUERLE, Carsten; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund; SIEMS, Mathias. Making the Case for a Rome V Regulation on the Law Applicable to Companies. Online. Yearbook of European Law, vol. 39 (2020), str. 467. ISSN 2045-0044. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/yel/yeaa007>. [cit. 2024-02-11]

³³⁶ DIRECTORATE-GENERAL FOR JUSTICE AND CONSUMERS (EUROPEAN COMMISSION). op. cit. 34, s. 278; GERNER-BEUERLE, C., MUCCIARELLI, F. M., SCHUSTER, E., SIEMS, M. op. cit. 331, s. 467.

³³⁷ GROUPE EUROPÉEN DE DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ. Regulation X on the law applicable to companies and other bodies (3rd draft). Online. In: GEDIP, Milán, 2016. Dostupné z: <https://gedip-egpil.eu/wp-content/uploads/2016/09/Societe-TxtSousGroup-1.pdf>. [cit. 2024-02-11]

³³⁸ Ibid, čl. 1.

V souladu s čl. 2 návrhu se nařízení aplikuje univerzálně bez ohledu na to, zda má být rozhodným právem pro společnost právo členského státu či třetího státu. Pro určení osobního statutu společnosti návrh zakotvuje princip inkorporační. Pokud však právní řád, podle kterého společnost byla založena nelze určit, osobním statutem společnosti bude právní řád státu, na jehož území se nacházela ústřední správa společnosti v momentě jejího založení, popřípadě právní řád státu, se kterým je oproti tomuto zjevně těsněji spjata a který se užije přednostně.³³⁹ Otázky, které se řídí osobním statutem společnosti, jsou demonstrativně vyjmenovány v čl. 5 návrhu nařízení.

Vzhledem k příklonění SDEU k inkorporačnímu principu a vzhledem ke skutečnosti, že většina právních řádů členských států momentálně fakticky tento princip používá,³⁴⁰ považují zakotvení inkorporačního principu v návrhu nařízení jako pochopitelnou volbu. Z hlediska právní jistoty je inkorporační princip zřejmě taktéž vhodnější, jelikož členské státy využívající princip sídla se liší v pojetí skutečného sídla.³⁴¹

Z hlediska právní jistoty tedy vnímám jako vhodné do budoucna přijmout úpravu unifikující určování osobního statutu společností v rámci EU, přičemž návrh nařízení vypracovaný Evropskou skupinou pro mezinárodní právo soukromé může dle mého názoru sloužit jako podklad pro finální znění návrhu předloženého Evropskou komisí, jelikož splňuje řadu požadavků kladených autory na takové nařízení.³⁴² Zároveň považuji za žádoucí tento návrh doplnit o ustanovení, které bude vymezovat vztah nařízení a Směrnice o přeshraničním přemístění sídla. Nakolik je však přijetí nařízení, které bude unifikovat princip určování osobního statutu společností, za této politické situace reálné, zůstává otázkou, kterou lze jen stěží zodpovědět.

---

³³⁹ Ibid, čl. 3.

³⁴⁰ GERNER-BEUERLE, Carsten; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund; SIEMS, Mathias. Why do businesses incorporate in other EU Member States? An empirical analysis of the role of conflict of laws rules. Online. International Review of Law and Economics, vol. 56 (2018), s. 22. ISSN 0144-8188. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.irle.2018.05.002>. [cit. 2024-02-11]

³⁴¹ GERNER-BEUERLE, C., MUCCIARELLI, F. M., SCHUSTER, E., SIEMS, M. op. cit. 331, s. 474.

³⁴² Srovnání např. GERNER-BEUERLE, C., MUCCIARELLI, F. M., SCHUSTER, E., SIEMS, M. op. cit. 331, s. s471, 476 až 485, 492-495; DIRECTORATE-GENERAL FOR JUSTICE AND CONSUMERS (EUROPEAN COMMISSION). op. cit. 34, s. 278, 283-284, 288, 294-296, 300, 302, 306.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo za pomoci popisné, analytické a komparativní metody shrnout stěžejní problematiku v oblasti společností v mezinárodním právu soukromém.

Jak jsem v první kapitole této práce zmínila, společnosti hrají v dnešní době z ekonomického i sociologického hlediska významnou roli. Z důvodu integrace a globalizace také častěji vstupují do soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem, což má za následek větší množství soudních sporů, ve kterých se soudy musí vypořádávat s určováním osobního statutu zahraničních společností. Konkurenční prostředí ve světě má taktéž za následek zvýšenou migraci společností, která má dopady na rozhodné právo společností a jejich vnitřní poměry.

V první kapitole práce jsem se věnovala pojmovému vymezení mezinárodního práva soukromého, jakožto samostatného právního odvětví právního řádu, odlišila jsem ho od mezinárodního práva veřejného, pojednala o jeho předmětu, pramenech a základních metodách využívaných při úpravě soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem. Dále jsem se soustředila na vymezení společnosti, přičemž vzhledem k tomu, že se jedná o pojem víceznačný, jsem specifikovala, že ho budu pojímat jakožto obchodní společnost, kterou jsem se rozhodla vymežit na základě jejich znaků, jelikož zákonná definice obchodní společnosti v českém právním řádu absentuje.

Druhá kapitola se následně soustředila na osobní statut společnosti, tedy právní řád rozhodný pro „život“ společnosti, její povahu, právní způsobilost a poměry společnosti. Určení osobního statutu společnosti představuje pro společnosti v mezinárodním právu soukromém stěžejní téma, neboť se od něho odvíjí, zda na společnost bude hleděno jako na právnickou osobu a zda tedy vůbec může platně vstupovat do soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem. V kapitole jsem se soustředila na principy určování osobního statutu, konkrétně princip sídla, inkorporační princip a princip kontroly, a vyzdvihla jsem jejich výhody i nevýhody. Dále jsem pojednala o právní úpravě určování osobního statutu v českém právním řádu, odlišila osobní statut od státní příslušnosti a vytyčila význam určování osobního statutu pro uznávání společností jakožto právnických osob. Poslední část se soustředila na komparaci s právní úpravou Ruské federace, kde jsem hledala ekvivalent obchodní společnosti dle české právní úpravy v právní úpravě Ruské federace. Následně jsem popsala právní úpravu určování osobního statutu společnosti dle

federálních zákonů Ruské federace a vytyčila rozdíly oproti české právní úpravě. Přesto, že ruské mezinárodní právo soukromé taktéž zakotvuje inkorporační princip, domnívám se, že obsahuje i určité prvky principu sídla, proto v kontextu právní úpravy určování osobního statutu společnosti lze uvažovat o určité modifikaci inkorporačního principu.

Třetí kapitola se soustředila na přeshraniční přemístění sídla společnosti v české právní úpravě. Zpočátku byly vymezeny teorie pojetí sídla, formální sídlo a materiální sídlo z hlediska právní úpravy v OZ. Dále jsem soustředila svou pozornost na platnou právní úpravu přeshraničního přemístění sídla ve třech vnitrostátních předpisech. Vyjádřila jsem názor k otázce, zda se v důsledku přeshraničního přemístění sídla mění osobní statut společnosti zcela či pouze částečně a zda je dle právní úpravy v OZ možné přeshraničně přemístit sídlo společnosti ze státu mimo EU a EHP do České republiky. Prostor byl taktéž věnován demonstraci přeshraničního přemístění sídla společnosti do České republiky dle PřemZ na konkrétním příkladu přemísťované nizozemské společnosti. V závěru jsem nastínila Novelu PřemZ, respektive navrhované změny úpravy přeshraničního přemístění sídla společnosti. Pozitivně hodnotím skutečnost, že se předkladatel Novely neomezil pouze na transpozici Směrnice o přeshraničním přemístění, když se rozhodl vztáhnout úpravu přeshraničního přemístění sídla společností taktéž na státy mimo EU a EHP. Z hlediska právní jistoty se dle mého názoru jedná o krok správným směrem, jelikož ohledně možnosti přeshraničního přemístění sídla společnosti v souvislosti se třetími státy nepanuje dle literatury shoda a úprava tohoto procesu v OZ je nedostatečná.

Poslední kapitolu jsem věnovala společnostem v mezinárodním právu soukromém a právu EU, přičemž klíčovým tématem byla svoboda usazování. Podnikání společností bez překážek na vnitřním trhu EU je už dekády pro společnosti v členských státech klíčovým tématem. Aby společnosti svobody usazování mohly aktivně využívat, bylo zapotřebí vytvořit jasný regulační rámec pro jejich mobilitu. To se však dlouhou dobu na úrovni EU nedařilo, tudíž roli unijních legislativců suplovaly rozsudky SDEU. Těm je v předmětné kapitole věnovaná dle mého názoru náležitá pozornost, přičemž mým cílem bylo ke konkrétním rozsudkům identifikovat jejich význam pro svobodu usazování, stejně tak jako nastínit tehdejší názory odborníků. Z rozsudků je patrný příklon SDEU k inkorporačnímu principu, což mělo za následek modifikaci principů určování osobního statutu na území EU. Tato modifikace však nebyla provedena pouze ze strany principu sídla k principu inkorporačnímu. V důsledku závěru SDEU, že přeshraniční přemístění sídla do jiného členského státu za současné změny osobního statutu a právní formy dle cílového

členského státu je chráněno svobodou usazování, byl modifikován i inkorporační princip ve prospěch principu sídla. Domnívám se proto, že v současné době na území EU neexistuje ani čistý inkorporační princip, ani čistý princip sídla, nýbrž pouze jakési modifikace těchto principů.

Vyjma rozsudků SDEU jsem se věnovala i úpravě svobody usazování v primárním a sekundárním právu. Co se týče sekundárního práva, za nejdůležitější vnímám pojednání o Směrnici o přeshraničním přemístění sídla. Ačkoliv pohlížím velmi pozitivně na skutečnost, že jsme se na úrovni EU dočkali regulace problematiky přeshraničního přemístování sídla společností, identifikovala jsem i určitá negativa, která by dle mého názoru měla být napravena.

V poslední podkapitole se věnuji možné unifikaci právní úpravy určování osobního statutu společností na úrovni práva EU. Jsem toho názoru, že taková unifikace je potřebná, jelikož judikatura SDEU doposud řešila pouze omezený okruh otázek, které mohou nastat při střetu právních řádů dvou států zastávajících odlišné principy určování osobního statutu společností. Navíc není možné po SDEU žádat, aby suploval potřebnou legislativní úpravu. Tento stav způsobuje pro společnosti právní nejistotu, což pro řádné fungování vnitřního trhu EU není žádoucí.

Seznam použitých zkratek

Cartesio	Cartesio Oktató és Szolgáltató bt
Centros	Centros Ltd.
Daily Mail	Daily Mail and General Trust plc
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
Grid Indus	Grid Indus BV
Inspire Art	Inspire Art Ltd.
Nařízení SE	Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE)
OZ 64	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 19. července 2009
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Polbud	Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o.
PřemZ	Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů
ROZ	Zákon č. N 51-Φ3, občanský kodex Ruské federace
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Směrnice o některých aspektech	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností
Směrnice o přeshraničních fúzích	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES ze dne 26. října 2005 o přeshraničních fúzích kapitálových společností

**Směrnice o přeshraničním
přemístění sídla**

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení

Směrnice SE

Směrnice Rady 2001/86/ES ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců

Überseering

Überseering BV

VALE

VALE Építési kft

ZMPS

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů

ZOK

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1 Knižní publikace

BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, HUBKOVÁ, Pavlína. Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-896-2.

BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-528-2.

BYSTRICKÝ, Rudolf. *Základy mezinárodního práva soukromého*. Praha: Orbis, 1958.
ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana a PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8.

ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana; PELIKÁNOVÁ, Irena a DĚDIČ, Jan. *Obchodní právo: podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-333-4.

DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela; BERAN, Karel; ELISCHER, David et al. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.

KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; PFEIFFER, Magdalena; VYBÍRAL, Petr a RŮŽIČKA, Květoslav. *Mezinárodní právo soukromé*. 9. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-889-1.

LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO90_2012CZ. ISSN 2336-517X. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/> [cit. 2024-1-19].

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-852-8.

ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 5. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-506-7.

PASCHALIDIS, Paschalis. *Freedom of establishment and private international law for corporations*. Oxford: Oxford University Press, 2012. ISBN 978-0-19-969804-2.

PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-504-6.

PAUKNEROVÁ, Monika. *Společnosti v mezinárodním právu soukromém*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-598-1.

PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-747-7.

POLÁČEK, Bohumil. *Právo mezinárodního obchodu*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 48. ISBN 978-80-7552-770-7.

RAMMELOO, Stephan. *Corporations in private international law: a European perspective*. Oxford: Oxford University Press, 2001. ISBN 0-19-829925-7.

ROZEHNALOVÁ, N., ZAVADILOVÁ, M., PAUKNEROVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer ASPI_ID KO91_2012CZ. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-1-29].

ROZEHNALOVÁ, Naděžda; DRLIČKOVÁ, Klára; KYSELOVSKÁ, Tereza a VALDHANS, Jiří. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-699-1.

ŠAFRÁNEK, Jan; LAŠTOVIČKOVÁ, Lola; PODŠKUBKA, Tomáš; PĚSNA, Lukáš a HLAVÁČ, Jiří. *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7552-914-5.

ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr; ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN: 978-80-7400-799-6.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO89_f2012CZ. ISSN 2336-517X. Dostupné z: www.aspi.cz. [cit. 2024-1-29].

VAN CALSTER, Geert. *European private international law*. 3. vydání. Portland, Oregon: Hart Publishing, 2021. ISBN 978-1-84946-672-1.

ДМИТРИЕВА, Г. К. *Международное частное право: учебник*. Moskva: Prospekt, 2016. ISBN 978-5-392-19535-0.

ЛАПТЕВ, В. А. *Корпоративное право: правовая организация корпоративных систем : монография*. Moskva: Prospekt, 2019. ISBN 978-5-392-28423-8.

2 Odborné články a příspěvky ve sbornících včetně zdrojů dostupných elektronicky

BAUM, Ido, SOLOMON, Dov. *The Least Uncomfortable Choice: Why Delaware and England Win the Global Corporate Law Race*. Online. South Carolina Law Review, vol. 73, issue 2 (2021), s. 387–435. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=4057575> [cit. 2024-01-23].

BIERMEYER, Thomas. *Chapter 11 - Cross-Border Company Seat Transfers in the EU – Conclusion*. Online. In: SSRN.com., 11. listopadu 2016. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2837424> [cit. 2024-02-08]

BIERMEYER, Thomas. *Chapter 2 - Concepts of 'Seat' and 'Seat Transfer'*. Online. In: SSRN.com, 11. listopadu 2015. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2744377> [cit. 2024-02-01].

BIERMEYER, Thomas; MEYER-ERDMANN, Marcus. *Cross-Border Corporate Mobility in the EU: Empirical Findings 2021*. Online. In: SSRN.com, 11. ledna 2022. [Dostupné z: https://ssrn.com/abstract=3960618](https://ssrn.com/abstract=3960618) [cit. 2024-02-10]

BRODEC, Jan. *Osobní statut obchodní společnosti v kontextu přeshraničního přemístění sídla*. Online. *Obchodněprávní revue*, roč. 8 (2016), č. 10, str. 273–278. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [citováno 2024-01-25].

CATH. Free Movement of Legal Persons. In: SCHERMERS, Henry G. (ed.). *Free movement of persons in Europe: legal problems and experiences*. Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1993, s. 450-471. ISBN 0-7923-1479-4.

ČECH, Petr. Transpozice směrnice ES o přeshraničních fúzích na pořadu dne. *Právní zpravodaj*, roč. 7 (2006), č. 2, s. 1. ISSN 1212-8694.

Český statistický úřad. *Tab. 1 Ekonomické subjekty se sídlem v České republice podle právních forem, institucionálních sektorů a počtu zaměstnanců (stav k 31. 12.)*. Excel. Online. In: Český statistický úřad. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/res_cr. [cit. 2024-01-19].

DĚDIČ, Jan, ČECH, Petr. Základy evropského práva společností se zřetelem na jeho význam pro činnost notáře po vstupu ČR do EU – 1. část. Online. *Ad Notam*, 2004, č. 6, s. 165-190. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-05]

DIRECTORATE-GENERAL FOR JUSTICE AND CONSUMERS (EUROPEAN COMMISSION). *Study on the law applicable to companies – Final report*. PDF. Online. Publications Office, 2016. ISBN 978-92-79-58018-5. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/259a1dae-1a8c-11e7-808e-01aa75ed71a1/language-en> [citováno 2024-01-22].

DRURY, Robert R. *The Regulation and Recognition of Foreign Corporations: Responses to the “Delaware Syndrome”*. Online. *The Cambridge Law Journal*, vol. 57, issue 1 (1998), s. 165–194. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0008197300134439> [citováno 2024-01-25].

DUMITRU, Ovidu Ioan. *The Transfer of Seat of Companies within the European Single Market*. Online. *Law Review*, Volume X (2020), Issue 1, s. 70-95. ISSN 2246-9435. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=3643543> [cit. 2024-02-09]

EBKE, Werner F. *Centros - Some Realities and Some Mysteries*. Online. *The American Journal of Comparative Law* 48, no. 4 (2000), s. 623-660. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/840909> [cit. 2024-02-05]

EIDENMÜLLER, Horst. *Shell Shock: In Defence of the ‘Real Seat Theory’ in International Company Law*. Online. In: University of Oxford, 25. března 2022. Dostupné z: <https://blogs.law.ox.ac.uk/business-law-blog/blog/2022/03/shell-shock-defence-real-seat-theory-international-company-law>. [cit. 2024-02-13]

EUROSTAT. *Business demography by legal form and NACE Rev. 2 activity*. Online. In: Eurostat. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/business-demography/database>. [cit. 2024-02-15]

GERNER-BEUERLE, Carsten; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund; SIEMS, Mathias. *Corporate (Im-)mobility and the Failed Promise of Centros*. Online. In: FACULTY OF LAW BLOGS / UNIVERSITY OF OXFORD. Oxford, 10. října 2019. Dostupné z: <https://blogs.law.ox.ac.uk/business-law-blog/blog/2019/06/centros20-series-illusion-motioncorporate-im-mobility-and-failed> [cit. 2024-02-08]

GERNER-BEUERLE, Carsten; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund; SIEMS, Mathias. *Why do businesses incorporate in other EU Member States? An empirical analysis of the role of conflict of laws rules*. Online. *International Review of Law and Economics*, vol. 56 (2018), s. 14-27. ISSN 0144-8188. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.irl.2018.05.002>. [cit. 2024-02-11]

GERNER-BEUERLE, Carsten; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund; SIEMS, Mathias. *Making the Case for a Rome V Regulation on the Law Applicable to Companies*. Online. *Yearbook of European Law*, vol. 39 (2020), s. 459-496. ISSN 2045-0044. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/yel/yeaa007>. [cit. 2024-02-11]

GROUPE EUROPÉEN DE DROIT INTERNATIONAL PRIVÉ. *Regulation X on the law applicable to companies and other bodies (3rd draft)*. Online. In: GEDIP, Milán, 2016. Dostupné z: <https://gedip-egpil.eu/wp-content/uploads/2016/09/Societe-TxtSousGroup-1.pdf>. [cit. 2024-02-11]

HALBHUBER, Harald. *National Doctrinal Structures and European Company Law*. *Common Market Law Review*, vol 38 (2001), issue 6, s. 1385-1419. ISSN 0165-0750.

JELÍNKOVÁ, Tereza, PAULOUSKI, Aliaksei. *Právní formy podnikání v Ruské federaci*. Online. In: EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo, 11. 7. 2014. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-formy-podnikani-v-ruske-federaci-94652.html?mail.%20> [cit. 2024-01-29].

KERSTING, Christian; SCHINDLER, Clemens Philipp. *The ECJ's Inspire Art Decision of 30 September 2003 and its Effects on Practice*. Online. *German Law Journal*, vol. 4 (2003), issue 12, s. 1277-1291. ISSN 2071-8322. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S2071832200012128>. [cit. 2024-02-09]

KINDLER, Peter. *Unternehmensmobilität nach „Polbud“: Der grenzüberschreitende Formwechsel in Gestaltungspraxis und Rechtspolitik*. *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht*, heft 1 (2018), s. 1-7. ISSN 1434 9272.

KOMÁRKOVÁ, Dita. *Sídlo společnosti*. Online. In: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s. r. o. 30. října 2020. Dostupné z: <https://www.du.cz/33/sidlo-spolecnosti-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EjYgSqiyes8bkQg-FvcLDNqkukZUzLWmsA/>. [cit. 2024-01-02].

LASÁK, Jan. *Závod do země nikoho: 7 let evropské společnosti v České republice*. *Obchodněprávní revue*, roč. 3 (2011), č. 11, s. 313-319. ISSN 1803-6554.

PAPADOPOULOS, Thomas. *Legislation Commentary: Amendments on the EU Harmonization of Cross-Border Mergers after the Adoption of Directive 2019/2121*. Online.

European Business Law Review, vol. 34 (2023), issue 5, s. 893-938. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=4566841> [cit. 2024-02-11]

PAUKNEROVÁ M., Obchodní společnosti v evropském mezinárodním právu soukromém – nové trendy. In: EICHLEROVÁ, K. a kol. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 10-109. ISBN 978-80-7598-427-2.

PAUKNEROVÁ, Monika. Companies in private international law - czechia, china and european union. *The Lawyer Quarterly*. Roč. 10 (2020), č. 3, str. 230–244. ISSN 1805-8396.

PAUKNEROVÁ, Monika. *Kolizněprávní úprava obchodních společností*. Online. Právní rozhledy, č. 7 (2005), s. 244-250. ISSN 1210-6410. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>. [cit. 2024-02-05]

PAUKNEROVÁ, Monika. *Státní příslušnost právnických osob*. Online. Právník, ročník 136, č. 6 (1997), s. 457–475. Dostupné z: <https://kramerius5.nkp.cz/>. [cit. 2024-01-29].

PAUKNEROVÁ, Monika. *Subjekty MPS, právní jednání, zastoupení, promlčení* (přednáška). In: Youtube.com [online]. Praha: Právníká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 15. listopadu 2021. Záznam dostupný z: <https://www.youtube.com/watch?v=4nPMG-XuBVw&t=1661s> [cit. 2024-02-07]

PAUKNEROVÁ, Monika. *Svoboda usazování obchodních společností v Evropské unii*. Online. Evropské právo, 2001, č. 9, s. 1-4. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/> [cit. 2024-02-05]

PAUKNEROVÁ, Monika, BRODEC, Jan. Czech republic. In: CARSTEN, Gerner-Beuerle; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund-Philipp a SIEMS, Mathias M. *The private international law of companies in Europe*. München: Velag C. H. Beck, 2019, s. 308-333. ISBN 978-3-406-71457-3.

REDAKCE. Vláda schválila návrh novely zákona o přeměnách obchodních společností a družstev. *Právní rozhledy*, 2023, č. 11, s. 2. ISSN 1210-6410.

RINGE, Wolf-Georg. The European Company Statute in the Context of Freedom of Establishment. *Journal of Corporate Law Studies*, vol. 7 (2007), issue 2, s. 185-212. ISSN 1473-5970.

SALÁČ, Jaroslav, DOLEŽIL, Tomáš. Evropský soudní dvůr dotváří svobodu usazování (podnikání) obchodních společností – k rozsudku Inspire Art. *Právní rozhledy*, 2004, č. 4, s. 147-149. ISSN 1210-6410.

SZYDLO, Marek. *Cross-border conversion of companies under freedom of establishment: Poland and beyond*. Online. Common Market Law Review, vol. 55, issue 5 (2018), s. 1549-1572. ISSN 0165-0750. Dostupné z: <https://doi.org/10.54648/cola2018122>. [cit. 2024-02-09]

TASMAN, Defne. *The EU Legal Framework on Corporate Seat Transfers: Lifting the Roadblock to the Freedom of Establishment or Digging Bureaucratic Rabbit Holes?* PDF.

Online. In: SSRN. Com, 27. prosince 2022. (December 27, 2022). Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=4312731>. [cit. 2024-02-05]

TAŞMAN, Defne. *The EU Legal Framework on Corporate Seat Transfers: Lifting the Roadblock to the Freedom of Establishment or Digging Bureaucratic Rabbit Holes?* Online. In: SSRN.com, 27. prosince 2022. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=4312731>. [cit. 2024-02-10]

The High Level Group Of Company Law Experts. *Report of the high level group of company law experts on a modern regulatory framework for company law in Europe*. Online. In: ECGI – european corporate governance institute, 4. listopadu 2002. Dostupné z: https://www.ecgi.global/sites/default/files/report_en.pdf [cit. 2024-02-10]

V. LAVRUSHIN, Konstantin. *Reforma ruského soukromého práva*. Online. In: EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo, 7. 1. 2014. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/reforma-ruskeho-soukromeho-prava-93133.html> [cit. 2024-01-31].

VAN DER ELST, Christoph, MARESCEAU, Kristof. Netherlands. In: CARSTEN, Gerner-Beuerle; MUCCIARELLI, Federico M.; SCHUSTER, Edmund-Philipp a SIEMS, Mathias M. *The private international law of companies in Europe*. München: Velag C. H. Beck, 2019. s. 567-590. ISBN 978-3-406-71457-3.

VITOUŠ, Daniel; MAJERKOVÁ, Monika. *Zkušenost praktickým fungováním evropské společnosti v českém právním řádu*. Online. In: EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo, 23. června 2017. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zkusenost-praktickym-fungovanim-evropske-spolecnosti-v-ceskem-pravnim-radu-106050.html> [cit. 2024-02-10]

WYMEERSCH, Eddy. *The transfer of the company's seat in European Company Law*. PDF. Online. In: Ghent University, 2003. Dostupné z: <https://financiallawinstitute.ugent.be/index.php/wps/the-transfer-of-the-companys-seat-in-european-company-law/> [cit. 2024-02-06]

БЛИНОВА, Юлия Викторовна. ВОРОКОСОВА, Людмила Игоревна. ЧИГАРОВА, Алина Сергеевна. ЗОБИНА, Илона Александровна. Правовой статус международной компании по российскому законодательству. *Российский внешнеэкономический вестник*. č. 3 (2019), s. 125–134. ISSN 2072-8042.

КАЗАЧКОВ, Александр. *Актуальные вопросы личного статуса юридического лица в российской судебно-арбитражной практике*. Online. In: nb-law.com, Moskva, 25. května 2012. Dostupné z: <https://www.nb-law.com/ru/pub/mezhd/40-aktua.html> [citováno 2024-01-31].

3 Právní předpisy, mezinárodní smlouvy, důvodové zprávy a nelegislativní dokumenty

1979. évi 13. törvényerejű rendelet a nemzetközi magánjogról.

Burgerlijk Wetboek Boek 2, BWBR0003045, ve znění pozdějších předpisů.

Income and Corporation Taxes Act 1970. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1970/10/section/482/enacted> [cit. 2024-02-14]

Jedenáctá směrnice Rady ze dne 21. prosince 1989 o zveřejňování poboček vytvořených v členském státě některými formami společností řídicích se právem jiného členského státu.

Loi du 18 mai 1873 sur les sociétés commerciales.

Lov om anpartsselskaber, nr 378 af 22/05/1996.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE).

Návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady o evropských přeshraničních sdruženích, COM/2023/516 final. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52023PC0516&qid=1707989297726> [cit. 2024-02-15]

Návrh směrnice Rady o podnikání v Evropě: rámec pro zdanění příjmů (BEFIT), COM/2023/532 final. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:52023PC0532>. [cit. 2024-02-09]

Návrh směrnice Rady o společném konsolidovém základu daně z příjmů právnických osob (CCTB), COM/2016/0683 final - 2016/0336 (CNS). Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0683> [cit. 2024-02-09]

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dostupný z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCH8L8CPA/> [cit. 2024-02-02]

Posouzení dopadů – doprovodný dokument návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o používání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností, a návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=SWD%3A2018%3A141%3AFIN> [cit. 2024-02-11]

Sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 187/1993 Sb., o sjednání Dohody mezi Spojenými státy americkými a Českou a Slovenskou Federativní Republikou o vzájemné podpoře a ochraně investic, ve znění pozdějších předpisů.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 123/2002 Sb. m. s., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES ze dne 26. října 2005 o přeshraničních fúzích kapitálových společností.

Směrnice Rady 2001/86/ES ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců.

Smlouva o fungování Evropské Unie.

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství.

Smlouva o založení Evropského společenství.

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. března 2009 s doporučeními Komise o přemístění sídla obchodních společností do jiného členského státu, 2008/2196(INI). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52009IP0086>. [cit. 2024-02-10].

Vláda: Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=459&CT1=0> [cit. 2024-02-02]

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, 125/2008 Dz. Dostupné z: www.beck-online.cz [cit. 2024-02-11].

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 355/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Dostupné z: www.beck-online.cz [cit. 2024-02-07].

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, č. 91/2012 Dz. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/home/zakony-a-stanoviska/texty-zakonu> [cit. 2024-02-14].

Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí č. 95/ 1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, ve znění pozdějších předpisů.

Wet Formeel Buitenlandse Vennootschappen, BWBR0009191.

Wet implementatie richtlijn grensoverschrijdende omzettingen, fusies en splitsingen, PbEU 2019, L 321/1.

Zákon č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu).

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 215/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění zákona č. 126/2002 Sb., zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěrenských fondů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 19. července 2009.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

Гражданский кодекс Российской Федерации N 51-ФЗ от 30 ноября 1994 года, ve znění pozdějších předpisů.

Конвенция о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам заключена в г. Минске 22.01.1993.

Модельный Гражданский кодекс для государств – участников СНГ принят постановлением Межпарламентской Ассамблеи государств - участников СНГ от 29 октября 1994 г.

Федеральный закон о международных компаниях и международных фондах N 290-ФЗ от 03.08.2018, ve znění pozdějších předpisů.

Федеральный закон о хозяйственных партнерствах N 380-ФЗ от 03.12.2011, ve znění pozdějších předpisů.

4 **Judikatura**

Judikatura Soudního dvora EU a stanoviska generálních advokátů

KOKOTT, Juliane. Stanovisko generální advokátky ze dne 8. září 2011 ve věci C-371/10 - National Grid Indus BV v. Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam. Dostupné z: <https://eur.lex.europa.eu/legal content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62010CC0371>. [cit. 2024-02-08]

POIARES MADURO, Miguel. Stanovisko generálního advokáta ze dne 22. května 2008 ve věci C-210/06 - Cartesio Oktató és Szolgáltató bt. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62006CC0210> [cit. 2024-02-07]

Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 2012 ve věci C-378/10 - VALE Építési kft. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62010CJ0378> [cit. 2024-02-08]

Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 2008 ve věci C-210/06 - Cartesio Oktató és Szolgáltató bt. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62006CJ0210> [cit. 2024-02-07]

Rozsudek Soudního dvora ze dne 25. října 2017 ve věci C-106/16, Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:62016CJ0106> [cit. 2024-02-09]

Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988 ve věci 81/87 - The Queen proti H. M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:61987CJ0081>. [cit. 2024-02-05]

Rozsudek Soudního dvora ze dne 29. listopadu 2011 ve věci C-371/10 - National Grid Indus BV v. Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam, bod 2 až 21. Dostupný z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=115461&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4535898>. [cit. 2024-02-08]

Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. září 2003 ve věci C-167/01 - Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam proti Inspire Art Ltd. Dostupný z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:62001CJ0167> [cit. 2024-02-07]

Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. března 1999 ve věci C-212/97 - Centros Ltd proti Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Bod 1 až 8. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A61997CJ0212>. [cit. 2024-02-05]

RUIZ-JARABO COLOMER. Stanovisko generálního advokáta ze dne 4. prosince 2001 ve věci C-208/00 - Überseering BV proti Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A62000CC0208&qid=1707315452488> [cit. 2024-02-06]

Stanovisko generální advokátky Juliane Kokott přednesené dne 4. května 2017 ve věci C-106/16, Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX%3A62016CC0106> [cit. 2024-02-09]

Judikatura jiných soudů

Rozhodnutí Cour de Cassation, Chambre criminelle ze dne 12. listopadu 1990 ve věci Extraco Anstalt.

Rozhodnutí Trib. corr. de la Seine, 10e ch., ze dne 2. 7. 1912, The Moulin-Rouge Attraction Limited.

Rozsudek NS ze dne 23. listopadu 2022, sp. zn. 27 Cdo 1803/2021. Body. Dostupný na: <http://www.nsoud.cz> [cit. 2024-02-08]

Rozsudek NSS ze dne 13. března 2020, č. j. 5 Afs 138/2017-79, č. 4014/2020 Sb. NSS.

Постановление Федерального арбитражного суда Московского округа от 22.06.06 № КГ-А40/5494-06 по иску Главы Представительства компании "Мастер Бэвэридж Индастриз Рашиа Пте. Лтд." (Республика Сингапур) о признании недействительным договора уступки прав на товарный знак.

Společnosti v mezinárodním právu soukromém

Abstrakt

Tato práce se zaměřuje na problematiku společností v mezinárodním právu soukromém a klade si za cíl tuto problematiku shrnout za použití metod deskripce, analýzy, syntézy a komparace. Práce se převážně soustřeďuje na českou a evropskou právní úpravu společností v mezinárodním právu soukromém, přičemž je doplněna taktéž o dílčí úpravu problematiky z pohledu právní úpravy Ruské federace a právní úpravy Nizozemského království.

Práce je rozdělena celkem do šesti celků – úvodu, čtyř kapitol a závěru.

První kapitola představuje teoretický vhled do tématu a vymezuje základní pojmy v názvu této práce, tedy společnost a mezinárodní právo soukromé. Společnost je z pohledu českého soukromého práva víceznačný pojem, tudíž práce staví na jisto, že pro její účely bude společností myšlena obchodní společnost.

Druhá kapitola se věnuje osobnímu statutu společnosti, principům určování osobního statutu, včetně jejich výhod a nevýhod, české právní úpravě určování osobního statutu společnosti, odlišení osobního statutu společnosti od státní příslušnosti společnosti a významu osobního statutu společnost pro jejich uznání jakožto právnických osob. Poslední část kapitoly obsahuje výklad právní úpravy společností a principů určování osobního statutu společnosti z pohledu ruského právního řádu, která je zároveň komparována s českou právní úpravou.

Třetí kapitola práce se soustřeďí na úpravu sídla společnosti a jeho přeshraničního přemístění, které má zpravidla dopady na určování osobního statutu společnosti. Tato kapitola se věnuje vnitrostátní úpravě přeshraničního přemístění sídla společnosti, která je obsažena ve třech právních předpisech. Součástí této kapitoly je taktéž demonstrace procesu přeshraničního přemístění sídla společnosti do České republiky na konkrétním příkladu přemísťovaného sídla nizozemské společnosti. Kapitulu uzavírá nástin navrhovaných změn předmětné právní úpravy.

Poslední kapitola soustřeďuje svou pozornost na úpravu společností v mezinárodním právu soukromém z pohledu práva Evropské unie. Klíčovým tématem je svoboda usazování, jejímuž výkladu z pohledu primárního práva, sekundárního práva a judikatury Soudního dvora Evropské

unie je věnována podstatná část kapitoly. Závěr kapitoly se následně soustředí na výhledy unifikace právní úpravy určování osobního statutu na úrovni práva Evropské unie.

Závěr následně shrnuje problematiku, o které bylo v práci pojednáno, a poukazuje na názory, které autor v práci vyslovil.

Klíčová slova: společnost, mezinárodní právo soukromé, osobní statut, přeshraniční přemístění sídla společnosti

Companies in private international law

Abstract

This thesis focuses on the topic of companies in private international law and aims to summarize this topic using the methods of description, analysis, synthesis and comparison. The main focus of the thesis is primarily on the Czech and European legislation on companies in private international law, but there is also a partial review of the topic from the standpoint of legislation of the Russian Federation and Kingdom of the Netherlands' legislation.

The thesis is divided into six parts - an introduction, four chapters and a conclusion.

The first chapter provides a theoretical insight into the topic by defining the fundamental terms in the title of this thesis, i.e. company and private international law. In the context of Czech private law, a company is a multi-meaning term. Therefore, the thesis makes it clear that for the purposes of this thesis, a company will be understood as a commercial company.

The second chapter addresses the personal statute of a company, the principles of determining the personal statute, including their advantages and disadvantages, the Czech legal regulation of determining the personal statute of a company, the distinction between the personal statute of a company and the nationality of a company, and the significance of the personal statute of a company for its recognition as a legal person. The final section of the chapter provides a description of the legal regulation of companies and the principles of determining the personal statute of a company from the perspective of the Russian legal system, simultaneously comparing it with the Czech legal regulation.

The third chapter of the thesis focuses on the regulation of a company's seat and its cross-border transfer, which typically has implications for the determination of the personal statute of the company. This chapter addresses the national regulation of cross-border transfer of company seats, which is contained in three pieces of legislation. The chapter also includes a demonstration of the process of cross-border transfer of a company's seat to the Czech Republic, using a specific example of a relocated Dutch company. The chapter concludes with an outline of proposed changes to the relevant legal framework.

The last chapter focuses on the regulation of companies in private international law from the perspective of European Union law. A key theme is the freedom of establishment, the explanation of which, in the light of primary law, secondary law and the case law of the Court of Justice of the European Union, is the subject of a substantial part of the chapter. The conclusion of the chapter then focuses on the prospects of unification of the legal framework for determining a company's personal statute at the level of European Union law.

The conclusion then summarises the issues discussed in the thesis and highlights the views expressed by the author in the thesis.

Key words: company, private international law, personal statute, cross-border transfer of company seat